

**BIV (KAP-İÇİNDE-BEYİN) ŞÜPHECİ ARGÜMANI VE ÇAĞDAŞ
TEPKİLER**

T.C.

Pamukkale Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi

Felsefe Ana Bilim Dalı

Sistemik Felsefe Ve Mantık Programı

Ahmet SARIHAN

Danışman: Prof. Dr. Fatih Sultan Mehmet ÖZTÜRK

OCAK 2021

DENİZLİ

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini; bu çalışmanın doğrudan birincil ürünü olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atıfta bulunulduğunu beyan ederim.

Ahmet SARIHAN

ÖN SÖZ

Bilginin mümkün olup olmadığına dair tartışmalar çağdaş epistemoloji literatüründe çok önemli bir yere sahiptir. Ancak çağdaş epistemolojideki bu tartışmalar, Türkçe literatüründe yok denecek kadar azdır. Bu tez çalışmasının amacı, çağdaş epistemolojide önemli bir yere sahip olan bu tartışmaları Türkçe dilinde yazılmış olan bir tez çalışması ile sunabilmektir.

Tez yazım süreci boyunca göstermiş olduğu ilgiden ve büyük bir sabır örneğinden dolayı, danışman hocam Prof. Dr. Fatih Sultan Mehmet Öztürk'e ve her zaman desteklerini benden esirgemeyen aileme teşekkür ederim.

Ahmet SARIHAN

ÖZET

BIV (KAP-İÇİNDE-BEYİN) ŞÜPHECİ ARGÜMANI VE ÇAĞDAŞ TEPKİLER

SARIHAN, Ahmet

Yüksek Lisans Tezi

Felsefe Ana Bilim Dalı

Sistematik Felsefe ve Mantık Programı

Tez Yöneticisi: Prof. Dr. Fatih Sultan Mehmet ÖZTÜRK

Ocak 2021, VI+86 Sayfa

Radikal şüpheciler argümanlar, dış dünya hakkında bir bilginin mümkün olmadığı sonucunu türetmeye çalışırlar. Radikal şüpheciler, bu sonucu ortaya çıkaran argümanları oluşturmak için iki mantıksal ilkeye başvururlar. Bu ilkeler eksik belirlenim ilkesi ve kapanış prensibidir. Radikal şüpheciliğin çağdaş epistemolojideki temsilcisi ise BIV (Kap-İçinde-Beyin) şüpheciler argümanıdır. BIV şüpheciler argümanının, eksik belirlenim ilkesi ve kapanış prensibine dayanılarak oluşturulan öncülleri oldukça makul gözükmektedir. Ancak oldukça makul olan bu öncüllerden bir epistemolojicinin kabul edemeyeceği tartışmalı bir sonuç çıkmaktadır. Bu yüzden, BIV şüpheciler argümanı paradoksal bir yapıdadır. Çağdaş epistemolojide, kabul edilmesi oldukça güç olan bu şüpheciler sonucunun önünü kesmek ve ortaya çıkan paradoksun üstesinden gelmek için epistemolojiciler tarafından ciddi tepkiler ortaya konulmuştur.

Bu çalışmanın amacı, BIV şüpheciler argümanına getirilen tepkilerin ne kadar başarılı olduklarını tartışmaktır. Bu amaç doğrultusunda çalışmamızda şu sonuca ulaşılmıştır: Tepkiler, eksik belirlenim ilkesine dayanan şüpheciler argümanına etkili bir tepki ortaya koyabilirken, kapanış prensibine dayanan şüpheciler argümanına etkili bir tepki ortaya koyamamışlardır. Ayrıca, bir takım nedenlerden dolayı, kapanışın epistemolojinin zor problemi olduğu haklılandırılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Radikal Şüphecilik, BIV Şüpheciler Argümanı, Eksik Belirlenim İlkesi, Kapanış Prensibi, Paradoks, Çağdaş Tepkiler.

ABSTRACT

THE BIV (BRAIN-IN-A-VAT) SKEPTICAL ARGUMENT AND CONTEMPORARY RESPONSES

SARIHAN, Ahmet

Master Thesis

Philosophy Department

Systematic Philosophy and Logic Programme

Adviser of Thesis: Prof. Dr. Fatih Sultan Mehmet ÖZTÜRK

January 2021, VI+86 Pages

Radical skeptical arguments try to derive the conclusion that no knowledge about the outside world is possible. The radical skeptic uses two logical principles to construct the arguments that bring about this conclusion. This principles are the underdetermination principle and the closure principle. The representative of radical scepticism in contemporary epistemology is the BIV (Brain-in-a-vat) sceptical argument. The premises of the BIV skeptical argument, based on the underdetermination principle and the closure principle, seem quite plausible. However, from these very plausible premises, a conclusion is reached that an epistemologist cannot accept. So the BIV skeptical argument raises a paradox. In a contemporary epistemology, there is serious reaction from epistemologists to prevent this skeptical result, which is difficult to accept, and to overcome the resulting paradox.

The purpose of this study is to demonstrate whether and how these responses to the BIV skeptic argument are succesful. In line with this purpose, the following conclusion has been reached in the study: While the reactions can reveal an effective response to the skeptical argument based on the underdetermination principle, they could not demonstrate an effective response to the skeptical argument based on the closure principle. Also, it will be claimed that closure is for number of reasons a difficult problem of epistemology.

Keywords: Radical Scepticism, BIV Sceptical Argument, Underdetermination Principle, Closure Principle, Paradoxes, Contemporary Responses.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	İV
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

RADİKAL ŞÜPHECİLİK VE ÇAĞDAŞ TEPKİLER

1.1.Kartezyen Şüpheciliği	5
1.1.1. Yanılsama (İllusion)'dan Kaynaklanan Argüman	6
1.1.2. Rüya Argümanı	7
1.1.3. Kötü Yaratık Argümanı.....	8
1.2. BIV (Kap-İçinde-Beyin) Şüphecisi Argümanı	9
1.2.1 BIV Şüphecisi Senaryosu	10
1.2.2. Eksik Belirlenim İlkesine Dayanan Şüphecisi Argüman	11
1.2.3. Kapanış Prensipli'ne Dayanan Şüphecisi Argüman.....	13
1.3. Radikal Şüphecilik ve Çağdaş Tepkiler	16
1.3.1. Moorecu Anti-Şüphecilik	16
1.3.1.1. Sağduyu'nun Bir Savunması.....	16
1.3.1.2. Bir Dış Dünyanın Kanıtı	19
1.3.1.3. Radikal Şüphecilik ve Moorecu Anti-Şüphecilik	22
1.3.2. Yanılabilircilik İtirazı	25
1.3.2.1. Yanılabilircilik ve Arka-Plan Bilgisi	25
1.3.2.2. Radikal Şüphecilik ve Yanılabilircilik.....	27
1.3.3. Bağlamcılık Tepkisi.....	28

1.3.3.1. Radikal Şüphencilik ve Bağlamcılık.....	30
1.3.4. Kapanış Prensibinin Reddi Tepkisi.....	31
1.3.4.1. Kesin Nedenler (Conclusive Reasons) ve Doğruyu İzleme (Truth-Tracking) Koşulu	31
1.3.4.2. Kapanış'ın Reddi.....	34
1.3.4.3. Geçişlilik (Transmissibility)	38
1.3.4.4. Oldukça Ağır Gerektirmeler ve İlgili Alternatifler Teorisi.....	40
1.3.4.5. Radikal Şüphencilik ve Kapanış'ın Reddi	42
1.3.4.6. John Hawthorne: Kapanış'ın Bir Savunması	44

İKİNCİ BÖLÜM

RADİKAL ŞÜPHECİLİK VE DUNCAN PRITCHARD'IN BÜTÜNLEŞİK (BİSCOPIC) ÇÖZÜM DENEMESİ

2.1. Epistemolojik Ayrımsalcılık (Disjunctivism)	49
2.2. Yeni Kötü Yaratık Problemi ve Epistemolojik Ayrımsalcılık	52
2.3. Ayırt Edilebilirlik Problemi, Dretske'nin "Zebra" Örneği ve Epistemolojik Ayrımsalcılık.....	55
2.4. Eksik Belirlenim İlkesine Dayanan Radikal Şüpheci Argüman ve Epistemolojik Ayrımsalcılık.....	58
2.5. Mentеше Epistemolojisi	60
2.6. Wittgenstein'in Yerel Rasyonel Değerlendirme Fikri	62
2.7. Kapanış Prensibine Dayanan Radikal Şüpheci Paradoks ve Mentеше Epistemolojisi	64
2.8. Radikal Şüphencilik ve Duncan Pritchard'ın Bütünleşik Çözüm Denemesi	64

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DUNCAN PRITCHARD'IN ÇÖZÜMÜNE ELEŞTİRİLER

3.1. Epistemolojik Ayrımsalcılık ve Eleştirileri.....	66
3.2. Mentеше Epistemolojisi ve Eleştiriler.....	69

SONUÇ: ZOR PROBLEM KAPANIŞ.....	77
KAYNAKLAR	83
ÖZGEÇMİŞ	86

GİRİŞ

Epistemoloji bilginin doğasının ne olduğunu ortaya çıkarmaya çalışan felsefi bir disiplindir. Ve bilginin doğasının ne olduğunu ortaya çıkarmak için bizim belli başlı bazı sorular sormamız gerekir. Epistemoloji bu amaç doğrultusunda, bir takım ana sorular üzerine yoğunlaşır. “Bilgi nedir?”, “Bilginin kaynağı nedir?”, “Bilgi mümkün müdür?”, “Bilginin yapısı nasıldır?”, “Bilginin değeri nedir?” gibi sorular epistemolojinin tartışmış olduğu ana problemlerdir. Biz ise bu çalışmada “Bilgi mümkün müdür?” problemini ele alacağız. “Bilebilir miyiz?” “Nereye kadar bilebiliriz?” “Bilginin sınırları nedir?” şeklindeki sorular şüphecilik problemi olarak adlandırılır.

Tarihsel olarak, şüphecilik ya da imkan problemi geç sayılabilecek bir dönemde, Helenistik dönemde ortaya çıkmıştır. Şüphecilik probleminin ortaya çıkması Platon ve Aristoteles gibi filozofların tarih sahnesine çıkmasını beklemiştir. Elbette, şüpheli düşünceye yakın düşünceler sofistler gibi düşünürler tarafından ortaya atılmıştır. Ancak ilk sistemli şüpheli düşünceleri ortaya atan Pironculuktur. Pironcu şüphecilik hakkındaki bilgilere ise takipçisi Sextus Empiricus’un *Pironculuğun Ana Hatları* (Outlines of Pyrrhonism) adlı eserinde ulaşıyoruz.

Empiricus’a göre üç felsefi sistem vardır:

Herhangi bir araştırmanın doğal sonucu araştırmacıların ya araştırma nesnesini keşfetmeleri ya da keşfedemediklerinde onun keşfedilemez ve kavranılamaz bir şey olduğu sonucuna varmaları ya da araştırmalarını sürdürmeleridir. Bunun gibi, felsefenin araştırdığı şeylerle ilgili olarak da bazılarının doğruluğu (alethes) bulmuş olduklarını iddia etmesinin, diğerlerinin onun kavranılamayacağını ileri sürmesinin ve diğerlerinin de araştırmaya devam etmesinin nedeni muhtemelen budur. Doğruluğu bulduklarını iddia edenler özellikle Dogmatikler olarak adlandırılan kimselerdir – örneğin, Aristoteles, Epikuros, Stoacılar ve diğerleri gibi. Kleitomakhos, Karneades ve diğer Akademikler doğruluğu kavranılamaz bir şey olarak kabul etmişlerdir. Kuşkucular araştırmaya devam etmektedirler. Bu durumdan hareketle, üç temel felsefe tarzının olduğunu kabul etmek makul görünmektedir: Dogmatik, Akademik ve Kuşkucu (Empiricus, *AİP*, 1. 1-4).

Empiricus’a göre, ne dogmatikler gibi gerçekliği bulduğumuz yargısında bulunmalıyız ne de Akademikler gibi gerçeğin hiçbir zaman bulunamayacağı yargısında bulunmalıyız. Yapmamız gereken şey, kuşkucular gibi yargıyı askıya alıp araştırmaya devam etmektir. Çünkü görünüşlerin ya da yargıların karşıtlarını bulmak oldukça kolaydır ve bu karşıt şeyler bir argümanda eşgüçlüdür.

Duyu nesnelere karşıtlarını bulmak ve bir argümanda bu karşıt şeylerin birbirlerine eşgüçlü olduğunu göstermek için 10 nedenimiz (trope) vardır. Bunlar şunlardır:

1. Hayvanlar arasındaki farklılıklar.
2. İnsanlar arasındaki farklılıklar.
3. Duyu organlarının farklı yapısı.
4. Çevresel koşullardaki farklılıklar.
5. Konum, uzaklık ve yerlere bağlı olarak aynı nesnelere farklı görünmesi.
6. Karışımlar.
7. Alttaki nedenlerin (hupokeimenon) miktarı ve biçimi.
8. Görecelik.
9. Oluşumun sıklık ya da seyrekliği.
10. Yaygın inanç ve dogmatik kanaatler (Empiricus, *AIP*, 1. 36-38).

Yargıyı askıya almamıza yol açan beş argüman daha vardır. Bunlar ise akıl ile ilgilidir. Bunlardan üçü, Aristoteles'in İkinci Analitiklerde detaylıca tartıştığı sonsuz gerileme (regress) problemidir. Şöyle ki, biz sahip olduğumuz inançlara bir takım nedenler temelinde inanırız. Ve bu inancımızın bilgi statüsü kazanabilmesi için bu inancımıza dair nedenlerimizin de temellendirilmesi gerekir. Ancak bu nedenlerin nedenlerini aramak anlamına gelir ki, bu durum da bizi nedenlerin sonsuz gerilemesi problemi ile karşı karşıya bırakır. Biz bu sonsuz gerilemeyi temel inanç ve temel olmayan inanç ayrımı yaparak çözebiliriz. Temel inançlarımız kendiliğinden gerekçeli olup, onların doğruluğu doğrudan kavranılırdır ve bir nedene ihtiyaç duymazlar. Ancak bu seçenek "varsayım" argümanından dolayı makul değildir. Nedenlerin sonsuz gerilemesini ve kendiliğinden gerekçeli temel inanç fikrini makul bulmayan bir kişi, nedenler zincirinin sirküler (döngüsel) olduğunu ileri sürebilir. Ancak bu seçenekte "döngüsellik" argümanından dolayı makul değildir. Dördüncü argüman karşıtlık argümanıdır. Bu argümana göre, bir nesne hakkında hem sıradan insanlar hem de filozoflar anlaşmazlık içindedir. Bu yüzden, biz bir şeyi ne kabul edebiliriz ne de reddedebiliriz. Beşinci argüman ise görecelik argümanıdır. Bu argümana göre ise bir nesnenin görüntüsü hem yargı veren özneler göre hem de algı yetilerimize göre değiştiği için biz bir nesnenin asıl doğası hakkında yargılarımızı askıya almalıyız (Empiricus, *AIP*, 1. 164-177).

Pironcu şüpheciliğin dayandığı ilke eksik belirlenim ilkesidir. Eksik belirlenim ilkesine göre, ortaya koyduğumuz hipotezler ile bu hipotezlerimizi rasyonel olarak temellendirdiğini düşündüğümüz nedenlerimiz arasında bir mantıksal boşluk vardır. Şöyle ki, p gibi bir önermeyi rasyonel olarak temellendirdiğini düşündüğümüz

nedenlerimiz, p önermesinin karşıtı olan q gibi bir önermeyi dışlamak için yeterli değildir. Sahip olduğumuz nedenler, p önermemizi desteklediği gibi p önermesinin karşıtı olan q gibi bir önermeyi de destekler niteliktedir. Bu yüzden, p önermemiz ile karşıt olduğunu bildiğimiz q gibi bir önermeye karşı, p önermesi lehine nedenlerimiz yetersizdir. Böylece Pironculuğa göre yukarıda verdiğimiz argümanlardan dolayı, ne duyularımız ne de aklımız bize p önermemiz lehine daha iyi rasyonel temeller sağlar. Ne duyularımız ne de aklımız, q önermesine karşı, p önermemiz lehine daha iyi rasyonel temeller sağlayamadığı için p önermemize dair yargımızı askıya almalıyız.

Descartes ise ortaya koyduğu rüya argümanı ve kötü yaratık argümanı ile Pironcu şüpheciliğin hedefini genişletir. Artık Descartes için problem, duyularımızın ve aklımızın p önermemizi q önermesine karşı rasyonel olarak destekleyememesi değildir. Descartes için problem, ortaya attığı şüpheli senaryoların kurbanı olmadığımızı dair inancımızı rasyonel olarak temellendiremememizdir. Bu yüzden, bu şüpheciliği senaryolara dayalı şüphecilik olarak adlandırabiliriz. Eğer bir bilgi iddiasında bulunacaksak, önce bu şüpheli senaryoların kurbanı olmadığımızı nasıl bildiğimizi açıklamamız gerekir. Bu yüzden, bu şüphecilik Pironculuktan çok daha radikal bir şüpheciliktir. Artık şüpheciliğin bizden talep ettiği sadece q 'ya karşı, p lehine daha iyi rasyonel temeller değildir. Şüpheciliğin artık bizden talep ettiği çok daha radikal olan, p ile tutarsız olduğunu bildiğimiz şüpheli senaryoların kurbanı olmadığımızı dair inancımızı rasyonel olarak temellendirmememizdir. Bu şüphecilik radikal şüpheciliktir (Klein, 2010: 714-715).

Radikal şüphecilik eksik belirlenim ilkesine ek olarak kapanış prensibine dayanılarak oluşturulur. Bu prensip kabaca, p gibi bir önermeyi biliyorsak ve q gibi bir önermenin p önermesinin mantıksal bir gerektirmesi olduğunu biliyorsak, ayrıca q önermesini de bilir hale geleceğimizi dile getirir. Radikal şüpheli, bu prensibi tersten olarak şöyle kurar: P 'nin q 'yu gerektirdiğini biliyorum, ancak q 'yu bilemediğim için p 'yi de bilmiyorum şeklinde kurar. Bu yüzden, radikal şüpheciliğe göre, p gibi bir önermeyi bilebilmemiz için p ile tutarsız olduğunu bildiğimiz q gibi bir önermeyi de bilmemiz gerekir (Öztürk, Sarı, 2013: 129).

Radikal şüpheciliğin çağdaş epistemolojideki temsilcisi ise BIV (Kap-İçinde-Beyin) şüpheli argümanıdır. Bu argüman, BIV şüpheli senaryosuna başvurarak, dış dünyanın bir bilgisine sahip olamayacağımız sonucunu ortaya koymaya çalışır. Ancak bu sonuç epistemolojiciler için kabul edilemezdir. Bu yüzden, çağdaş epistemolojide, bu

argümana ciddi itirazlar gelmiştir. Bu çalışmada, biz de BIV radikal şüpheci argümanı ve bu argümana getirilen itirazları ele alacağız.

Bu amaç doğrultusunda, çalışmanın ilk bölümünde, önce radikal şüpheciliğin en önemli örneği olan ve BIV şüpheci argümanının temelini oluşturan Kartezyen argümanlara değinilecektir. Devamında ise radikal şüpheciliğin çağdaş epistemolojideki temsilcisi olan BIV şüpheci argümanı detaylı bir şekilde ele alınacaktır. BIV şüpheci argümanı detaylı bir şekilde ele alındıktan sonra, bu argümana karşı çağdaş tepkiler – Moorecu Anti Şüphencilik, Yanılabilircilik, Bağlamcılık, Kapanış prensibinin reddi – tartışılacaktır.

Çalışmanın ikinci bölümü ise Duncan Pritchard'ın radikal şüpheci argümana tepkisine ayrılmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise Duncan Pritchard'ın radikal şüpheci argümana karşı geliştirdiği tepkiye karşı yükseltelen itirazlar işlenecektir.

Sonuç bölümünde ise ele aldığımız tüm tepkiler, radikal şüpheciliğe ne kadar başarılı bir tepki koydukları yönünde bir değerlendirmeye tabi tutulacaktır. Bu değerlendirmede ulaşılan sonuç şudur: Tüm tepkiler, eksik belirlenim ilkesine dayanan radikal şüpheciliğe karşı önemli itirazlar ortaya koyabilmişlerdir. Ancak eksik belirlenim ilkesine dayanan radikal şüpheci argümana tepkideki olumlu tablonun, kapanış prensibine dayanan radikal şüpheci argümana bir itiraza geldiğimizde tersine döndüğü gösterilmeye çalışılacaktır. Ele aldığımız tüm tepkilerin, kapanış prensibine dayanan radikal şüpheciliğe etkili bir tepki ortaya koyamadığı haklılandırılmaya çalışılacaktır. Ayrıca (1) radikal şüphecin talebini karşılayamıyoruz, (2) Kapanış prensibini reddedemiyoruz, (3) Dış dünya hakkında geniş bir bilgi birikimimiz olduğunu reddedemiyoruz, (4) Üç iddianın aslında birbirleriyle uyumlu olduğunu gösteremiyoruz gerekçelerinden dolayı, kapanışın epistemolojinin zor problemlerinden biri olduğu gösterilmeye çalışılacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

RADİKAL ŞÜPHECİLİK VE ÇAĞDAŞ TEPKİLER

1.1. Kartezyen Şüpheciliği

Descartes, ne çok yanlış doğru olarak kabul ettiğini dolayısıyla bu yanlışların üzerine temellendirdiği şeylerin ne kadar kuşku götürdüğünü fark ettiğini ve bilimlerde sağlam ve kalıcı bir şey inşa etmek istiyorsa, hayatındaki tüm inançları bir kerede kökünden söküp atması ve meseleye tekrar en başından başlaması gerektiğini anladığını söyler (Descartes, 2017: 23). Tüm inançlarımızı bir kerede kökünden nasıl söküp atacağız? Descartes, bununla ilgili şu soruyu sorar: Farz edelim ki, elmalar ile dolu bir sepetimiz var ve biz bu elmaların bazılarının çürümüş olduğundan kaygılıyız, biz nasıl ilerleyebiliriz? Biz elmaların tümünü boşaltıp sonra sadece sağlam olduğunu gördüklerimizi geri koyarak başlayamaz mıyız? Peki, içi dolu olan sepetimizi nasıl boşaltacağız? Tüm inançlarımıza tek tek nasıl şüphe çekeceğiz? Descartes, tek tek tüm inançlarımıza şüphe çekmenin kolay olmadığını, bu yüzden tüm inançlarımıza temel oluşturan inançlara şüphe çekmeye çalışacağını belirtir. “Zaten temelinden kazdınız mı, üzerine inşa ettiğiniz ne varsa kendiliğinden çökecektir, bu yüzden ben de doğrudan doğruya vaktiyle tüm düşüncelerime temel oluşturan ilkelerin üzerine gideceğim” (Descartes, 2017: 24). Descartes’a göre, tüm inançlarımızın temeli olan üç temel inancımız vardır. Bunlar: (1)Duyu Temelli inançlarımız, (2)Mevcudiyete Dair Duyu Temelli inançlarımız, (3)Mantık Ve Matematiğe Dair inançlarımız’dır. Descartes, bu üç temel inanca şüphe çekildiği takdirde tüm inançlarımıza şüphe çekilmiş olacağını söyler. Descartes, bu üç temel inanca sırasıyla, (1)Yanılsama’dan Kaynaklanan Argüman, (2)Rüya Argümanı, (3)Kötü Yaratık Argümanı ile şüphe çeker. Şimdi, bu argümanlara ve Descartes’in bu argümanlar yoluyla inançlarımıza nasıl şüphe çektiğine bakalım.¹

¹ Kartezyen felsefe, skolastik felsefeye bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. Ayrıca, Kartezyen şüphe için amaç şüphe etmek değil, şüphe ile kesinliğe ulaşmaktır. Bu yüzden, Kartezyen şüphecilik yöntemsel şüphecilik olarak da adlandırılır. Biz ise bu çalışmada, Descartes’in neden skolastik felsefeye bir tepki ortaya koyduğundan ve yöntemsel şüphesinin sonucunda kesin bilgiye nasıl ulaşmış olduğundan bahsetmedik. Çünkü bizim çalışmamız açısından Kartezyen şüpheciliğin önemi, çağdaş epistemolojideki radikal şüpheciler argümanlara nasıl bir temel oluşturduğunun gösterilmesidir. Bu yüzden, biz bu çalışmada, sadece Descartes’in şüpheciler argümanlarını vermekle yetineceğiz. Ayrıca, yöntemsel şüphecilik ve

1.1.1. Yanılsama (İllusion)'dan Kaynaklanan Argüman

Descartes, ilk olarak, duyularımızın (görme, duyma, dokunma v.b) sıklıkla güvenilmez olduklarına dikkat çekerek başlar. Ona göre, bizi bir kere bile yanıltmış olanlara asla güvenemeyiz (Descartes, 2017: 25). Descartes, duyularımızın çok basit bir şekilde hataya yol açabileceklerini ve bu yüzden duyularımızın güvenilmez olduklarını gösterebilmek için “suda eğik görünen düz çubuk ve belli mesafeden yuvarlak görünen kare şeklindeki kule gibi örnekler verir” (Cottingham, 2010: 308). Descartes, bu gibi örnekleri vermek ve duyularımıza şüphe çekmek için Yanılsama (İllusion)'dan Kaynaklanan Argümanı kullanır.

“Yanılsama teorisi, genellikle naif ya da direk realizm tarafından savunulan algı teorisini çürütmek için kesin benzer olgular hakkında yanılsama kurmak için istenilir” (Fumerton, 2010: 236). Direk realizm'e göre, biz direk olarak fiziksel nesnelere ve onun özelliklerini algılarız. Ancak bazen bizim yanıldığımız olmuştur, daha doğrusu bazen fiziksel nesnelere bize olduğundan farklı bir şekilde görünmüştür. Bu durumda, bizim algıladığımız gerçek bir fiziksel nesne mi, yoksa bir yanılsama mıdır? Mesela, düz bir çubuk suda battığında kırık görünmüştür, belli perspektiflerden bakılan madeni para bazen yuvarlak bazen ise elips şeklinde görünmüştür ya da sarı olan bazı fiziksel nesnelere kırmızı ışık altına konulduğunda kırmızı görünmüşlerdir. Yanılsamadan kaynaklanan argümanın temel öncülleri fiziksel nesnelere bize olduklarından farklı bir şekilde görünebilir. Temel öncülleri fiziksel nesnelere bize olduklarından farklı bir şekilde görünebilir olan yanılsamadan kaynaklanan argüman, yukarıda verdiğimiz örnekleri kullanarak, şu sonuca ulaşır: Bizim algıladığımız gerçek bir fiziksel nesne ya da bir yanılsama olabilir. O halde biz hiçbir zaman fiziksel nesnelere gerçekte oldukları gibi algılayamayız.

Bizi bir kere bile yanıltan bir şeye asla güvenemeyiz diyen Descartes, yanılsamadan kaynaklanan argümanı kullanarak, duyu temelli inançlarımızın güvenilir olmadığını gösterir. Ona göre, eğer fiziksel nesnelere bazen olduklarından farklı bir şekilde bize görünüyorsa, biz hiçbir zaman fiziksel nesnelere gerçekte oldukları gibi algılayamayız. Duyu temelli inançlarımıza bu şekilde şüphe çeken Descartes için, şüphe etmenin delice olacağı bazı duyu temelli inançlarımız vardır. Örneğin; “kışlık elbise

Descartes'in skolastik felsefeye tepkisi konusunda Türkçe felsefe literatürü oldukça zengindir. Bu yüzden, sadece Descartes'in şüpheli argümanlarının verilmesi bir eksiklik yaratmayacaktır.

giyip, ateşin başında oturuyorum inancı” gibi mevcudiyete dair duyu temelli inançlarımız.

1.1.2. Rüya Argümanı

Descartes, yanılısamadan kaynaklanan argüman ile duyu temelli inançlarımıza şüphe çeker. Ancak bir diğer temel inancımız olan mevcudiyete dair duyu temelli inançlarımıza yanılısamadan kaynaklanan argüman ile şüphe çekmemiz pek de mümkün değildir. Biz bazen düz bir çubuğu suda kırık görürüz ya da sarı bir fiziksel nesneyi kırmızı ışık altında kırmızı görürüz. Ancak tüm bunlara rağmen, benim şu an masada oturuyor olmama ve ellerimi kullanarak bu satırları yazıyor olmama şüphem yoktur. Descartes, şöyle yazar:

Evet belki duyular bizi bazen çok küçük ve çok uzaktaki nesnelere konusunda aldatırlar ama duyular yoluyla elde edinilmiş olmalarına rağmen kendilerinden asla şüphe duyamayacağımız öyle çok şey de vardır ki; tıpkı benim şu an burada olmam, ateşin yanında oturuyor olmam, üzerimde şu kışlık giysimin olması, elimde bu kağıdı tutuyor olmam ve buna benzer şeyler. Çünkü bu ellerin ve tüm bedenimin benim olduğunu hangi mantık reddedebilir (Descartes, 2017: 25).

“Descartes, bu noktada “Rüya Argümanı” olarak adlandırılan şüphe için yeni bir düşünce sunar” (Cottingham, 2010: 308). “Kim bilir kaç kez şu bilindik olaylarla karşılaşmışımdır yani gece uyurken burada olduğumu, üzerimde kışlık giysimin olduğunu ve ateşin yanı başında oturduğumu sanmışımdır, oysa o sırada üstümü çıkarmış yatağımdaya yatıyorumdur” (Descartes, 2017: 27). Descartes’a göre, bu durumun farkında olmamız da mümkün değildir. Rüyada uyanık olduğumuzdaki deneyimlere benzer deneyimler yaşarız ve rüyada olduğumuzun farkında da değilizdir. Bu durumda Descartes şöyle der: “Meseleye daha dikkatli bakınca uyanıklığı uykudan ayıran öyle bariz işaretler olmadığını açıkça görüyorum. Öyle şaşkınlığım ki, bu şaşkınlık neredeyse uyuyor olduğumu sanmamın doğru bir şey olduğuna beni ikna edecek” (Descartes, 2017: 26). “Uyanık olmanın uykuda olduğumuzun ayırt edilebildiği “kesin işaretler” olmadığını gözlemleyen Descartes, duyular aracılığıyla algıladığımız belirli bir nesnenin gerçek bir varoluşu olduğunu iddia etmekte haklı olduğumuza genel bir şüphe çeker” (Cottingham, 2010: 308).

Eğer uyanık olduğumuzu uykudan ayıracak kesin işaretler yoksa, algıladığımız bir fiziksel nesnenin gerçek bir varoluşunun olduğunu söyleyemeyiz. Şu an, masanın

başında oturduğumu ve ellerimle bu satırları yazdığımı algılıyorum. Ancak şu an, bir rüyanın içinde olmadığının farkında değilsem, masanın başında oturduğumu ve ellerimin olduğunu bildiğimi söyleyemem. Çünkü hipotez gereği, bu tecrübelerle neden olan kaynaklar farklı olsa bile, rüyada edindiğimiz duyu deneyimler, gerçekte sahip olduğumuz duyu deneyimler ile fenomenolojik olarak aynı olacaktır. Burada, Descartes'in bir epistemolojik iddia ileri sürdüğünü belirtmeliyiz. Şöyle ki, Descartes, rüya argümanında “gerçekliğin bu hipotezlerde karakterize edildiği gibidir” şeklinde bir metafiziksel iddia değil, “gerçekliğin bu hipotezlerin betimlediği şekilde olmadığını bilmek olanaklı değildir” içerikli bir epistemolojik sav öne sürer (Öztürk, Sarı, 2013: 129). Bu noktada eğer bir rüya içinde olmadığımızı bilmiyorsak, mevcudiyete dair duyu temelli inançlarımız şüpheli hale gelir. Descartes'in neticede çıkardığı sonuç şudur: Varoluşsal varsayım yapan (fizik, astronomi ve tıp gibi) herhangi bir bilim potansiyel olarak şüphelidir. Sadece aritmetik ve geometri (en basit ve en genel şeyler ile ilgili) disiplinler doğada ya da başka bir yerde var olsun şüphe götürmezler (Cottingham, 2010: 308). Çünkü biz ister uykuda olalım ister olmayalım $2+2=4$ eder.

1.1.3. Kötü Yaratık Argümanı

Descartes, üç temel inancımız olduğunu ve bu üç temel inancımıza şüphe çektiğimizde, tüm inançlarımıza şüphe çekmiş olacağımızı söyler. Duyu temelli inançlarımıza yanılmadan kaynaklanan argüman ile mevcudiyete dair duyu temelli inançlarımıza ise rüya argümanı ile şüphe çeker. Ancak hala matematik ve mantığa dair inançlarımıza şüphe çekilmiş durumda değildir. “Çünkü ben uyanık da olsam, uykuda da olsam, iki ile üçün toplamı beş eder ve bir karenin dörtten fazla kenarı olamaz. Bunlar o kadar apaçık hakikatler ki, yanlış olduklarına dair bir şüphe uyandırmaları imkansız” (Descartes, 2017: 28).

“Ancak Descartes'in bu son kesinliği şüphecilik için en radikal argüman olan kötü yaratık argümanı ile sarsılır: Eğer beni yaratanın her şeye kadir bir varlık olduğu bana öğretilmişse, “Ben iki ile üçü topladığımda ya da karenin kenarlarını hesapladığımda onun beni her zaman aldatmayacağını nasıl bileceğim?” (Cottingham, 2010: 308). Descartes için, Tanrı'nın aldatması muhtemel olduğundan matematik ve mantığa dair inançlarımız şüpheli hale gelir. Çünkü Tanrı bizi aldatmış olsaydı, biz aldatıldığımızın farkında olmazdık. Descartes için, bu ihtimal bile bilginin önünde bir tehdittir. Bu yüzden yanılta bir Tanrı ihtimali varsa, son derece kesin olarak görünen

matematik ve mantığa dair inançlarımız şüpheli hale gelir. Çünkü güçlü ve kurnaz olan bu yaratık, tek amacı aldatma olduğundan, bizi aldatmış olabilir. Aslında, iki ile üçün toplamı altı ediyordur ama bu kötü yaratık bizi aldatmış ve iki ile üçün toplamının beş ettiğini zihnimize yerleştirmiştir.

1.2. BIV (Kap-İçinde-Beyin) Şüpheli Argümanı

Radikal şüpheciliğin çağdaş epistemolojideki temsilcisi BIV şüpheli argümanıdır. BIV şüpheli argümanı, dış dünya hakkındaki bilginin mümkün olmadığı şeklindeki radikal sonucu ortaya koyan bir çıkarımdır. BIV şüpheli argümanı, *modus ponens* mantıksal çıkarımı ile oluşturulur. *Modus ponens* mantıksal çıkarımı şudur:

$$\begin{array}{l} p \rightarrow q \\ p \\ \hline q \end{array}$$

Modus ponens mantıksal çıkarımına dayanarak oluşturulan BIV şüpheli argümanı şudur:

1. Eğer BIV olmadığını bilmiyorsan, dış dünya hakkındaki önermeleri de bilmiyorsun.
2. Bir BIV olmadığını bilmiyorsun.
3. O halde dış dünya hakkındaki önermeleri bilmiyorsun.

Bu çıkarım geçerli bir çıkarımdır ve *modus ponens* mantıksal çıkarımına dayanılarak oluşturulan bir argümanın öncülleri doğru ise sonucu da doğru olmak zorundadır. Peki, bu argümanın öncülleri hangi ilkelere dayanılarak oluşturulur? BIV şüpheli argümanının öncülleri iki farklı ilkeye dayanılarak oluşturulur. BIV şüpheli argümanının öncüllerinin dayanağı için başvuru ilke eksik belirlenim ilkesidir. Bu ilke, ortaya koyduğumuz hipotezler ile bu hipotezlerimizi rasyonel olarak temellendirdiğini düşündüğümüz nedenlerimiz arasında bir mantıksal boşluk olduğunu dile getirir. Daha spesifik olarak, dış dünya hakkındaki bir önermemizi rasyonel olarak temellendirdiğini düşündüğümüz bir nedenimiz, sahip olduğumuz dış dünya hakkındaki önermemiz ile tutarsız olan bir senaryoya karşı, dış dünya hakkındaki önermemiz lehine daha iyi rasyonel temeller sağlayamaz. Bu yüzden iki elim vardır, kedi vardır, ağaç vardır gibi tüm dış dünya hakkındaki günlük (everyday) kabullerimiz radikal bir şekilde

yanlış olabilir (Hookway, 2010; Pritchard, 2016; 2018). BIV şüpheli argümanının öncüllerini desteklemek için başvuru ikinci ilke kapanış prensibidir. Bu prensip kabaca bilginin mantıksal bir gerektirme altında kapalı olduğunu dile getirir. P'yi biliyorsam ve p bilgisinin q'yu gerektirdiğini biliyorsam, ayrıca q'yu da biliyorumdur. BIV şüpheli argümanı, kapanış prensibinin bu formülasyonunu tersine çevirerek, q'yu bilmiyorum ve p'nin q'yu gerektirdiğini biliyorum ancak q'yu bilmediğim için p'yi de bilmiyorum şeklinde kurar. Örneğin, benim iki elim olduğunu biliyorum şeklindeki bir önermemin mantıksal gerektirmesi elsiz bir BIV değilim şeklindeki bir önermedir. Ancak radikal şüpheliye göre, elsiz bir BIV olmadığını bilemem, bu yüzden iki elim olduğunu da bilemem. BIV şüpheli argümanı, dış dünya hakkındaki inançlarımızı rasyonel olarak temellendiremeyeceğimizi BIV şüpheli senaryosu varsayımını ortaya atarak gösterir. Şimdi, Kap-İçinde-Beyin (BIV) Şüpheli senaryosuna ve bu iki farklı mantıksal ilkeye (kapanış ve eksik belirlenim ilkesi) dayanarak oluşturulan argümanlara daha yakından bakalım.

1.2.1 BIV Şüpheli Senaryosu

Burada mümkünlüğü filozoflar tarafından tartışılan bir hipotez vardır²: Kötü bir bilim insanı³ tarafından bir operasyona maruz bırakılmış durumda olan bir insan varlığı (sen kendin olarak hayal edebilirsin) hayal edelim. Bu kişilerin beyninin (senin beynin) bedenlerinden taşınmış durumda olduğunu ve beyinlerinin canlı olarak tutulduğu bir kap içine yerleştirildiğini düşünelim. Bu hipotez, kişilerin beyninin, her şeyin mükemmel olarak normal olduğu bir yanılmalaya sahip olmasına sebep olan bir süper-bilimsel bilgisayara bağlı olduğu ile son bulur.

İnsan topluluğu, nesnelere, gökyüzü v.b. şeyler var gibi görünüyor, ancak gerçekte bütün bu kişiler (sen) sinir uçlarına bilgisayardan iletilen elektronik dürtülerin sonucu olarak deneyimler. Bilgisayar o kadar zekidir ki, eğer kişiler ellerini kaldırmayı denerse, bilgisayar kişilerin ellerini kaldırmış gibi “görmelerine” ve “hissetmelerine” sebep olacak geri bildirim yollar. Bu insanların çok normal ve oldukça gerçek olarak

² Kap-İçinde-Beyin (BIV) Senaryosu için bkz: (Putnam, 1981:1-25). Burada, Hilary Putnam'ın *Reason, Truth and History* adlı eserinde ortaya koyduğu Kap-İçinde-Beyin (BIV) Şüpheli Senaryosu'nun bir özetini veriyorum.

³ Descartes'in rüya argümanı, BIV şüpheli argümanında, Kap-İçinde-Beyin Senaryosu olarak güncellenmiştir. Aynı şekilde, Descartes'in Kötü Yaratık Argümanı, BIV şüpheli argümanında, Kötü Bilim İnsanı ya da Kötü Nörobilimci olarak güncellenmiştir.

algıladıkları her şey aslında sadece bilgisayarın Kap-İçinde-Olan beyinlere ilettiği elektronik dürtülerden ibarettir. Dahası, değişen programlar ile kötü bilim insanı, kendisinin istediği herhangi bir durum ya da herhangi bir çevre “*deneyimine*” ya da (halüsinasyona) bu kişilerin maruz kalmasına sebep olabilir. Kötü bilim insanı Kap-İçindeki-Beyinler’e bir operasyon ile hafızayı yok edebilir ki, böylece kurbanı her zaman bu çevrede bulunmuş gibi gelebilir. Hatta bilim insanı, kurbanına şu anda oturduğunu ve eğlenceli bir şey hakkında bu kelimeleri okuduğunu “*hissettirebilir*” ayrıca insanların beyinlerini bedenlerinden ayıran ve beyinleri canlı tutan bir kap içine yerleştiren kötü bilim insanının olduğu yönündeki varsayımı oldukça saçma olarak gösterebilir.⁴

Bu sefer varsayalım ki, süper-bilimsel bilgisayar ayrı ayrı alakasız halüsinasyonların bir dizisinden ziyade hepimize toplu bir halüsinasyon vermek için programlanmıştır. Bu yüzden ben, kendimin seninle konuştuğumu gördüğümde, sen de kendinin benim kelimelerimi duyduğunu algıyorsun. Tabi ki, bu durumda benim kelimelerim senin kulaklarına gerçekten ulaşmış değildir. Çünkü ne sen *gerçek kulaklara* sahipsin ne de ben gerçek bir ağza ve dile sahibim. Daha doğrusu, ben kelimelerimi ortaya koyduğumda olan şey şudur: Beynimden bilgisayara seyahat eden sinirsel dürtüler, bu kelimeleri dile getirdiğimde kendi sesimi “*duymama*” ve dilimin hareket ettiğini “*hissetmeme*” v.b. sebep olur ve aynı şekilde kelimelerimi senin “*duymama*”, benimle konuştuğunu “*görmeme*” sebep olur.

Tüm bu hikayeyi esas alalım ve bizi hızlı bir şekilde gerçek bir felsefi şüpheye götürecek bir soru soralım. Eğer biz, Kap-İçinde-Beyinler olsaydık, Kap-İçinde-Beyinler olduğumuzu söyler ya da bilebilir miydik?

1.2.2. Eksik Belirlenim İlkesine Dayanan Şüpheli Argüman

Radikal şüphecilikte rol oynayan argümanlardan ilki eksik belirlenim ilkesi tarafından motive edilir⁵. Bu argüman şudur:

⁴ Şu an oturmuş bu satırları okuyorsunuz ve Kötü Bilim İnsanı varsayımı size oldukça saçma geldi. Aslında gerçekte böyle hissetmediniz! Çünkü sizin hissettiğiniz bilgisayardan Kap-İçindeki-Beyninize gönderilen bir elektronik dürtüden ibaret. Kötü bir bilim insanının olduğu varsayımının saçma olduğunu hissetmenizi kötü bir bilim insanı istedi.

⁵Epistemoloji literatüründe, radikal şüphecilik genellikle tek bir argüman şeklinde ortaya konulur ve böyle yapmakta bir yanlışlık da yoktur. Ancak Duncan Pritchard, eksik belirlenim ilkesine dayanan şüpheli argüman ile kapanış prensibine dayanan şüpheli argümanın ayrı ayrı ele alınması gerektiğini dile getirir. Çünkü ona göre, bu iki ilke ile oluşturulan argümanlar oldukça benzer ve sonuçları aynı olmasına rağmen bu iki ilke birbirinden mantıksal olarak farklıdır. Bu yüzden, bu argümanların talep ettikleri şeyler de birbirinden farklıdır ve bundan dolayı bu iki ilke tarafından oluşturulan argümanlara bir tepki ortaya

1. Bir kişinin radikal şüpheli senaryolara karşı, dış dünya hakkındaki günlük inançları lehine daha iyi rasyonel temeli yoktur.
2. Eğer bir kişinin radikal şüpheli senaryolara karşı, dış dünya hakkındaki günlük inançları lehine daha iyi rasyonel temeli yoksa, dış dünya hakkında bilgisi yoktur.
3. Bir kişinin dış dünya hakkında bilgisi yoktur.

İlk iddia, yani (1) epistemolojide yaygın bir şekilde elde tutulan, yeni kötü yaratık problemi tarafından motive edilir. Yeni kötü yaratık problemine göre, özne için iki durum vardır. Bunlardan ilki, normal koşulların olduğu iyi durumdur. İkinci durum ise ilk durumun –iyi durumun- özdeş karşılığı olan ancak radikal bir şüpheli hipotezin kurbanı olduğumuz kötü durumdur. Normal koşulların olduğu iyi durumlardaki deneyimler ile radikal bir şüpheli hipotezin kurbanı olduğumuz kötü durumdaki deneyimler özne için ayırt edilemezdir. Çünkü normal durumdaki bir özne ile radikal şüpheli bir hipotezin kurbanı olan özne, aynı duyu izlenimlerine sahip olacaktır. Böylece bir özne, sahip olduğu duyu izlenimleri temelinde, gerçek bir dünyada mı olduğunu yoksa radikal şüpheli bir hipotezin kurbanı mı olduğunu ayırt edemeyecektir. Bir özne, bu iki durumu birbirinden ayırt edemediği için, radikal şüpheli senaryolara karşı, dış dünya hakkındaki günlük inançları lehine daha iyi rasyonel temellere sahip olamaz. Çünkü bir öznenin sahip olduğu nedenler her iki durumu da destekler niteliktedir (Öztürk, Sarı, 2013; Pritchard, 2016, 2018).

İkinci iddia ise öncül (1)'den sonuç (3)'e ulaşmak için köprü öncülünde kullanılan eksik belirlenim ilkesidir. Eksik belirlenim ilkesi şudur:

Eksik Belirlenin İlkesi:

koymak (bu argümanların taleplerini karşılayabilmek) için farklı cevaplara mükellef kalabiliriz. (Pritchard, 2016; 2018 detaylı bir ifade için çalışmamızın ikinci bölümüne bakınız). Ben bu noktada Duncan Pritchard'a katılıyorum. Eğer radikal şüpheli argümanları daha iyi anlamak istiyorsak, iki mantıksal ilkeye dayanılarak oluşturulan argümanları ayrı ayrı ele almalıyız. Bu yüzden, ben bu çalışmada argümanları ayrı ayrı ele alıyorum. Ayrıca, radikal şüpheli argümanlara verilen tepkilerin ne kadar başarılı olduklarını anlamada da, bu tepkilerin iki mantıksal ilkeye dayanılarak oluşturulan argümanlara ayrı ayrı nasıl tepki ortaya koyduklarının anlaşılmasının oldukça önemli olduğunu düşünüyorum. Bu yüzden, radikal şüpheliğe verilen tepkileri ele alacağımız çalışmamızın devamında, ben ortaya konulan tepkileri, iki mantıksal ilkeye ayrı ayrı nasıl bir tepki ortaya koydukları şeklinde ele alacağım.

Eğer S p'yi ve uyumsuz senaryolar olarak tanımlanan q'yu biliyorsa ve henüz S q'ya karşı p inancı lehine rasyonel temelden yoksun ise, o halde S p'nin bilgisinden yoksundur (Pritchard, 2016: 74, 2018: 23).

Eksik belirlenim ilkesi bizden, açıkça radikal şüpheci senaryolara karşı, dış dünya hakkındaki günlük inançlarımız lehine daha iyi rasyonel temeller talep eder ve bu talep, dolayısıyla eksik belirlenim ilkesi oldukça makul gözükmemektedir.

Yeni kötü yaratık problemi oldukça zor bir problem ortaya çıkarır ve eksik belirlenim ilkesi de oldukça makul gözükmemektedir. Ancak sonuç (3) bir epistemolojicinin kabul edebileceği bir iddia değildir. Bu yüzden bir paradoks ile karşı karşıya kalırız.

Eksik Belirlenim İlkesine Dayanan Radikal Şüpheci Paradoksu

1. Bir kişi, radikal şüpheci hipotezlere karşı, dış dünya hakkındaki günlük inançları lehine daha iyi rasyonel temellere sahip değildir.
2. Eksik Belirlenim İlkesi
3. Bir kişi, dış dünyanın bilgisine büyük oranda sahiptir.

1.2.3. Kapanış Prensibine Dayanan Şüpheci Argüman

Radikal şüphecilikte rol oynayan argümanlardan ikincisi kapanış prensibi tarafından motive edilir. Bu argüman şudur:

1. Bir kişi, BIV olmadığına bilgisine sahip değildir.
2. Eğer bir kişi, BIV olmadığına bilgisine sahip değilse, o halde dış dünyanın bilgisine sahip değildir.
3. Bir kişi, dış dünyanın bilgisine sahip değildir.

İlk iddia (1) Kap-İçinde-Beyin (BIV) gibi radikal şüpheci senaryoların kurbanı olmadığımızı bilemeyiz şeklindeki genel düşünce tarafından desteklenir. Bir BIV olmadığımızı bilemeyeceğimizi Öztürk ve Sarı (2013:129) şöyle açıklar:

S'ye her şey her iki durumda da benzer olarak görüneceğinden, S tamamen aynı tecrübelerle sahip olacak ve böylece de gerçek dünya ile S'nin bilgisayara bağlı bir beyin olabileceğini öne süren durum, S açısından birbirinden ayırt edilemeyecektir. Öyleyse S'nin duyu deneyimleri,

onun bir bilgisayara bağı beyin olmadığını hiçbir şekilde gösteremez; çünkü ex hypothesi S'nin gerçek dünyada sahip olduğu duyu deneyimleri ile onun BIV hipotezinin ileri sürdüğü varsayımsal durum içerisinde sahip olacağı duyu deneyimleri “niteliksel olarak” aynıdır. Dahası içinde bulunduğu epistemolojik durumunu belirlemede başvurabileceği tek kaynak kendi duyu deneyimleridir. Ancak, her iki durumda da aynı duyu deneyimlerine sahip olacağı için, bilgisayara bağı bir beyin olmadığını bilmesinin bir yolu yoktur.

İkinci iddia ise öncül (1)'den sonuç (3)'e ulaşmak için köprü öncülünde kullanılan kapanış prensibidir. Kapanış prensibinin literatürde birçok formülasyonu vardır. Şimdi bu formülasyonlara bakalım.

Kapanış prensibini şu şekilde formüle edebiliriz:

(KP1): Zorunlu olarak, bütün S, p, q için: Eğer S p'yi biliyorsa ve p q'yu gerektir ise S q'yu bilir.

Kapanış prensibinin bu basit formülasyonu, bilginin (gerektirme) altında kapalı olduğu anlamına gelir. Kapanış prensibinin bu formülasyonu, matematiksel kullanım şeklini takip eder. “Bir A kümesinin üyesi (ya da üyeleri) F fonksiyonuna uygulandığında, F fonksiyonunun değeri her zaman A kümesinin bir üyesini veriyorsa, A kümesi F fonksiyonu altında kapalıdır” (Brueckner, 2010:3). Ancak bu ilke savunulabilir bir ilke değildir. Çünkü bizim farkında olmadığımız, F fonksiyonunun bir çok gerektirdiği sonuç vardır. Bu yüzden biz p q'yu gerektirir koşul önermesini bilmeden, onun sonucu q'yu bilemeyiz. Hawthorne bu konuda şöyle söyler: “Eğer koşul önermesi özne için bilinmeyen ise onun öncülü bilinmemesine rağmen sonucunu bilmek oldukça sürpriz olmalı” (Hawthorne, 2014:41).

Kapanış prensibinin daha makul bir versiyonu şu şekildedir:

(KP2): Zorunlu olarak, bütün S, p, q için: Eğer S p'yi bilirse ve S p'nin q'yu gerektirdiğini bilir ise S q'yu bilir.

Kapanış prensibinin bu formülasyonu, bilginin (bilinen bir gerektirme) altında kapalı olduğu anlamına gelir. (KP1)'de verdiğimiz örneği şimdi (KP2)'de tekrar düşünelim. Ben F fonksiyonunu biliyorum ve F fonksiyonunun T'yi gerektirdiğini biliyorum. Yani p'yi ve p q'yu gerektirir koşul önermesini biliyorum. Ancak hala q'yu bildiğim söylenemez. Çünkü ben p'yi ve p q'yu gerektirir koşul önermesini bilebilirim ancak q'yu bilmek p'yi ve p q'yu gerektirir bilgisinden tamamen farklı temellerdedir.

Saul Kripke (1979) de bir örnek ile p'yi ve p q'yu gerektirir koşul önermesini bilmenin q'yu bilmek anlamına gelmediğini gösterir. Varsayalım ki, ben (tamamen güvenilir olan) birisinin “Fred Paderevski Bob Paderevski'nin kardeşidir” cümlesini

söylediğini duyuyorum ve bu cümleyi kabul ediyorum. Yine ben (tamamen güvenilir olan) bir başkasının “Ivan Paderevski Fred Paderevski’nin babasıdır” cümlesini söylediğini duyuyorum ve bu cümleyi de kabul ediyorum. Ancak ikinci kişi tarafından kullanılan “Fred Paderevski” belirteci ile ilk kişi tarafından kullanılan “Fred Paderevski” belirtecinin aynı olduğunu fark etmiyorum. İkinci cümleyi kabul ettikten sonra, kapanış prensibinin gerektirdiği şekilde “Zorunlu olarak, eğer Fred Paderevski Bob Paderevski’nin kardeşi ise Ivan Paderevski Bob Paderevski’nin babasıdır” cümlesini kabul etmeye giderim. Şimdi, çoğumuz bir inanç niteliğinde olan şu tanımlar elimizde tutuyoruz: “John, Bob Paderevski Fred Paderevski’nin kardeşi olduğunu” bilir ve eğer Bob Paderevski Fred Paderevski’nin kardeşi ise, o halde John, Ivan Paderevski Bob Paderevski’nin babasıdır’ı zorunlu olarak bilir.” Ancak şurası açıktır ki; ben, “Ivan Paderevski Bon Paderevski’nin babasıdır” önermesini bilme durumunda değilim. Çünkü ben, ilk muhatap tarafından kullanılan “Fred Paderevski” adının ikinci muhatap tarafından kullanılan “Fred Paderevski” adı ile özdeşleştirilip özdeşleştirilmediğini bilmiyorum.

Bu örnekten sonra şöyle diyebiliriz ki; q’yu bilmek, p’yi ve p q’yu gerektirir koşul önermesini bilmekten tamamen farklı temellerdedir. Bir kişinin, q’yu bildiğini söyleyebilmesi için her şeyden önce p’yi ve p q’yu gerektirir koşul önermesini biliyorundan q’yu bildiğini nasıl çıkardığını açıklaması gerekir. Çünkü “bir kişinin bildiği şeyin mantıksal sonuçlarını bilmesi bilişsel emeğine dayanır” (Hawthorne, 2014:429). Bu noktada, kapanış prensibinin makul bir formülasyonu şu şekildedir:

(KP3): Zorunlu olarak, bütün S, p, q için: Eğer S p’yi ve p’nin q’yu gerektirdiğini biliyorsa ve S p q’yu gerektirir bilgisi temelinde q’yu p’den yetkin bir dedüksiyon yoluyla türetirse, S q’yu bilir.

Kapanış prensibinin arkasındaki temel düşünce, geçerli bir dedüksiyonun, rasyonel sürecin paradigmatik bir örneği olmasıdır. Yani bir bilgiden, geçerli bir dedüksiyon ile çıkarım yapılırsa, elde edilen yeni bilgi, orijinal bilgi kadar rasyonel olarak temellendirilmiştir. Bunu örneklendirecek olursak: Eğer siz, dış dünya hakkındaki bir önermeyi biliyorsanız, geçerli bir dedüksiyon aracılığı ile bu önermenin mantıksal bir gerektirmesi olan, ben bir BIV değilim önermesini de rasyonel olarak temellendirmiş hale gelirsiniz. Ancak radikal şüpheli argüman, bunu tersten alarak ortaya koyar: Eğer bir BIV olmadığınızı bilmiyorsanız, o halde dış dünya hakkındaki bir önermeyi rasyonel olarak temellendiremezsiniz.

Böylece kapanış prensibi bizden açıkça, “bir şüpheli senaryonun kurbanı olmadığımızı nasıl biliyoruz?” sorusuna dair bir açıklama talep eder ve bu talep, dolayısıyla kapanış prensibi oldukça makul gözükmektedir. Ayrıca kapanış prensibinin eksik belirlenim ilkesinden çok daha güçlü bir ilke olduğunu belirtmeliyiz. Eksik belirlenim ilkesi bizden sadece şüpheli senaryolara karşı daha iyi rasyonel temeller talep ederken, kapanış prensibi bizden şüpheli senaryoların kurbanı olmadığımızı nasıl bildiğimizin bir açıklamasını talep eder.

İlk iddia (1) BIV şüpheli senaryosu gibi, radikal şüpheli senaryoların kurbanı olmadığımızı bilemeyiz genel düşüncesinden güç almaktadır ve bir radikal şüpheli senaryonun kurbanı olmadığımızı nasıl bildiğimizi açıklamak oldukça zor gözükmektedir. Kapanış prensibi ise oldukça makul gözükmektedir. Ancak (3) bir epistemolojicinin kabul edebileceği bir iddia değildir. Bu yüzden bir paradoks ile karşı karşıya kalırız:

Kapanış Prensibi'ne Dayanan Radikal Şüpheli Paradoksu

1. Bir kişi, BIV olmadığını bilgisine sahip değildir.
2. Kapanış Prensibi
3. Bir kişi, dış dünyanın bilgisine büyük oranda sahiptir.

Gördüğümüz gibi iki farklı ilkeye dayanarak oluşturulan radikal şüpheli argüman, dış dünyanın bir bilgisinin mümkün olmadığı sonucuna ulaşır ve ayrıca bir paradoks ortaya çıkarır. Ancak bu sonuç, epistemolojiciler için kabul edilemezdir. Bu nedenle, radikal şüpheli argümanın sonucunun önünü kesebilmek için epistemolojiciler tarafından ciddi itirazlar yapılmıştır. Bu itirazlar çağdaş epistemolojide önemli bir yer tutmaktadır. Şimdi, bu itirazların neler olduğuna ve radikal şüpheli argümanın sonucunun ve ortaya çıkan paradoksun önüne geçmede ne kadar başarılı olduklarına bakalım.

1.3. Radikal Şüphelilik ve Çağdaş Tepkiler

1.3.1. Moorecu Anti-Şüphelilik

1.3.1.1. Sağduyunun Bir Savunması

“Sağduyunun Bir Savunması”(A Defense of Common Sense) adlı makalesine Moore, doğru olduğunu kesin olarak bildiği, kesin olarak bilinen gerçeklikleri (truism) tek tek sayarak başlar.

Şu anda yaşayan bir insan bedeni var ki, bu benim bedenim. Bu beden geçmişte, belirli bir zamanda doğmuştur ve o zamandan beri sürekli olarak varlığını sürdürüyor ancak değişiklik geçirmeden değil... ve doğduğundan beri her an, üç boyutta şekle ve büyüklüğe sahip olan, onun bir mesafede olduğu bir çok diğer şey vardır; her zaman (çok sıklıkla, tüm olaylarda) onun temas içinde olduğu (... sağ elimle tuttuğum kalem ile ve giydiğim bazı kıyafetler ile temas içindedir) bu tür bazı diğer şeyler orada vardır. Bu anlamda o, doğumundan beri her an, onun sahip olduğu her şeye (a) bir zamanda doğmuştur (b) doğumundan beri var olmaya devam etmiştir... sahip olan diğer yaşayan insan bedenlerinin büyük bir sayısının olduğu, çevresinin parçasını oluşturan diğer şeylerin arasındadır... Ancak, dünya benim bedenim doğmadan yıllar önce var olmuştu ve bu bedenlerin bir çoğu benim bedenim doğmadan önce ölmüş ve varlığı sona ermişti. Son olarak (önergelerin farklı bir sınıfına gelirse) ben bir insan varlığıyım ve ben, bedenim doğduğundan beri farklı zamanlarda, her biri farklı olan farklı deneyimlere sahiptim: Yani ben, her zaman, hem kendi bedenimi hem de diğer şeyleri algıladım (Moore, 1959: 33).

Daha sonra Moore, kesin olarak bilinen gerçekliğin tek bir gerçekliğini ekler ki, bu gerçekliklerin özelliği yukarıda verilen gerçekliklerin tüm listesine referans edilmeksizin ayakta duramayacak gibi görünmesidir. Yani yukarıdaki gerçeklikler tarafından referans edilmiş ya da yukarıdaki önermelerin karşılığı olan bir önerme her zaman insanlar tarafından bilinir.

Son olarak Moore, kesin olarak bilinen gerçeklikler listesinin bazı gerektirmeleri olduğunu söyler: (a) Maddi şeyler gerçektir, (b) Mekan gerçektir, (c) Zaman gerçektir, (d) En azından bir benlik gerçektir.

Bu noktadan itibaren Moore, bahsettiği bu kesin olarak bilinen gerçeklikleri inkar eden filozoflarla bir tartışma içine girer. Moore'a göre, yukarıda vermiş olduğumuz gerçeklikler ile uyumsuz görüşlere sahip olan bir çok filozof vardır ve bu filozoflar iki ana gruba ayrılır:

A: İnsanlar tarafından her zaman bilineceği öne sürülen önermelerin hiçbiri doğru değildir.

B: Bu gruptaki filozoflar insanlar tarafından her zaman bilineceği öne sürülen önermelerin hiçbirinin doğru olmadığını iddia etmeyi göze alamaz, ancak onlar, bu önermelerin doğru olduğunu bilebilecek hiçbir insan varlığının olmadığını iddia ederler (Moore, 1959: 37-38).

Moore'a göre, a grubundaki filozoflar gibi, insanlar tarafından bu gerçekliklerin her zaman bilineceğinin bir inkarı ya da gerektirme önermelerini inkar etmek, filozofun kendi varoluşu ile uyumsuzdur. Filozofun kendi mekansal, zamansal varlığı tarafından, filozofun mekan, zaman ve benliklerin gerçekliğini reddetmesi yasaklanmıştır.

Filozoflar'dan bahsettiğimde, elbette (hepimizin yaptığı gibi) sadece insan bedenine sahip olan, dünya üzerinde yaşamış olan ve farklı zamanlarda, bir çok farklı deneyime sahip olmuş olan, insan varlığı olan filozoftan bahsediyorum. Bu nedenle, eğer herhangi bir filozof varsa bu sınıfın insan varlığıdır ve eğer bu sınıfın bir insan varlığı varsa (1)'de iddia edilen şeylerin geri kalanının tümü doğrudur. Bu nedenle, (1)'deki önermelerin her birine karşılık gelen bir çok

önermenin doğru olduğu önermesi ile uyumsuz herhangi bir görüş ancak hiçbir filozofun böyle bir görüşe sahip olmadığı hipotezinde doğrulanabilir (Moore, 1959: 40).

Bütün filozoflar yukarıdaki gerçeklikleri her zaman bilen insan sınıfına aittir: Yani yukarıdaki gerçekliklerin karşılığı olan önermeleri bilen insan sınıfına aittir. Bu yüzden, "...onların bu gibi görüşlere sahip olduğumu biliyorsam, *ipso facto*⁶ onların hatalı olduklarını bilirim..." (Moore, 1959: 40).

Ayrıca Moore'a göre, a grubu filozofları bu gibi görüşlere tutarlı bir şekilde sahip olamazlar. Örneğin, bu filozoflar, her zaman, "bizi" kullanırlar. "Biz" şunu bilmiyoruz, "biz" şuna inanmıyoruz şeklinde. İlk itirazda belirttiğimiz gibi filozoflar, yukarıdaki gerçeklikleri her zaman bilirler, yani tüm filozoflar yukarıdaki gerçekliklerin karşılığı olan önermeleri sıkça bilebilen insan varlığına aittir. Böylece insanlar yukarıdaki gerçeklikleri her zaman bilirler önermesi ile uyumsuz bir görüşü savunan filozoflar, kendilerinin doğru olduklarını bildikleri önerme ile bağdaşmayan bir görüşü savunurlar.

Üçüncü olarak, bazı filozoflar, Moore tarafından önerilen kesin olarak bilinen gerçeklikler listesinin tamamen doğru olmadığını söyler, çünkü bu tür her önerme uyumsuz iki önermenin ikisini de gerektirir. Moore şöyle cevap verir: "Yukarıdaki önermelerin tümü doğrudur; doğru olmayan önermeler uyumsuz iki önermenin her ikisini de gerektirir; bu yüzden, yukarıdaki hiçbir önerme uyumsuz iki önermenin her ikisini de gerektirmez" (Moore, 1959: 40).

B grubundaki diğer filozoflar ise Moore'un "bilinen gerçeklerin doğru olduğunu kesin olarak biliyoruz" iddiasında ısrar etmesini eleştirirler. Bu filozoflara göre, maddi şeyler ya da benliğin varlığı hakkındaki önermeleri hiç kimse bilemezdir. Moore'a göre, bu itiraz kendisiyle-çelişir. Çünkü bu itirazı yapan filozof, "biz" hakkında bir iddiada bulunur demek ki sadece kendi hakkında değil, ayrıca diğer insan varlıklarının çoğu hakkında da" (Moore, 1959: 42).

O, "Diğer insan varlıklarının varlığını bilen hiçbir insan varlığı yoktur" söylediğinde şunu söyler: "Kendimin yanı sıra bir çok diğer insan varlığı vardır ve onların (kendim de dahil) hiçbiri diğer insan varlıklarının varlığını hiçbir zaman bilemez". Eğer o "Bu inançlar sağduyu inançlarıdır, ancak onlar bilgi sorunu değildir" söylerse o şunu söyler: "Bu inançları paylaşan kendimin yanı sıra bir çok diğer insan varlığı vardır ancak ne ben ne de geri kalanın herhangi biri onların doğru olduğunu asla bilemez (Moore, 1959: 42).

⁶ Kendiliğinden, sırf bu nedenle, kaçınılmaz sonuç anlamlarına gelen Latince bir kelimedir. Genellikle ileri sürülen argüman için herhangi bir delile gerek yoktur anlamında kullanılır.

1.3.1.2. Bir Dış Dünyanın Kanıtı

G.E.Moore, “Bir Dış Dünyanın Kanıtı”(Proof of An External World) adlı makalesine Kant’tan yaptığı bir alıntı ile başlar.

... hala felsefenin bir skandalı olmaya devam ediyor...bize dışsal olan şeylerin varlığı...sadece inanç olarak kabul edilmelidir ve eğer herhangi biri onların varlığına iyi bir şüphe düşünürse biz tatmin edici bir kanıt ile onun şüphesine karşı koyamayabiliriz (Moore, 2013: 147).

Moore’a göre, bu pasaj bize Kant’ın bize dışsal olan şeylerin varlığına bir kanıt vermenin önemli olduğunu ve bunun felsefeye düşen bir görev olduğunu düşündüğünü gösterir. Moore makalesinde, Kant’ın bu tartışmasına bir göz atarak, bize dışsal olan şeyler kavramını netleştirmek için oldukça çok zaman harcar.

Moore’a göre, dışsal şeyler, bize dışsal olan şeyler ve zihnimize dışsal olan şeylerin birbirine eşdeğer olarak kullanıldığı uzun bir felsefi gelenek vardır ve her biri hiçbir açıklamaya ihtiyaçları yokmuş gibi kullanılmıştır (Moore, 2013: 149). Ancak Moore için, bize dışsal olan şeyler kavramının netleştirilmeye ihtiyacı vardır.

Moore’a göre, Kant, mekanda sunulmuş olan şeyler ile mekanda karşılaşmış olduğumuz şeylerin aynı şeyler olduğunu iddia eder. Ancak Moore için, mekanda sunulmuş durumda olduğunu reddetmenin oldukça zor olduğu, ancak mekanda karşılaşmış durumda olduğumuzu reddedebileceğimiz şeylerin örneklerini bulmak kolaydır (Moore, 2013: 150).

Örneğin, siyah bir zemin üzerindeki beyaz bir parçaya sürekli bir bakma olayında, bir süre sonra gözlerimiz bu beyaz parçayı gri olarak görmeye başlayacaktır. Moore’a göre, ben, gri olarak görmeye başladığım parçanın “mekanda sunulmuş olan şey” olduğunu inkar edemem. Çünkü Moore için, gri parça gerçek bir siyah zemin üzerinde bize sunulmuştur. Ancak Moore’a göre, biz, gri parça “mekanda karşılaşmış olduğumuz şeydir” iddiasında bulunamayız. Çünkü Moore için, “mekanda karşılaşmış olduğumuz şeydir” iddiasında bulunduğumuzda, bu şeyi algılayabileceğimiz koşulların olması gerekir. Bu koşullar Moore’a göre şunlardır: Görünür bir nesne olsaydı görürdük, somut bir şey olsaydı hissederdik, bir ses olsaydı duyardık, bir koku olsaydı koklardık. Ancak odaya bir arkadaşımızın geldiğini düşünelim ve siyah zemin üzerindeki beyaz parçaya bakmaya başladığını varsayalım. Moore’a göre, odaya gelen

bu kişi (normal duyu yetilerine sahip olan her kim gelirse gelsin) siyah zemini görüp, onu hissedebilecektir. Ancak odaya gelen bu kişinin sonraki gri parçayı aynı benim gibi göreceğini, hissedeceğini varsaymak makul değildir. Bu yüzden siyah zemin “mekanda karşılaşmış olduğumuz şey” olmasına rağmen, sonraki gri görüntü “mekanda karşılaşmış olduğumuz şey” değildir. Belki bu sonraki kişi benimle benzer gri parçalar görebilir, ancak siyah zemindeki gibi benimki ile tıpatıp aynı gri parçayı göreceğini, hissedeceğini varsayamayız. Bu yüzden sonraki gri-görüntü “mekanda sunulmuş olan şey” olmasına rağmen, “mekanda karşılaşmış olduğumuz şey” değildir.

Moore’un bir diğer rneği ise ifte görüş dediği durumdur. Bazen bazı nesnelere bize ifte görünür. Moore’a göre, bu durumda iki görüntü de “mekanda sunulmuş olan şeydir” iddiasında bulunmak oldukça doğaldır. Ancak iki görüntü de “mekanda karşılaşmış olduğumuz şeydir” iddiasında bulunmak tamamen doğal değildir. Çünkü eğer bu iki görüntü de “mekanda karşılaşmış olduğumuz şey” olsaydı, benden başka diğer kimselerinde bu iki görüntüyü görmesi gerekirdi.

Moore’un verdiği bir diğer örnek ise bedensel acılardır. Moore için, bedensel acılar “mekanda sunulmuş olan şeydir” tamamen sylenabilir. Ben, bir diş ağrısına sahip olduğumda, enemin ve dişimin belirli bir çevresinde hissederim, parmağımı kestiğimde, parmağımın belirli bir bölgesinde hissederim v.b. Ancak bedensel acıların “mekanda karşılaşmış olduğumuz şey” olduğunu söyleyemeyiz. Çünkü bedensel acıların “mekanda karşılaşmış olduğumuz şey” olduğunu söyleyebilmek için başkalarında benimle aynı derecede acı hissedeceğini söylemem gerekir. Ancak diğer kişilerin de benim acıma benzer acıları hissedebilir olmasına rağmen, benimle tıpa tıpa aynı bedensel acıya sahip olacağını söylemek şamadır.

Moore’un bu analizinin sonucu şudur: Mekanda sunulmuş olan her şeyin mekanda karşılaşmış olduğumuz şey olmadığıdır. Moore’a göre, mekanda sunulmuş olup mekanda karşılaşmış olduğumuz olmayan bu şeyler –sonraki-görüntü, ifte-görüntü, bedensel acı- kesinlikle fiziksel gerçeklikler değildir. Mekanda sunulmuş olup mekanda karşılaşmış olduğumuz şey olmayan bu şeyler, filozofların zihnimizin içindeki (in mind) olarak söyledikleri şeylerdir. Hem mekanda sunulmuş olan şey olan hem de mekanda karşılaşmış olduğumuz şey olanlar ise fiziksel nesnelere, yani zihnimize dişsal olan şeylerdir. Bu yüzden mekanda sunulmuş kavramı mekanda karşılaşmış olduğumuz kavramından çok daha geniş kapsamlıdır: Sonraki-görüntü, ifte-görüntü, bedensel acı ikinci kavramımız altına dşmezken hepsi birinci kavramımızın altına düşer. Böylece Moore, bize dişsal olan şeyleri mekanda karşılaşmış olduğumuz şeyler ile özdeşleştirir.

Moore, bu analizinin sonunda şu sonuca ulaşır: Bu tür şeyler (fiziksel nesnelere) vardır önermesini “mekanda karşılaşmış olduğumuz şeyler vardır” önermesi takip eder; yani, bitkiler vardır, yıldızlar vardır, masalar vardır önermesini mekanda karşılaşmış olduğumuz şeyler vardır takip eder.

Moore, makalesinin devamında, mekanda karşılaşmış olduğumuz herhangi bir şeyin zihnimde dışsal olmak zorunda olduğunu göstermeye çalışır. Yukarıda bahsettiğimiz zihnimde olan şey ve zihnimde dışsal olan şey arasındaki farklılığı düşünelim. Zihnimde olan şey (yani, sonraki-görüntü, çifte-görüntü, bedensel acı) mekanda karşılaşmış olduğumuz şey değil iken, zihnimde dışsal olan şey (yani, bedenim, yıldızlar, bitkiler) mekanda karşılaşmış olduğumuz şeydir.

Ancak Moore’a göre, ikinci ve çok daha önemli bir farklılık vardır. Ben, bir deneyime sahip olmadığım da bir sonraki-görüntü, çifte-görüntü, bedensel acıyı varsaymakta bir çelişki varken, bir deneyime sahip olmadığım da bir bedeni, bitkiyi, yıldızı varsaymakta bir çelişki yoktur. Bu yüzden Moore’a göre, mekanda karşılaşmış olduğumuz şeylerin karakteristiğini şu üç şekilde varsayabiliriz:

1. Algılanmış olmaksızın çoğu zaman var olmuş olabilir.
2. Bir diğer zamanda algılanmış olmaksızın, başka bir zaman var olmuş olabilir.
3. Varoluşun tüm döneminde, hiçbir zaman algılanmaya ihtiyaç duymaz (Moore, 2013: 155).

Bu yüzden “mekanda karşılaşmış olduğumuz şeyler” onu deneyimlediğim anlamına gelmez, yani zihnimde dışsaldır.

Birinci ve ikinci analizini birleştiren Moore, kanıtını sunar. Bu türden en az bir “şey” vardır önermesini:

1. Mekanda karşılaşmış olduğumuz gereken en az bir şey olduğu
2. Zihnimize dışsal olan en az bir şey olduğu

önermesi takip eder. Yani “en azından bir bitki vardır” önermesini sadece “mekanda karşılaşmış olduğumuz en az bir şey vardır” önermesi takip etmez, ayrıca “en azından bir dışsal şey vardır” önermesi takip eder.

Böylece Moore, iki elini kaldırarak dışsal şeylerin varlığını kanıtlamış olduğunu iddia eder. Şöyle ki;

Moore, sağ elini gösterir ve şöyle der:

Burada bir el vardır.

Moore, sol elini gösterir ve şöyle der:

Burada ise bir diğer el vardır.

O halde en az iki dışsal şey vardır.

Moore'a göre, bu çıkarım geçerli ve iki dışsal şey vardır için ellerimi göstermem kanıttır. Çünkü bu çıkarım Moore'a göre, bir kanıtı sahip olmak için zorunlu koşulları yerine getirir. "En az iki dışsal şey vardır" şeklindeki sonuç önermemiz "burada bir el vardır", "burada bir diğer el vardır" şeklindeki öncül konumundaki önermelerden farklıdır. Ayrıca Moore için, "burada bir el vardır", "burada bir diğer el vardır" öncül önermeleri kesindir ve bizim sonuç önermemiz bu öncüllerden türetilir.

1.3.1.3. Radikal Şüphencilik ve Moorecu Anti-Şüphencilik

Moore, ortaya koyduğu bu düşünceler ile dışsal şeylerin varlığını kanıtladığını söyler. Radikal şüphencilik düşündüğümüzde bu ne anlama gelir? Yukarıda açıkladığımız gibi, radikal şüphencilik kaynaklarından biri eksik-belirlenim ilkesidir. Eksik-belirlenim ilkesinin bize söylediği, kabaca radikal şüphenci hipotezlere karşı günlük inançlarımız lehine daha iyi rasyonel temelimizin olmadığıdır. Bu yüzden eksik-belirlenim ilkesine dayanan radikal şüphenci argüman, bizden radikal şüphenci hipotezlere karşı günlük inançlarımız lehine daha iyi rasyonel temeller talep eder.

Moore, sağduyu felsefesi temelinde ortaya koyduğu, doğru olduğu kesin olarak bilinen gerçeklikler ve yukarıdaki çıkarım ile radikal şüphencinin talebini karşıladığını ve eksik-belirlenim ilkesine dayanan şüphenci argümanın ilk öncülünü reddederek eksik-belirlenim ilkesine dayanan şüphenci argümanın üstesinden geldiğini düşünür. Moore'a göre, mekanda karşılaşmış olduğumuz şeyler fiziksel gerçekliklerdir ve bu tür gerçekliklerden en azından birinin var olması sadece "mekanda karşılaşmış olduğumuz şeyler vardır" önermesini değil, ayrıca "en az bir dışsal şey vardır" önermesini gerektirir. Bu yüzden Moore'a göre, radikal şüphenci hipotezlere karşı dış dünya hakkındaki günlük inançlarımız lehine daha iyi rasyonel temellerimiz vardır.

Ancak hatırlayacağımız üzere, radikal şüphencilikte rol oynayan bir başka kaynağımız daha vardır. Bu ise kapanış prensibi tarafından motive edilen kapanış prensibine dayanan radikal şüphenci argümandır. Kapanış prensibinin bize söylediği kabaca, radikal şüphenci hipotezlerin kurbanı olmadığımızı bilemeyeceğimizdir. Bu

yüzden kapanış prensibine dayanan radikal şüpheli argüman, bizden radikal şüpheli hipotezlerin kurbanı olmadığımızı nasıl bildiğimize dair bir açıklama talep eder.

Moore, bu noktada açıkça kapanış prensibine dayanan radikal şüpheliğin talebini karşılayamayacağını itiraf eder. O, şöyle söyler:

Tabi ki, onların gerçekten istediği şey sadece bu iki önerme için bir kanıt değil, ancak bu tür herhangi bir önermenin nasıl kanıtlanmış olabileceği ile ilgili genel bir açıklamadır. Tabi ki, ben bunu vermedim; ve ben, onun verilebileceğine inanmıyorum: Eğer bu dışsal şeylerin varlığının kanıtı tarafından ima edilen bir şey ise ben dışsal şeylerin varlığının herhangi bir kanıtının mümkün olduğuna inanmıyorum (Moore, 2013:169).

Moore, bu yüzden iki elim olduğuna dair kesin nedenlere sahip olduğunu düşünürken –Moore, eksik-belirlenim ilkesine dayanan radikal şüpheli argümanın talebini karşılar- bir rüyada olmadığını kanıtlayamayacağını –kapanış prensibine dayanan radikal şüpheli argümanın talebini karşılayamaz- söyler.

Ben, şu an “burada bir el vardır” ve burada “bir diğeri vardır” önermelerini nasıl kanıtlarım? Ben bunu yapabileceğime inanmıyorum. Bunu yapmak için Descartes’in işaret ettiği gibi ben, şu an rüyada değilim için kanıtla ihtiyacım olmalı. Ancak ben, rüyada olmadığını nasıl kanıtlayabilirim? Ben, şu an rüyada olmadığını ileri sürmek için kesin nedenlere sahip olduğumdan şüphem yok; ben uyanık olduğuma dair kesin nedenlere sahibim; ancak bu, onu kanıtlayabilir olmaktan çok farklı bir şeydir (Moore, 2013:169).

Böylece Moore, eksik-belirlenim ilkesine dayanan radikal şüpheliğe etkili bir cevap verirken, kapanış prensibine dayanan radikal şüpheliğe ise etkili bir cevap veremez. Ancak Moore, kapanış prensibine dayanan radikal şüpheliğin talebini karşılamasa dahi iki eli olduğunu bilebileceğini iddia eder. Moore, öncülleri kanıtlamış durumda değilsin şeklinde itiraz eden birine, bunu yapmak için niyetlenemezsin ne de bunu yapmak mümkündür şeklinde yanıt verir. Burada bir el vardır, burada bir diğeri vardır gibi bir önermeyi şimdi ben nasıl kanıtlarım? Bunu yapabileceğime inanmıyorum. Ancak bu durum kanıtlayamadığım şeyleri bilebilirim gerçeğini değiştirmez.

Ayrıca Moore’a göre, kanıtları kanıtlayamadığı için bu kanıtları reddeden kişilerin iyi bir nedeni yoktur. O, çalışmasının son cümlesinde şöyle söyler: “...eğer sadece kanıtlarını bilmediğim gerekçesiyle bu kanıtlardan memnun olmayanların, memnuniyetsizlikleri için iyi bir nedenleri olmadığını söylemeliyim” (Moore, 2013:170).

Moore, açıkça şüphelinin talebine karşılık bir talepte bulunur. Şöyle ki, radikal şüpheli, kapanış prensibi aracılığı ile radikal şüpheli hipotezlerin kurbanı olmadığımızı bilmiyorsak, iki elimiz olduğunu bilmiyoruz sonucunu türetir. Moore ise radikal bir şüpheli hipotezin kurbanı olmadığımızı bilmiyoruz iddiasını açıkça kabul eder. Ayrıca

şu nokta da oldukça ilginçtir ki, Moore, aynı ilke, kapanış prensibini kullanır. Ancak Moore'un radikal şüpheciden farklı olarak yaptığı tek şey kendi argümanını *modus ponens* değil, *modus tollens* mantıksal çıkarımına dayanarak oluşturmasıdır. Modus Ponens mantıksal çıkarımı şudur:

$$\begin{array}{l} p \rightarrow q \\ p \\ \hline q \end{array}$$

Bu mantıksal çıkarıma dayanarak radikal şüphecî argümanı, Moore'un tartışmasına uygun olarak şöyle kurabiliriz:

1. Rüyada olmadığını bilmiyorsan, iki elin olduğunu bilmezsin.
2. Rüyada olmadığını bilmiyorsun.
3. O halde iki elin olduğunu bilmiyorsun.

Modus Tollens mantıksal çıkarımı ise şöyledir:

$$\begin{array}{l} p \rightarrow q \\ \sim q \\ \hline \sim p \end{array}$$

Bu mantıksal çıkarıma dayanarak Moore, argümanını şu şekilde oluşturur:

1. Rüyada olmadığını bilmiyorsan, iki elin olduğunu bilmezsin.
2. İki elim olduğunu biliyorum.
3. O halde rüyada olmadığını biliyorum.

Moore'a göre, kendi argümanı da radikal şüphecînin argümanı kadar makul bir argümandır. Bu noktada Moore haklıdır. Kendi argümanı da radikal şüphecînin argümanı kadar makul bir argümandır. Ancak bir epistemolojicinin görevi, radikal şüphecîliğin karşısına onlarınki kadar makul bir argüman ortaya koymak değildir. Bir epistemolojicinin görevi, "bilemeyiz" iddiasını dile getiren radikal şüphecîliğe, nasıl bildiğimizin bir açıklamasını vermektir. Bu durumu Duncan Pritchard şöyle dile getirir: "Radikal şüphecîlik bu argümanda da gördüğümüz gibi açıkça 'bilemeyiz' iddiasını dile getirir. Moore ise bu 'bilemeyiz' iddiasını kabul eder ve buna karşılık 'iki elimin olduğunu biliyorum' şeklindeki bir bilgi örneği ile şüphecî hipotezin yanlış olduğu

sonucunu çıkartmaya çalışır. Ancak, bu, *question-begging*⁷ hatası yapmaktan başka bir şey değildir” (Pritchard, 2006: 143; Öztürk, Sarı, 2013). Eğer Moore, kapanış prensibine dayanan radikal şüpheli argümanın üstesinden gelmek istiyorsa, iki eli olduğuna dair kesin nedenlere sahip olmaktan ziyade bir şüpheli hipotezin kurbanı olmadığını nasıl biliyorsun sorusuna bir cevap bulmalıdır.

1.3.2. Yanılabiricilik İtirazı

1.3.2.1. Yanılabiricilik ve Arka-Plan Bilgisi

Peki, biz, radikal şüpheli bir hipotezin kurbanı olmadığını bilebilir miyiz? Steup (2008: 492)’a göre, bu tür bir bilgi yolunda atmamız gereken ilk adım yanılabiriciliktir: kesinlik ve yanılmazlık gibi bilginin Kartezyenci standartlarını reddetme.

Kartezyenci yaklaşıma göre, bilginin varlığı doğruluk koşuluna ek olarak “söz konusu inanç tasavvur edilebilir hiçbir mantıksal dünyada yanlış da olamaz” koşulunu da gerektirir (Öztürk, Sarı, 2013: 132). Bilgi üzerindeki bu koşul, tüm hata ihtimallerini elemine etmeyi gerektirir.

Descartes, bilgi üzerindeki bu yanılmazlık (infallibility) sınırlamasını, inancın kesinliği ve kesinlik ölçütünü de şüphe edilemezlik bağlamında ele alır ki, işte şüpheliyi iştahlandırıcı da budur. Çünkü şüphelinin gündeme getirdiği BIV hipotezi bu mümkün mantıksal dünyalardan biri olup, eğer aslında gerçek dünyada değil de, şüphelinin karakterize ettiği varsayımsal bir durumda bir BIV olarak ikamet ettiğimiz doğruysa, o zaman olgu durumları hakkındaki tüm inanç ve kanaatlerimiz yanlış ve dolayısıyla şüpheli sonuç kaçınılmaz olacaktır (Öztürk, Sarı, 2013: 132).

Tam da bu yüzden Steup (2008: 491-2)’a göre, biz, yanılabir ve yanılmaz kanıt arasındaki farkı belirtmeliyiz; ilki hata ile uyumlu iken ikincisi hata ile uyumlu değildir. Tüm hata ihtimallerini elemine etmenin bilginin omuzlarına yüklenmiş çok ağır bir yük olduğunun farkında olan çağdaş epistemolojiciler, bu ağır yükü bilginin

⁷question begging hatasını şu şekilde kabaca ifade edebiliriz:

P doğrudur, p’nin doğru olduğuna dair nedenimiz x’dir. Ancak x’in doğru olması için p’nin doğru olması gerekir.

Aşağıdaki örnek Moore’un yaptığı question begging hatasını anlamamıza yardımcı olacaktır:

_Rüyada olmadığım doğru olmalıdır.

_Olabilir, ancak rüyada olmadığımı nasıl biliyorsun, ya yanlışsa?

_Çünkü iki elim olduğumu biliyorum.

_Hımmm, anladım. Peki, iki elimizin olduğumu bildiğimize neden inanalım, ya yanlışsa?

_Çünkü iki elim olduğumu bilmem için bir rüyada olmamam gerekir ve iki elim olduğumu bildiğim için rüyada olmadığım doğru olmalıdır.

omuzlarından almayı önerirler. Bu yüzden çoğu çağdaş epistemolojici yanılmazcılığı reddedip yanılabilirlik görüşünü savunurlar.

Bu görüşe göre, epistemik gerekçelendirme bilginin gerek koşuludur, ama özne S'nin inanç ö'nün doğruluğu için sahip olduğu epistemik gerekçelendirmesi, ö'nün doğruluğunu garanti etmek zorunda değildir. Çünkü gerekçelendirilmiş ama yanlış inanç olanaklıdır. S'nin ö için sahip olduğu gerekçelendirme, g, temelinde ö'yü bilebilmesi için g'nin, ö'nün doğruluğunu sadece olası kılması yeterlidir. Buna göre, S öznesi ö önermesini yanılabilir bir şekilde biliyor demek, "S ö'yü biliyor ama S'nin, ö'ye olan inancıyla ilgili gerekçelendirmesi S'nin ö'ye inanmada yanılıyor olması olgusu ile uyumludur" demektir (Öztürk, Sarı, 2013:132).

Yanılabilirlik görüşü için yanılabilir kanıt yeterince iyi ise bize bilgi verir. Ancak bir BIV olmadığımızı bilmek için yanılabilir kanıtlarımız yeterince iyi midir? Eğer bir BIV olsaydık, şu anki deneyimlerimiz ile tıpa tıp aynı olan deneyimlere sahip olacaktık, bu yüzden algısal deneyimlerimiz bizim bir BIV olup olmadığımızı ayırt etmemize yardımcı olamaz.

Steup (2008: 492) da bir örnek üzerinden algısal olarak ayırt edemeyeceğimizi gösterir. Size kırmızı görünen bir duvarı varsayalım. Siz, duvarın size kırmızı görünmesi temelinden, duvarın kırmızı ışık tarafından ışıklandırılmadığını ve duvarın beyaz olmadığını bilir hale gelebilir misiniz? Kesinlikle hayır. Duvarın size kırmızı görünmesi temelinden, siz, duvarın kırmızı ışık tarafından ışıklandırılmadığını ve duvarın beyaz olmadığını algısal olarak ayırt edemezsiniz. Ancak Steup'a göre, sizin, duvarın kırmızı olduğunu bilmeniz için *arka-plan bilgileri* vardır. Birincisi siz, duvarların kırmızı ışık tarafından çok nadir ışıklandırıldığını bilirsiniz. İkincisi siz, hiçbir aydınlatma ekipmanının etrafta olmadığını görürsünüz. Üçüncüsü duvarın neden kırmızı ışık tarafından aydınlatılmış olduğuna dair bir açıklama yoktur. Böylece Steup'a göre, bu arka-plan bilgileri "*tartışmalı*" bir şekilde de olsa, duvarın kırmızı ışık tarafından aydınlatılmadığı ve beyaz olmadığı bilgisini size verir.

Benzer şekilde, Steup'a göre, algısal deneyimlerimiz bizi bir BIV olmadığımız bilgisine ulaştırmasa bile, bir BIV olmadığımızın arka-plan bilgilerine sahibizdir. Şüphelinin varsaydığı gibi bir BIV çevresinin olması için nasıl-bilgisinden yoksunuzdur ve bu çevreyi oluşturmak için gerekli olan yüksek bir teknolojinin olmadığını biliyoruzdur. Steup'a göre, bu arka-plan bilgileri bizi, tartışmalı bir şekilde de olsa, bir BIV olmadığımızı biliyoruz pozisyonuna sokar.

1.3.2.2. Radikal Şüphencilik ve Yanılabilircilik

Yanılabilirciliğe göre, bu arka-plan bilgileri bir BIV olmadığımızı bilmemiz için yeterince iyi bir kanıttır. Böylece “yanılabilirciliği savunarak ve olağan (ordinary) bilgi (yanılabilir kanıtlar temelinde sahip olabildiğimiz) ve Kartezyen bilgi (sadece yanılmaz kanıtlar temelinde sahip olabildiğimiz) arasındaki kavramsal bir ayrımı çizerek, onun ya güvenilir olmayan ya geçerli olmayan ya da dikkate değer olmadığını iddia ederek, BIV argümanına tepki verebiliriz” (Steup, 2008: 492).

1. Bir kişi, BIV olmadığımızın bilgisine sahip değildir.
2. Eğer bir kişi, BIV olmadığımızın bilgisine sahip değilse, bir kişi, dış dünyanın bilgisine sahip değildir.
3. Bir kişi, dış dünyanın bilgisine sahip değildir.

Eğer “bilmek” kavramı argümanda her ortaya çıktığında, olağan bilgiye atıfta bulunursa, argüman rahatsız edici bir sonuca varır. Ancak birinci öncül, olağan bilgi standardına göre yanlış olacaktır. Çünkü olağan bilgi standardına göre bir kişi, arka-plan bilgilerine sahip olarak bir BIV olmadığımızın bilgisine sahip olabilir. Güvenilir bir çıkarım için tüm öncüllerin doğru olması gerekir. Bu yüzden bu argüman güvenilir değildir (Steup, 2008: 492).

Eğer “bilmek” kavramı birinci öncülde Kartezyen bilgiye ve sonuçta olağan bilgiye atıfta bulunursa, o halde argümanın öncülleri doğru olacak ve sonucu da rahatsızlık vermeye devam edecektir. Ancak bu argümanda kullanılan “bilmek” kavramı iki farklı anlamda kullanılmıştır. Ancak bir argümanın geçerli olabilmesi için argümanda kullanılan bir kavramın çıkarım boyunca aynı anlamda kullanılması gerekir. Bu yüzden bu argüman geçerli değildir (Steup, 2008: 492).

Son olarak, eğer argüman boyunca ‘bilmek’ kavramı Kartezyen bilgi anlamında kullanılırsa, o halde bu argüman kesinlikle güvenilir olur. Çıkarım hem geçerli hem de öncülleri doğru olacaktır. Ancak BIV olmadığımızı bilmek için yanılmaz kanıtlara sahip olduğumuzu düşünen kimdir? Bu yüzden onun sonucu rahatsız edici değildir. Çünkü bu argüman dikkate değer değildir. Çünkü bu argüman, çoğu epistemolojicinin reddettiği bir “bilmek” kavramını kullanır (Steup, 2008:492).

Gördüğümüz gibi, yanılabilircilik tepkisi eksik-belirlenim ilkesine dayanan şüpheci argümana bir tepki koymaz. Bu argümana bir tepki verebilmesi için

yanılabilirliğin bir algıya dayalı bilgi açıklaması ile desteklenmesi gerekir. Ancak şunu belirtmek oldukça önemlidir ki, bir algısal bilgi açıklamasını yanılabilirlik görüşü şüpheli düşüncelere karşı oldukça iyi bir şekilde destekler. Kapanış prensibine dayanan radikal şüpheliğe geldiğimizde ise, yanılabilirlik tepkisi bu argümanın direk olarak birinci öncülünü reddederek bir tepki ortaya koyar. Yanılabilirliğe göre, biz olağan bilgi standartlarında arka-plan bilgilerine sahip olarak bir BIV olmadığımızı bilme pozisyonuna girebiliriz. Ancak bu tepki sadece olağan bilgi standartlarında etkili bir tepkidir. Eğer radikal şüpheli, Kartezyen bilgi standardını düşünmeye devam ederse, argüman geçerli ve güvenilir olmaya devam edecektir. Ancak yanılabilirliğe göre, Kartezyen bilgi standardını kabul eden çağdaş epistemolojici yoktur. Bu yüzden bu argüman geçerli ve güvenilir olmasına rağmen, dikkate değer değildir.

1.3.3. Bağlamcılık Tepkisi

Bağlamcılık (contextualism) “bilgi” kavramının anlamının ‘bilgi’ atfı yaptığımız kendimiz ya da başkasının bağlamına göre değişeceğini dile getiren görüştür. David Lewis (1996), Stewart Cohen (1999,2005) ve Keith DeRose (1995,1999)’un savunduğu bu görüşü şüpheliğe karşı motive eden üç istek vardır:

1. Kapanışı Korumak
2. Sıradan bilgi iddialarımızın doğruluğunu korumak
3. Bizim onu makul bulmak ve delice bulmak arasında neden kararsız kaldığımızı şüpheliğe yanıtta açıklamak (Steup, 2006: 494-5).

Bağlamcılık bize “bilmek” kavramının anlamının bağlama göre nasıl değiştiği konusunda ayrıntılı bir teori sunar. Bağlamcılığın ana düşüncesi şudur: Şüpheli senaryoları ve oldukça makul ilkeler yoluyla “bilemiyoruz” sonucuna ulaştığımızı fark ettiğimiz bağlam ile bir şüpheli senaryonun farkında olmadığımız ve “bilemiyoruz” sonucuna ulaştıracak oldukça makul epistemik ilkelerin farkında olmadığımız bağlamda kullandığımız “bilmek” kavramının anlamı farklılık gösterecektir. “Bağlamcılar, o halde düşük standartlar ve yüksek standartlar arasında ayırt edicidir” (Steup, 2008: 495). Bir şüpheli senaryonun ve oldukça makul epistemik ilkelerin farkında olmadığımız bağlamlar düşük-standartlı bağlamlardır. Bir şüpheli senaryonun ve oldukça makul epistemik ilkelerin farkında olduğumuz bağlamlar yüksek-standartlı bağlamlardır.

Bağlamcı görüşe göre, düşük-standartlı bir bağlamda S, “ben ellere sahip olduğumu biliyorum” dediğinde doğru bir şekilde konuşur. Ancak yüksek-standartlı bir bağlamda S, epistemoloji çalıştığından dolayı şüpheli senaryoların farkındadır ve bu şüpheli senaryoların yanlış olduğunu bilemeyeceğini düşünür, ayrıca S, bu yüksek-standartlı bağlamda oldukça makul bir epistemik ilke olan kapanış prensibinin de farkındadır. Böylece S de şüpheli senaryoların yanlış olduğunu bilmiyorum ve kapanış prensibine başvurarak “ben iki elim olduğunu bilmiyorum” iddiasında bulunurken doğru bir şekilde konuşmuş olur.

“Bu tür bağlamcılığa atıfsal bağlamcılık denir, çünkü önemli olan bilginin atfedildiği öznenin bağlamı değil, bunun yerine ‘S p’yi bilir’ formunda bir cümleyi dile getiren atıfcının bağlamıdır” (Steup, 2008: 495). Hadi, annemin, babamın ve benim birlikte meyve yediğimizi varsayalım. Babam eğitimini orta okulda bırakan ve şu an esnaflık yapan bir kişidir. Ben ise felsefe lisansı yapmış olan ve şu an radikal şüphecilik hakkında yüksek lisans tezi yazmaya çalışan bir öğrenciyim. Şimdi, annemin meyve soyarken elini kestiğini varsayalım. Babam bundan etkilenmiş olacak ki, “Eşim iki ele sahip olduğunu biliyor” şeklinde bir bilgi atfında bulunur. Ben ise “Annem iki ele sahip olduğunu bilmiyor” şeklinde bir bilgi atfında bulunurum. Bağlamcılığa göre, hem babam hem de ben bu bilgi atıflarını yapmakta haklıyızdır. Çünkü orta okulda eğitimini bırakan babam şüpheli senaryoların farkında olmadığı ve ‘bilemiyoruz’ sonucuna ulaştıran oldukça makul ilkeyi bilmediği için düşük-standartlı bağlamdadır. Bu yüzden babam bu bilgi atfını yapmakta haklıdır. Ben ise bir çok epistemoloji dersinde şüpheli senaryolara maruz kaldığımdan ve radikal şüphecilik ile ilgili bir çok makale okuduğum için şüpheli senaryoların yanlış olduğunu bilemeyeceğimi ve kapanış prensibinden dolayı bu senaryolar ile uyumsuz olan günlük-iddiaları bilemeyeceğimi düşünürüm. Bu yüzden, yüksek-standartlı bağlamdan dolayı “Annem iki ele sahip olduğunu bilmiyor” bilgi atfını haklı bir şekilde yaparım. Babam ve ben bu bilgi atıflarında çelişiriz ancak ikimiz de haklı bir şekilde konuşuruz, çünkü bağlı olduğumuz bağlamlarda farklı bilgi standartları geliştiririz.

Şimdi, bölümün başında bahsettiğimiz eksiklikleri bağlamcılık nasıl karşılar? Hatırlayacak olursak, bağlamcılığın eksikliğini gidermek istediği üç şey vardır:

1. Kapanışı korumak
2. Sıradan bilgi iddialarımızın doğruluğunu korumak
3. Bizim onu makul bulmak ve delice bulmak arasında neden kararsız kaldığımızı açıklamak

“Bağlamcılığın bu eksiklikleri karşılmasını sağlayan tam olarak iyi haber / kötü haber yönüdür” (Steup, 2008: 495). İyi haber şudur ki, biz, düşük-standartlı bağlamlarda (1) ve (2)’de istenenleri karşılamış durumdayızdır; bu tür bir bağlamda, hem kapanışı koruruz hem de sıradan bilgi atıflarımız doğrudur. Ayrıca, bu düşük-standartlı bağlamda, şüpheciliği delice buluruz. Kötü haber şudur ki, bilgi standartları yükseldiğinde, BIV argümanı ya da başka bir argümanla karşı karşıya kaldığımızda, kendimizi bu argümanlarla anlaşılmış durumda buluruz ve şüpheciliği oldukça makul buluruz. Böylece bağlamcılık (3)’ün açıklamasını ‘bilmek’ kavramının bağlam duyarlı olması açısından yapar ve bu yüzden biz onu makul bulmak ve delice bulmak arasında bocalamamalıyız.

1.3.3.1. Radikal Şüphecilik ve Bağlamcılık

Peki, bağlamcılık radikal şüpheci paradoksların üstesinden nasıl gelir? Hatırlayacağımız gibi, radikal şüpheciliğin kaynaklarından birisi eksik-belirlenim ilkesidir. Daha önce bahsettiğimiz gibi, eksik belirlenim ilkesine dayanan radikal şüpheci paradoksta (1) nolu öncül yeni kötü yaratık problemi tarafından motive edilmektedir ve reddetmek oldukça zordur. (2) nolu öncül ise eksik-belirlenim ilkesinin köprü öncülünde kullanılmasıdır ve eksik-belirlenim ilkesi oldukça makul gözükmektedir. Ancak (3) nolu öncül de bir epistemolojicinin reddedebileceği bir iddia değildir. Peki, bu paradoksun üstesinden gelebilmek için nasıl bir tepki ortaya koymalıyız? Bağlamcı tepkinin nasıl çözüm sunmuş olduğu makul ve kavranılabilir değildir. Çünkü (1) nolu öncül açıkça şüpheci senaryolara karşı, günlük inançlarımız lehine daha iyi rasyonel temelimizin olmadığını dile getirir ve bizden şüpheci senaryolara karşı, günlük inançlarımız lehine daha iyi rasyonel temeller talep eder. Ancak bağlamcı görüş, şüpheci senaryolara karşı, günlük inançlarımız lehine daha iyi bir rasyonel temel önermez. Bağlamcı görüşün önerdiği şey, düşük-standartlı bağlamda, şüpheci senaryoların farkında olmadığımız için günlük-bilgi iddialarında bulunabileceğimiz, ancak bilgi standartlarının yükseldiği bağlamlarda günlük-bilgi iddialarında bulunamayacağımızdır. Peki, bu tepki paradoksu nasıl çözmüş olur? Paradoks bu tepki ile çözülebilmemiş değildir, çünkü yüksek-standartlı bağlamlarda, hala radikal şüpheci paradoksun ortaya çıkardığı endişe devam etmektedir.

Radikal şüphencilüğün bir diğer kaynağı ise kapanış prensibidir. Kapanış prensibine dayanan radikal şüpheci paradoksta (1) nolu öncül açıkça bizim bir şüpheci senaryonun kurbanı olmadığımızı bilemeyeceğimizi iddia eder ve böylece bizden bir şüpheci senaryonun kurbanı olmadığımızı nasıl biliyoruz sorusuna dair bir açıklama talep eder. Ayrıca oldukça makul görünen kapanış prensibini kullanarak, dış dünya hakkında bilgiye sahip olmamızın bu makul ilke ile uyumsuz olduğunu gösterir. Böylece paradoksta belirtilen öncül (1), (2) ve (3) birbiriyle örtüşmez ve bir *trilemma* ortaya çıkarır.

Bağlamcı tepki bu paradoksun üstesinden nasıl gelir? Bağlamcı görüş, bu paradoksun üstesinden gelecek bir tepki ortaya koyamaz. Bir an için bağlamcı görüşün düşük-standartlı ve yüksek-standartlı “bilgi” ayrımını kabul edelim ve bu ayrım üzerinden paradoksu düşünelim. Şüpheci senaryoların farkında olmadığımız ve oldukça makul bir ilkeyi bilmediğimiz düşük-standartlı bilgi bağlamından şüpheci senaryoların farkında olduğumuz ve oldukça makul bir ilkeyi bildiğimiz yüksek-standartlı bilgi bağlamına geçtiğimizde, Dretske’nin deyiimiyle, adeta bilgi buharlaşır. Bu da felsefe konuşulan sınıflarda ya da radikal şüphencilüğün tartışıldığı seminer odalarında radikal şüpheci problemin devam ettiği anlamına gelir ki, bu da hala şüpheci paradoksların üstesinden gelen bir tepkiye ihtiyacımız olduğu anlamına gelir. Ancak bağlamcı görüş, şüpheci paradoksların üstesinden gelen başarılı bir tepki ortaya koyamaz, çünkü yüksek-standartlı bağlamda bulunan felsefe sınıflarında ve seminer odalarında hala şüpheci paradokslar ortaya konulmakta ve bir çözüm beklenmektedir.

1.3.4. Kapanış Prensibinin Reddi Tepkisi

1.3.4.1. Kesin Nedenler (Conclusive Reasons) ve Doğruyu İzleme (Truth-Tracking) Koşulu

Dretske (1978: 41)’ye göre, S öznesinin p önermesini bilmesi için şu iki şartın sağlanması gerekir: (1) S, p’ye kesin bir neden, N, temelinde inanır; ama (2) p doğru olmamış olsaydı, N’de doğru olmayacaktı. N, inancımız için kesin bir nedendir çünkü eğer p yanlış olsaydı, N’ye sahip olmazdık. N’ye sahip olmamızın yolu ikinci koşul (2)’nin sağlanmasına bağlıdır.

Dretske, epistemik nedenleri olgusalılıkta mevcut olmayan olası olgusal durumları kapsama bağlamında karakterize eder ve “kesin nedenler”in varlığını ikinci koşulun sağlanmasına bağlar. Şöyle ki, N’nin bir “kesin neden” olma niteliği kazanması, “P önermesi doğru olmamış olsaydı,

N’de doğru olmayacaktı” şeklindeki koşullu önermenin doğru olmasına bağlıdır” (Öztürk, 2008: 97-98).

Önünüzde bulunan bir ağacı gördüğünüzü düşünün. Siz, ağacı gördüğünüzde, sizde ağaca benzeyen duyu izlenimleri oluşur. Bu yüzden siz, ağacı gördüğünüze inanırsınız ve ağacı görmeniz, sizin ağaç gördüğünüze dair inancınız için kesin bir nedendir. Çünkü ikinci koşul sağlanmıştır. Şöyle ki, eğer önünüzde bir ağaç değil de bir bina olmuş olsaydı, sizde ağaç duyu izlenimleri oluşmayacaktı. Önünüzde bir ağaç olduğu için sizde bir ağaç duyu izlenimi oluştu ve bu yüzden ağaç duyu izleniminiz ağaç gördüğünüz şeklindeki inancınız için kesin bir nedendir. Böylece Dretske’ye göre, kesin nedenler koşulu p’nin “ağaç görüyorum” yanlış olma olasılığını dışarıda bırakır, çünkü S, eğer p yanlış olsaydı, N’ye “ağaç duyu izlenimi” sahip olmazdı.

Nozick (1981: 172)’e göre, S öznesinin p önermesini bilmesi için şu dört şartın sağlanması gerekir: S öznesi ö önermesine inanır; ö doğrudur; eğer, ö doğru olmamış olsaydı, S öznesi ö’ye inanmıyor olacaktı ve eğer, ö doğru olsaydı, S öznesi ö’ye inanıyor olacaktı.

Son iki koşul bize bilginin oluşumu için “doğruyu izleme” sınırlamasının zorunlu olduğunu gösterir. Nozick’e göre, S, eğer bir önermeyi bilecekse onun doğruluğuna ve yanlışlığına duyarlı olmalıdır. Ancak ilk iki koşul –S öznesi ö önermesine inanır ve ö doğrudur- S’nin önermeye inanmada doğruluğa ya da yanlışlığa duyarlı olmasını açıkta bırakır. Ancak bilgi için duyarlılık (sensitivity) şartı sağlanmalıdır. Son iki koşul bizim duyarlılık şartını sağlamamızı sağlar. Çünkü üçüncü koşul S’nin ö’nün yanlışlığına, dördüncü koşul ise doğruluğuna duyarlı olması gerektiğini belirtir (Öztürk, 2008: 100; Öztürk, Sarı, 2013: 135).

Tekrar önünüzde bir ağaç gördüğünüzü düşünün. Siz, ağacı gördüğünüzde sizde ağaca benzeyen duyu izlenimleri oluşur. Bu yüzden siz ağacı gördüğünüze inanırsınız ve ağacı görmeniz, sizin ağaç gördüğünüz şeklindeki inancınız için bir neden teşkil eder. Şimdi, eğer siz bir ağaç izlenimine sahip olmasaydınız bir ağaç gördüğünüze inanmayacaktınız. Siz, bir ağaç gördüğünüz için bir ağaç gördüğünüze inanıyorsunuz. Böylece Nozick’e göre, siz önünüzde bir ağaç olduğunu biliyorsunuz. Çünkü siz bilginin oluşumu için gerekli olan duyarlılık şartını sağladınız.

Dretske ve Nozick, bilgiyi, bizim sahip olduğumuz nedenlerin olgusalılıkta mevcut olmayan olası olgusal durumlarda vereceği sonuçlar üzerinden çözümlenmeye çalışır. Yukarıda vermiş olduğumuz örneklerden de rahatça anlayabileceğimiz gibi, eğer ağaç olgusalılıkta olmayan olası bir olgusal durum olsaydı, biz ağaç duyu izlenimlerine

sahip olmazdık. Eğer siz iki eliniz olduğunu görmeseydiniz, iki eliniz olduğuna dair duyu izlenimlerine sahip olmazdınız. Sizin iki eliniz olduğunu bilmenize dair nedenleriniz bu duyu izlenimlerinizdir. Eğer iki eliniz olmamış olsaydı, siz iki eliniz olduğuna dair duyu izlenimlerine sahip olmazdınız. Sizin iki eliniz olduğunu bilmeniz için gerekli olan kesin nedeni ya da doğruyu izleme koşulunu sağlayan işte bu duyu izlenimlerinizdir. Eğer sizin iki eliniz olgusalılıkta mevcut olmasaydı, siz iki eliniz olduğuna dair duyu izlenimlerine sahip olmazdınız. Sizin iki eliniz olgusalılıkta mevcut olduğu için, siz kesin neden ya da doğruyu izleme koşuluna sahip oldunuz ve böylece iki eliniz olduğunu bilir hale geldiniz.

Böylece Dretske ve Nozick, eksik-belirlenim ilkesine dayanan radikal şüpheli paradoksa bir tepki ortaya koyarlar. Şöyle ki, eksik-belirlenim ilkesine dayanan radikal şüpheliğin iddiası şudur: şüpheli hipotezlere karşı, günlük inançlarımız lehine daha iyi rasyonel temellerimiz yoktur. Dretske ve Nozick, açık bir şekilde bu iddiayı reddederler. Eğer biz bilgi için gerekli olan kesin nedenler ya da doğruyu izleme koşulunu sağlarsak, şüpheli hipotezlere karşı, günlük inançlarımız lehine daha iyi rasyonel temellere sahip oluruz. Çünkü eğer şüphelinin iddia ettiği gibi olgusalılıkta mevcut olmayan olası bir olgusal durum olan şüpheli bir hipotezin içinde olsaydık, biz kesin nedenlere ya da doğruyu izleme koşuluna sahip olamazdık. Eğer biz kesin nedenlere ya da doğruyu izleme koşuluna sahipsek, o halde olgusalılıkta mevcut olmayan olası olgusal durum olan şüpheli bir hipotezin içinde değildir. Bu yüzden biz şu önermeyi biliriz:

P: İki ele sahibim.

Ancak kapanış prensibini düşündüğümüzde bir sorun ortaya çıkar. Kapanış prensibi bize kabaca şunu söyler: P gibi bir önermeyi biliyorsanız, onun bilinen bir mantıksal gerektirmesi olan Q gibi bir önermeyi de ayrıca bilirsiniz. Bizim yukarıdaki P önermesini bilmemizi sağlayan bilgi için gerekli olan kesin nedenler ya da doğruyu izleme koşulunu sağlamış olmamızdır. Ancak sahip olduğumuz duyu deneyimlerimiz P'nin bir mantıksal gerektirmesi olduğunu bildiğimiz aşağıdaki Q önermesi için kesin nedenler ya da doğruyu izleme koşulunu sağlayamaz.

Q: Ben bir BIV değilim.

Daha önce belirttiğimiz gibi, normal bir durumdaki deneyimlerimiz ile şüpheli bir senaryonun kurbanı olduğumuz (Bir BIV olduğumuz) durum fenomenolojik olarak ayırt edilemezdir. Bu yüzden eğer bir BIV olsaydık, aynı duyu deneyimlerine sahip olacaktık. Ancak bu durum, Dretske ve Nozick'in bilgi için gerekli olarak söyledikleri koşulları sağlayamaz. Dretske'ye göre, bilgi için kesin nedenler zorunlu bir koşuldur.

Dretske'ye göre, N, kesin bir nedendir çünkü Q yanlış olmuş olsaydı, N'ye sahip olmazdım. Ancak Q önermesi için bu koşul sağlanabilmiş değildir. Çünkü eğer Q yanlış olmuş olsaydı –ben bir BIV olsaydım- ben yine aynı nedenlere sahip olacaktım. Bu yüzden ben P gibi bir önerme için kesin nedenlere sahip olabilirken, P'nin bilinen bir mantıksal gerektirmesi olan Q gibi bir önerme için kesin nedenlere sahip olamam. Benzer şekilde, Nozick'e göre, bilgi için doğruyu izleme zorunlu bir koşuldur. Nozick'e göre, S, bir önermeyi bilmek için onun doğruluğuna ya da yanlışlığına duyarlı olmak zorundadır. Ancak Q önermesini düşündüğümüzde bu koşul sağlanamamıştır. Çünkü biz bir BIV olsaydık, hala bir BIV olmadığımızı inanmaya devam edecektik. Böylece ben P gibi bir önerme için doğruyu izleme koşulunu sağlayabilirken, P'nin bilinen bir mantıksal gerektirmesi olan Q gibi bir önerme için doğruyu izleme koşulunu sağlayamam. O halde ben P gibi bir önermeyi bilebilirken, onun mantıksal bir gerektirmesi olan Q gibi bir önermeyi bilmeyebilirim. O halde kapanış hatalıdır. Çünkü onun iddia ettiği gibi P gibi bir önermeyi bilmem, onun mantıksal bir gerektirmesi olan Q gibi bir önermeyi bildiğim anlamına gelmez.

1.3.4.2. Kapanışın Reddi

Fred Dretske, “Epistemic Operators” adlı makalesinde, kapanış prensibinin bir reddini savunur. Ona göre, eğer biz kapanış prensibinin söylediği gibi Q'nun P'nin zorunlu bir sonucu olduğunu göz önünde bulundurursak, o halde “...eğer P doğru ise o halde Q zorunlu olarak doğrudur. Eğer P bir gerçek ise o halde Q'nun bir gerçek olması zorunludur. Eğer P zorunluluk ise o halde Q zorunludur ve eğer P mümkün ise o halde Q'nun mümkün olması zorunludur” (Dretske, 1970: 1007). Dretske, “o doğrudur”, “o gerçektir”, “o zorunludur” ve “o mümkündür” gibi ekleri *operatör* olarak adlandırır. Bu operatörlerin özellikleri şudur: Bir cümle ya da ifadeye eklendiklerinde başka bir cümle ya da ifadeyi oluşturmak için o cümle ya da ifade üzerinde çalışırlar (Dretske, 1970: 1007). Örneğin, “o doğrudur” operatörünün eklendiği bir ifadeyi ele alalım: “İki elim olduğunu bildiğim doğrudur”. Şimdi, bu ifade de kullandığımız “o doğrudur” operatörü, bu ifadenin mantıksal bir gerektirmesi olan başka bir ifade üzerinde çalışmaya başlar: “Bir BIV olmadığım doğrudur”.

Bahsettiğim bu dört operatör hakkında ayırt edici şey eğer, Q P'nin zorunlu bir sonucu ise o halde, bu dört operatörün biri ile Q üzerine çalışarak elde ettiğimiz ifade, bu dört operatör ile P üzerine çalışarak elde ettiğimiz ifadenin bir sonucudur (Dretske, 1970: 1007).

D'yi söz konusu olan operatör (“o doğrudur”) olarak alalım. D(P) ise bu operatörü kullanarak elde ettiğimiz ifade (“iki elim olduğu doğrudur”) olsun. Şimdi, bu operatör şu özelliğe sahiptir: Eğer P Q'yu gerektirir ise, o halde D(P) D(Q)'yu (“Bir BIV olmadığım doğrudur”) gerektirir. Bu özelliklere sahip olan herhangi bir operatöre Dretske, nüfuz edici (penetrating) operatör der. Bu özelliklere sahip operatörler, P üzerine çalışmada, P'nin her zorunlu sonucuna nüfuz edicidir (Dretske, 1970: 1007).

Dretske, bu noktada şu soruyu sorar: Tüm operatörler, nüfuz edici operatörler midir? Tüm operatörler, eğer P Q'yu gerektirir ise o halde, D(P) D(Q)'yu gerektirir gibi midir? Dretske'ye göre, eğer tüm operatörler nüfuz edici operatörler ise, o halde aşağıdaki ifadelerin her biri doğru olmak zorundadır.

P Q'yu gerektirdiğinde

1. Sen Q'ya inanmak için bir nedene sahip olmazsan P'ye inanmak için bir nedene sahip olamazsın.
2. Sen Q'yu bilmezsen P'yi bilemezsin.
3. Q durumunun neden böyle olduğunu açıklamazsan P durumunun neden böyle olduğunu açıklayamazsın.
4. Eğer, sen, P'yi iddia edersen o halde, sen, Q'yu da iddia edersin.
5. Eğer, sen, P'yi umarsan o halde, Q'yu da umarsın.
6. Eğer, P garip (ya da tesadüfi) ise o halde, Q garip (ya da tesadüfi) olmak zorundadır.
7. Eğer, P hata idi ise o halde, Q bir hataydı (Dretske, 1970: 1008).

Dretske, bazı örnekler vererek tüm operatörlerin tamamen nüfuz edici olmadığını gösterir. Dretske'ye göre, aslında “o gariptir”, “o tesadüfidir” ve “o bir hatadır” gibi operatörler bir önermenin en temel mantıksal sonuçlarının bazılarını nüfuz etmede hatalıdır. O, operatörlerin bu sınıfını nüfuz edici olmayan operatörler olarak adlandırır (Dretske, 1970: 1008).

Dretske, nüfuz edici olmayan operatörleri açıkladıktan sonra, makalesinde asıl savunmak istediği noktaya gelir: Tüm epistemik operatörler orta-nüfuz edici operatörlerdir. Epistemik operatörler ise şunlardır:

- (a) S ...'yı bilir.
- (b) S ...'yı görür (görebilir).
- (c) S ...'ya inanmak için nedene sahiptir.
- (d) S ...'yı önermek için kanıtı sahiptir.
- (e) S ...'yı kanıtlayabilir.

(f) S ...'yı öğrenebilir (keşfedebilir, bulabilir)

(g) ...'nın muhtemelliği kanıtlarımızla ilgilidir (Dretske, 1970: 1009).

Bir örnek üzerinden, Dretske'nin yapmak istediğini daha iyi anlayabiliriz. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, kapanış prensibini göz önünde bulundurursak, o halde P Q'yu gerektirdiğinde D(P) D(Q)'yu gerektirir. Şimdi, bunu yukarıdaki bir operatör ile tekrar düşünelim. İfade üzerinde çalışmak üzere “S ...'yı bilir” operatörünü –kısaca (B)- alalım. “İki ele sahibim” ifadesini ise (P) olarak alalım. “Bir BIV değilim” ifadesini ise (Q) olarak alalım. O halde P Q'yu gerektirdiğinde B(P) B(Q)'yu gerektirir. Ancak Dretske'ye göre, bu bir hatadır. Çünkü (B) “S ...'yı bilir” operatörü, (P) “iki ele sahibim” ifadesinin bir mantıksal gerektirmesi olan (Q) “Bir BIV değilim” ifadesi üzerine çalışamaz. (Bu durumu, yukarıda Dretske ve Nozick'in yapmış oldukları bilgi tanımlarında detaylı bir şekilde işlemiştik). Benzer şekilde ben (P) “İki ele sahibim” üzerinde (G) “S ...'yı görür (görebilir)” operatörü ile çalışabilirim. Ben iki ele sahip olduğumu görebilirim. Ancak P'nin bir mantıksal gerektirmesi olan (Q) “Ben bir BIV değilim” üzerinde (G) ile çalışmam. Çünkü ben bir BIV olup olmadığımı göremem. Ben (P) üzerinde (N) “S ...'ya inanmak için nedene sahiptir” epistemik operatörü ile çalışabilirim. Ben iki elim olduğuna dair kesin nedenlere sahibim. Çünkü iki ele sahip olmasaydım iki elim olduğuna dair duyu deneyimlerine sahip olmazdım. Ancak ben, (P)'nin mantıksal bir gerektirmesi olan (Q) üzerinde (N) epistemik operatörü ile çalışmam. Çünkü ben bir BIV olsaydım da bir BIV olmadığımı düşünecektim. Bu durum, diğer epistemik operatörler için de geçerlidir. Epistemik operatörler tamamen nüfuz edici operatörler değildir. Çünkü onlar, P'nin mantıksal bir gerektirmesi üzerinde çalışmada hatalıdır.

Dretske, bu noktada vermiş olduğu meşhur bir örnek ile durumu daha iyi anlayacağımızı belirtir. Bir hayvanat bahçesine gittiğinizi düşünün. Bu hayvanat bahçesi şehrinizde bulunan bildiğiniz bir hayvanat bahçesidir. Zebraların olduğu kafesin önüne geldiğinizi ve zebraları gördüğünüzü düşünün. Şimdi, siz kafesteki hayvanların zebra olduğunu biliyor musunuz? Siz zebraların ne gibi görüldüğünü ve gittiğiniz yerin şehir hayvanat bahçesi olduğunu, ayrıca gördüğünüz hayvanların zebraların toplandığı bir kafeste olduğunu biliyorsunuz. Ancak kapanış prensibini kendisine motivasyon olarak alan şüpheciliğe göre, sizin bu hayvanların zebra olduğunu bilmeniz için bunun zıt bir sonucu olan ve mantıksal bir gerektirmesi olan hayvanların “zekice gizlenmiş bir katır” olmadığını bilmeniz gerekir. Ancak Dretske'ye göre, biz algısal kapasitemiz yoluyla

bir zebra ile zekice gizlenmiş bir katırı ayırt edemeyiz. Çünkü zekice gizlenmiş katırlar, zebralar ile oldukça benzerdir ve duyu deneyimlerimiz temelinde, bir zebra ile zekice gizlenmiş bir katırı ayırt edemeyiz. O halde radikal şüpheciliğe göre, biz zıt, şüpheli alternatifleri yok saymadığımız için hayvanların zebra olduğunu bilemeyiz. Ancak Dretske'ye göre, şüphelinin bu “bilemeyiz” sonucuna ulaşmak için kullandığı prensip hatalıdır. Radikal şüpheli, tüm epistemik operatörlerin tamamen nüfuz edici olduğunu varsayar. Böylece gördüğüm hayvanlar zebralardır ifadesi üzerinde çalışmış olduğum epistemik operatörün, “gördüğüm hayvanlar zebralardır” ifadesinin mantıksal bir gerektirmesi olan “gördüğüm hayvanlar zekice gizlenmiş katırlar değildir” ifadesi üzerinde çalışacağımı varsayarlar. Ancak bu varsayım hatalıdır. Çünkü ben hayvanat bahçesine gidip hayvanlara baktığımda, onlar bana zebra olarak görünürler. Bende onların zebra olduğuna dair duyu izlenimleri oluşur. Eğer onlar zebra olmasaydı, bende onların zebra olduğuna dair duyu izlenimleri oluşmazdı. Onlar, zebra oldukları için bende zebra duyu izlenimleri oluştu ve bu yüzden onların zebra olduğuna dair ben kesin nedenlere sahibimdir. Böylece ben karşımda bulunan hayvanların zebra olduğunu bilir hale gelirim. Ancak ben kapanış prensibinin iddia ettiği gibi hayvanlar zebradır ifadesinin mantıksal bir gerektirmesi olan hayvanlar zekice gizlenmiş katır değildir ifadesini bilir hale gelemem. Çünkü “hayvanlar zebradır” ifadesi için kesin nedenlere sahipken, “hayvanlar zekice gizlenmiş katır değildir” için kesin nedenlere sahip olamam. Eğer hayvanlar zekice gizlenmiş katır olmuş olsaydı, bende hala “zebra” duyu izlenimleri oluşacaktı. Bu yüzden ben algısal olarak “zebralar” ile “zekice gizlenmiş katırları” ayırt edemediğim için “hayvanlar zekice gizlenmiş katırlar değildir” ifadesini bilir hale gelemem. Bu yüzden epistemik operatörlerin tamamen nüfuz edici olduğu ve böylece kapanış hatalıdır. Çünkü eğer epistemik operatörlerin tamamen nüfuz edici olduğunu ve kapanış prensibini kabul etseydik, hayvanlar zebradırı biliyorum ifadesini kabul ettiğimde, hayvanlar zekice gizlenmiş katır değildir de bildiğimi kabul etmiş olurum. Ancak gördüğümüz gibi biz “hayvanlar zebradır” ifadesini bilebilirken –çünkü bu ifade ile ilgili kesin nedenlere sahibim- bu ifadenin mantıksal bir gerektirmesi olan “hayvanlar zekice gizlenmiş katır değildir” ifadesini bilemem –çünkü kesin nedenlere sahip değilim-. O halde radikal şüphelinin iddia ettiği gibi P Q'yu gerektirdiğinde “Q'nun doğru olduğunu bilmiyorsan P'nin doğru olduğunu bilmiyorsun” ifadesi hatalıdır. Ben Q'nun P'nin bir gerektirmesi olduğunu ve Q'nun doğru olduğunu bilemeyeceğimi bilmeme rağmen, hala P'yi bilebilirim. Çünkü epistemik operatörlerin

üzerinde çalıştıkları ifadenin her mantıksal sonucu üzerinde çalıştıkları –nüfuz edici oldukları- yanlıştır ve bu yüzden kapanış hatalıdır.

Dretske, “The Case Against Closure” adlı makalesinde, kapanış prensibinin reddini tekrar ele alır. Dretske, bu makalesine kapanış prensibinin *modus ponens*'ten farklılığını ortaya koyarak başlar. Ona göre, kapanış çok daha zorludur. Çünkü *modus ponens* bize P Q'yu gerektirdiğinde P doğru ise Q'nun doğru olmak zorunda olduğunu söyler. Kapanış ise bize eğer P'nin Q'yu gerektirdiğini biliyorsan ve P'nin doğru olduğunu biliyorsan, sadece Q'nun doğru olmak zorunda olduğunu değil (*modus ponens* bunu ister), Q'nun doğru olduğunu bilmek zorunda olduğunu söyler (Dretske, 2014:28). Şüpheliyi iştahlandıranda bu noktadır. Eğer P'nin doğru olduğunu ve P'nin Q'yu gerektirdiğini biliyorsan, o halde Q'nun doğru olduğunu bilmen gerekir. Dretske, bu noktada şu soruları sorar: S, neden Q'nun doğru olduğunu bilmek zorundadır? S, neden bildiği şeyin tüm gerektirmelerini bilmek zorundadır? Ona göre, aşağıdaki argüman güvenilir bir argüman değildir.

S P'yi bilir.

S P'nin Q'yu gerektirdiğini bilir.

O halde S, Q'yu bilir.

Dretske, kapanış prensibinden farklı ancak oldukça yakından ilişkili olan bir ilke, Geçişlilik (Transmissibility) hakkında tartışarak makalesine devam eder. Çünkü ona göre, geçişliliğin bir reddi kapanışın reddi anlamına gelmese de kapanışın reddini kabul etmede yardımcı olacaktır.

1.3.4.3. Geçişlilik (Transmissibility)

Kanıtsal garantinin geçişliliği (the transmission of evidential warrant) olarak da adlandırılan bu ilkeye göre, eğer P gibi bir önermeye dair kanıtlarımız varsa ve Q gibi bir önermenin P önermesinin mantıksal bir gerektirmesi olduğunu biliyorsak, o halde P önermesine dair kanıtlarımız Q önermesine transfer edilebilir. Ancak Dretske'ye göre, bu hatalı bir görüştür.

Sizin, P'nin Q'yu gerektirdiğini bildiğiniz gerçeğini, sizin Q'yu görebildiğiniz (koklayabildiğiniz, hissedebildiğiniz v.b.) takip etmez. Çünkü siz sadece, P'yi görebilirsiniz (koklayabilirsiniz, hissedebilirsiniz v.b.) (Dretske, 2014: 28).

Bir kavanozun içinde kurabiyeler olduğunu ve bir kişinin kavanozun içindeki kurabiyeleri gördüğünü, ayrıca bu kişinin kavanozun içinde kurabiyeler olduğunu

görmenin, fiziksel nesnelere vardır ifadesini gerektirdiği bilgisine de sahip olduğunu varsayalım. Bu noktada Dretske'ye göre, bu kişinin görme yoluyla kurabiyelerin olduğunu tespit etmesi, ayrıca bu kişi fiziksel nesnelere olduğunu tespit etti iddiası değildir. Bir kişi, kesinlikle kavanozda kurabiyelerin olduğunu gördüm iddiasında, fiziksel nesnelere var olduğunu iddia edemez. Her şeyden önce, halüsinasyonlu kavanozlar “içindeki” halüsinasyonlu kurabiyeler kesinlikle gerçek kurabiye kavanozlarındaki gerçek kurabiyeler gibi görünecektir. Bu yüzden bir kişi, yalnızca görme yoluyla zihinsel hayal ürünlerinden gerçek ürünleri ayırt edemeyecektir. Kavanozda kurabiyelerin olduğunu bilmenin bir yolu –görsel algı-, bunun tarafından gerektirildiği bilinen şeyi –görsel görünüşler hatalı değildir- bilmenin bir yolu değildir. Şişede hala biraz şarabın kalmış olduğunu tespit edildiği iddiası, bunun tarafından gerektirildiği bilinen şeyin –şişedeki sıvı, sadece renkli bir su değildir- tespit edildiği iddiası değildir. Çünkü P'yi –şişede, hala şarap kalmıştır- görmemiz, P'nin Q'yu gerektirdiğini bilmemizden dolayı, ayrıca Q'yu –şişedeki sıvı, sadece renkli bir su değildir- görebileceğimiz anlamına gelmez (Dretske, 2014: 29).

Dretske, *Seeing and Knowing* (1969)'da bir teknik terim olan ilkel bilgi (proto-knowledge)'yi tanıtarak bu durumu açıklamaya çalışır. İlkel bilgi: Doğru olarak algıladığımız şey için doğru olması gereken, ancak doğru olarak algılayamadığımız şey için kullanılan bir kavramdır. Şöyle ki, kavanozda kurabiyelerin olması için ve kavanozda kurabiyelerin olduğunu görmemiz için fiziksel nesnelere olduğunu doğru olması gerekir. Ancak ne yazık ki, siz kurabiyeleri görerek fiziksel nesnelere olduğunu doğru olduğunu algılayamazsınız. Aynı şekilde, şişede hala şarap kaldığını görmemiz için şişedeki suyun sadece renkli bir su olmadığını doğru olması gerekir. Ancak ne yazık ki, siz şişede hala şarap kaldığını görerek şişedeki suyun sadece renkli bir su olmadığını doğruluğunu algılayamazsınız. Kavanozda kurabiyeleri gördüğünüzde onun bir halüsinasyon olmadığı bir *ilkel bilgidir*. Şişede hala şarap kaldığını gördüğünüzde onun sadece renkli bir su olmadığı *ilkel bilgidir*. Şişede hala şarap vardır (algıladığımız gibi olan şey) için sadece renkli bir su olmadığı bir doğruluğa sahiptir, ancak görebildiğiniz bir gerçek değildir. Bir kişi, kavanozda kurabiyelerin olduğunu, şişede hala şarabın kaldığını nasıl bildiklerini açıklarken, fiziksel nesnelere var olduğunu, sadece renkli bir su olmadığını nasıl bildiklerini açıklayamazlar. Bu yüzden Dretske'ye göre, P inancı için bazı nedenler P tarafından gerektirilmiş olduğu bilinen şeye Q'ya transfer edilemez.

Jimmy, kurabiye kavanozuna göz attığında, orada kurabiyelerin olduğunu görür, onun kurabiye görsel deneyimi, orada kurabiyelerin olduğu bilgisi için kanıtsal temeldir; Jimmy'in zihnine bağımsız fiziksel bir gerçekliğin olduğu inancı için bir neden, kanıt değildir. Jimmy'in kurabiyeleri deneyimlemesi, kavanozda kurabiyelerin olduğu yönündeki inancı için belki iyi bir neden olabilir, ancak bu idealizmin yanlış olduğuna inanmak için iyi bir neden değildir... Kurabiye kavanozuna bakmak, orada herhangi bir kurabiyenin olup olmadığını bilmenin bir yolu olabilir, ancak bu psikopos Berkeley'i yalanlamanın –kayaları tekmelemekten fazlası değildir– bir yolu değildir (Dretske, 2014: 30).

Bu fenomen, Dretske'ye göre, şu anda Davies (1998, 2000) ve Wright (2003)'ün çalışmaları ile birlikte daha açık hale gelmiş durumdadır.

Tüm bunlardan dolayı, Dretske'ye göre,

R S'nin P'ye inanması için bir nedendir.

S P'nin Q'yu gerektirdiğini bilir.

R S'nin Q'ya inanması için bir nedendir.

güvenilir bir argüman değildir.

1.3.4.4. Oldukça Ağır Gerektirmeler ve İlgili Alternatifler Teorisi

Algıladığımız şey olan (P)'nin gerektirmeleri oldukça ağır gerektirmeler olmasına rağmen, bizim (P) için sahip olduğumuz nedenler oldukça ağır gerektirmeleri araştırmak için güçsüzdür. Örneğin, “İki elim olduğu doğrudur” önermesi için sahip olduğum nedenler “iki elim olduğu doğrudur” önermesinin oldukça ağır gerektirmesi olan “ben elsiz bir BIV değilim” önermesinin doğruluğunu araştırmak için sahip olduğum bir neden değildir. Dretske'ye göre, şüphecinin tüm işi algısal iddialarımızın oldukça ağır gerektirmelerini üretmektir. Şüpheci, bizim P gibi bir algısal iddiamız ile uyumsuz olan alternatifleri (Q) ortaya koyar ve P'yi bilebilmen için Q'yu bilmen gerekiri şart koşar.

Sizin, algı yoluyla iddia ettiğiniz şeyin bir önemi yoktur; algı, sizin Kartezyen bir aldatıcı tarafından aldatılmış olmadığınızı bilmeniz için bir yolu olmayacaktır... Siz, bir rüyada olmadığınızı göremezsiniz (Dretske, 2014: 30).

Eğer bilginin bilinen gerektirmeler altında kapalı olduğu ve eğer kavanozdaki kurabiyelerin, şişedeki şarabın ve kafesteki bir zebranın olduğunu görmek için zeki bir aldatıcı tarafından kandırılmış olmadığımızı, “görünümlerin” yanıltıcı olmadığını bilmek zorunda olmamız doğrusa, o halde şüphecilik doğrudur (Dretske, 2014: 30). Ancak Dretske'ye göre, bilgimizin onların doğruluğuna bağlı olmasına rağmen, bilmemize gerek olmayan bazı şeyleri –oldukça ağır gerektirmeleri- vardır.

Sahip olduğumuz bir P önermesinin alternatifi, P ile tutarsız olan (Q) gibi bütün önermelerdir. “Kavanozda kurabiyeler vardır” gibi bir önermenin alternatifi “Kurabiyeler papier mache dir” gibi bir önermedir (Dretske, 2014:30)⁸. Çünkü “Kavanozda kurabiyeler vardır” önermesinin doğruluğu “Kurabiyeler papier mache dir”in yanlışlığını mutlak olarak gerektirir. Descartes gibi düşünürler, düşünülebilir olan tüm hata ihtimallerinin elemine edilmesi gerektiğini düşünürler. Dretske gibi çoğu çağdaş epistemolojici ise, tüm hata ihtimallerinin değil sadece ilgili alternatiflerin elemine edilmesi gerektiğini düşünür. Bu yüzden Dretske’ye göre, kavanozda kurabiyelerin olduğunu bilebilmem için sahip olduğum kanıtlarım, onların sahte bir papier mache olmadığını bilmem için bir kanıt değildir, çünkü sahte bir papier mache olmaları ilgili bir alternatif değildir. Böylece P’nin (kavanozda kurabiyeler vardır) bilgisini bana veren kanıtım, P’nin Q’yu gerektirdiğini bilmeme rağmen, Q’yu (onlar sahte değildir) bilmem için bir kanıt olmayabilir. Bu yüzden kapanış hatalıdır.

Özetleyecek olursak; Dretske’ye göre, P gibi bir önerme için sahip olduğumuz kanıtsal temeller, P’nin bilinen tüm gerektirmelerine geçişli değildir. Ayrıca Dretske’ye göre, algı yolu ile bildiğimiz sıradan şeylerin her zaman kapsama alanı dışında olan oldukça ağır gerektirmeleri vardır: Onların doğru olduğunu göremeyiz (duyamayız, koklayamayız ya da hissedemeyiz). Bu yüzden Dretske, ilgili alternatifler teorisine başvurarak, oldukça ağır gerektirmelerin bir ilgili alternatif olmadığını ve bu yüzden elimine edilmesine gerek olmadığını düşünür. Ve Dretske’ye göre, yapmış olduğu bilgi tanımını oldukça ağır gerektirmelerin bilinmeyeceğini ortaya koyar. Eğer bilgi için kesin nedenler şartı gerekli ise, o halde biz “Kavanozda kurabiyeler vardır” için kesin nedenlere sahip olabilirken, onu bilir hale gelebilirken, bu önermenin oldukça ağır bir gerektirmesi olan “Kurabiyeler papier mache değildir” için kesin nedenlere sahip olamayız ve onu bilir hale gelemeyiz. Bu nedenlerden ötürü –geçişliliğin yanlışlığı, oldukça ağır gerektirmeler ve ilgili alternatifler teorisi ve kesin nedenleri gerektiren bilgi tanımını- kapanış hatalıdır.

Eğer bu doğruysa, P’yi bilmek için yolumuz P’nin tüm ağır gerektirmelerini bilmenin yolu değilse, bize bir seçim kalır.

Ya

(1) **Şüphencilik:** Biz kapanışı tutuyoruz ve şüphencililiği kabul ediyoruz. Ben, herhangi bir P için P’nin tüm (bilinen) ağır gerektirmelerini bilmezsem, P’yi bilemem.

⁸Kağıt hamuru.

Ancak oldukça ağır gerektirmelerin doğru olduğunun bilgisini taşıyan hiçbir şey yoktur. Böylece (kapanışın verdiği) bu oldukça ağır gerektirmelerin gerektirdiği herhangi bir şeyi –ve bu çoğu şeyi içerir- bilemeyiz.

Ya da

(2) **Kapanışın Reddi:** Biz, kapanışı reddederek günlük bilgimizi koruruz. Biz, P'yi bilmek için P'nin oldukça ağır gerektirmelerinin bilgisine sahip değiliz. Ben, kavanozda kurabiyelerin olduğunu görmek için (bu yüzden, bilmek için) varsayılan bir kap-içinde-beyin olmadığının bilgisine sahip değilim. Ben, her zaman, P'nin oldukça ağır gerektirmeleri hakkında bilgi sağlamaksızın P'nin doğru olduğunu bilmeme yetecek, P hakkında bilgi sağlayabilirim (Dretske, 2014: 37).

Dretske'ye göre, dış dünya hakkında bazı şeyleri bildiğini düşünen biri için bu seçim kolaydır. Kapanış reddedilmek zorundadır. Bildiğimiz şeylerin doğruluğunu bilemediğimiz bazı bilinen mantıksal gerektirmeleri –oldukça ağır gerektirmeler- vardır, ancak bildiğimiz şeylerin mantıksal gerektirmelerini bilemememiz, bildiğimiz şeyleri bilmediğimiz anlamına gelmez.

1.3.4.5. Radikal Şüphencilik ve Kapanışın Reddi

Dretske ve Nozick, yapmış oldukları bilgi tanımları ile eksik-belirlenim ilkesine dayanan şüpheci argümana bir tepki ortaya koyarlar⁹. Dretske'ye göre, S öznesinin p önermesini bilmesi için şu iki şartın sağlanması gerekir: (1) S, p'ye kesin bir neden, N, temelinde inanır; ama (2) p doğru olmamış olsaydı, N'de doğru olmayacaktı. N, inancımız için kesin bir nedendir çünkü eğer, p yanlış olsaydı, N'ye sahip olmazdık. Böylece, N'ye sahip olmamızın yolu ikinci koşulun sağlanmasına bağlıdır. Nozick'e göre ise S öznesinin p önermesini bilmesi için şu dört şartın sağlanması gerekir: S öznesi, ö önermesine inanır; ö doğrudur; eğer, ö doğru olmamış olsaydı, S öznesi, ö'ye inanmıyor olacaktı ve eğer, ö doğru olsaydı, S öznesi, ö'ye inanıyor olacaktı. Böylece bilgiye sahip olmamızın yolu duyarlılık şartının sağlanmasına bağlıdır. Ayrıca şu

⁹ Aslında, bilginin kaynağı hakkındaki tüm bilgi tanımları eksik-belirlenim ilkesine dayanan şüpheci argümana dolaylı bir tepkidir. Bu yüzden, geleneksel epistemolojideki empirisist ve rasyonalist, çağdaş epistemolojideki içselci ve dışsalci yaklaşımları şüphencilığe karşı bir tepki olarak okuyabiliriz. Şöyle ki, dile getirilen her bir bilgi tanımı şu iddiayı içinde barındırır: Dile getirdiğimiz bu yaklaşım ile inançlarımızı rasyonel bir şekilde destekleyebiliriz.

noktayı belirtmek oldukça önemlidir. Dretske ve Nozick, bilgiyi bizim sahip olduğumuz nedenlerin, olgusalılıkta mevcut olmayan olası olgusal durumlarda vereceği sonuçlar üzerinden çözümlenmeye çalışır. Şöyle ki, eğer siz iki eliniz olduğunu görmeseydiniz iki eliniz olduğuna dair duyu deneyimine sahip olmazdınız. Sizin iki eliniz olduğunu bilmenize dair nedenleriniz bu duyu deneyimleridir. Sizin iki eliniz olduğunu bilmeniz için gerek şart olan kesin nedenleri ya da doğruyu izleme koşulunu sağlayan işte bu duyu deneyimlerinizdir. Eğer iki eliniz olgusalılıkta mevcut olmasaydı, siz iki eliniz olduğuna dair duyu deneyimlerine sahip olmazdınız. Sizin iki eliniz olgusalılıkta mevcut olduğu için, siz kesin neden ya da doğruyu izleme koşuluna sahip oldunuz ve bu yüzden iki eliniz olduğunu biliyorsunuz.

Böylece Dretske ve Nozick, eksik-belirlenim ilkesine dayanan radikal şüpheci paradoksun (1) nolu öncülünü reddederek bu paradoksun üstesinden gelirler. Şöyle ki, (1) nolu öncül açıkça radikal şüpheci hipotezlere karşı, dış dünya hakkındaki günlük inançlarımız lehine daha iyi rasyonel temellerimizin olamayacağını iddia eder ve bir epistemolojiciden radikal şüpheci hipotezlere karşı, dış dünya hakkındaki günlük inançları lehine daha iyi rasyonel temeller talep eder. Dretske ve Nozick, bilginin oluşumu için gerek şart olarak ortaya koydukları koşullar –kesin nedenler ve doğruyu izleme- ile bu talebi karşılarlar. Eğer bir kişi, kesin nedenler ya da doğruyu izleme koşulunu sağlamış durumda ise radikal şüpheci hipotezlere karşı, dış dünya hakkındaki günlük inançları lehine daha iyi rasyonel temellere sahiptir. Çünkü eğer radikal bir şüpheci hipotezin varsaydığı olası bir olgusal durum içerisinde olsaydık, kesin nedenler ya da doğruyu izleme koşulunu sağlamış durumda olmazdık.

Ancak radikal şüpheciliğin bir diğer kaynağı olan kapanış prensibine dayanan radikal şüpheci paradoksu düşündüğümüzde bir sorun ortaya çıkar. (1) nolu öncül açıkça bir şüpheci hipotezin kurbanı olmadığını bilemeyeceğimizi iddia eder ve bir epistemolojiciden, bir şüpheci hipotezin kurbanı olmadığını nasıl bildiğimizin bir açıklamasını talep eder. Peki, bir şüpheci hipotezin kurbanı olmadığını nasıl biliyoruz? Dretske ve Nozick, açıkça bunun mümkün olmadığını dile getirirler. Çünkü bilginin oluşumu için gerek şart olan koşullar –kesin nedenler ve doğruyu izleme- böyle bir bilginin oluşması için sağlanmış durumda değildir. Örneğin, (P) “İki ele sahibim” gibi bir önerme için gerek şart olan koşulları –kesin nedenler ve doğruyu izleme- sağlayabilirken, (P) önermesinin bir mantıksal gerektirmesi olan (Q) “Bir BIV değilim” gibi bir önerme için gerek şart olan koşulları –kesin nedenler ve doğruyu izleme- sağlayamam ve bu yüzden (Q) gibi bir önermeyi bilir hale gelemem. O halde Dretske ve

Nozick, kapanış prensibine dayanan radikal şüpheci argüman karşısında teslimiyetçi midir? Kesinlikle hayır. Biz, (P) “İki ele sahibim” gibi bir önermenin mantıksal bir gerektirmesi olduğunu bildiğimiz (Q) “Bir BIV değilim” gibi bir önermeyi bilemeyiz. Ancak bu radikal şüphecinin iddia ettiği gibi, P “İki ele sahibim” gibi bir önermeyi bilmediğimiz anlamına gelmez. Çünkü radikal şüphecinin “bilemiyoruz” sonucuna ulaşmak için kullandığı prensip -yukarıda detaylı bir şekilde açıkladığımız nedenlerden dolayı- hatalıdır. Bu yüzden bir BIV olmadığımızı bilmeden de iki ele sahip olduğumuzu bilebiliriz. Böylece Dretske ve Nozick, kapanış prensibine dayanan radikal şüpheci argümanın köprü öncülünü ortadan kaldırarak, radikal şüpheci argümanın sonucunun önünü keser. Aynı şekilde Dretske ve Nozick, kapanış prensibini reddederek, kapanış prensibine dayanan radikal şüpheci paradoksu etkisizleştirir. Çünkü paradoksta yer alan iddia (2) hatalıdır.

1.3.4.6. John Hawthorne: Kapanışın Bir Savunması

John Hawthorne’a göre, Dretske’nin kapanışı reddetme nedenleri şunlardır:

1. Algısal kapasitelerimin kullanımı yoluyla bilir hale gelemediğim “bir-kap-içinde-beyin değilim” gibi çeşitli “ağır” önermeler vardır.
2. Ne de onları *a priori* bilir hale gelebilirim.
3. Ben onların tümünü bilemem.

Fakat, 4. yaygın şüphencilik kabul edilemezdir. Ben günlük inançlarımın çoğunu bilebilirim.

Ancak 5. benim tarafımdan bilinen günlük önermelerin benim tarafımdan bilinmiş olmayan ((1) ve (2) tarafından) çeşitli türden ağır önermeleri gerektirdiğini bilirim.

Böylece 6. bilginin, bilinen gerektirmelere transferi yanlıştır (Hawthorne, 2014: 40-41).

Ancak Hawthorne’a göre, kapanış prensibini motive eden argümanlar oldukça makuldür ve reddetmek hiç de kolay değildir. Bu argümanlardan ilki şudur:

Argüman (A): Kapanış ve Dağıtım (Distribution)

Denklik (The equivalence) İlkesi: Eğer bir kişi, P’nin Q’ya denk olduğunu *a priori* (kesinlikle) bilirse ve P’yi ve Q’nun tamamen P’den türetildiğini (P bilgisini elinde tutarak) bilirse, bir kişi Q’yu bilir (Hawthorne, 2014: 45).

Hawthorne’a göre, Dretske’nin kapanışın inkarı için nedenleri denklik ilkesine karşı güçlü değildir. Dretske’nin kapanışa karşı argümanı şu fikre dayanır: N P’ye karşı

duyarlıdır, N böyle olmasaydı P de böyle bir durumda olmazdı. Bir kişinin N temelinde P'ye inandığını ve P'nin Q'yu gerektirdiğini varsayalım. N P'ye duyarlı olup hala Q'ya duyarlı olmayabilir. Ancak P ve Q'nun denk olduğu yerde N'nin P bilgisini sağlama alırken, Q bilgisini sağlama alamayacağı iddiası için bir temel bulunamaz. Bu yüzden Hawthorne'a göre, güvenerek söyleyebiliriz ki, Dretske denklik ilkesini kabul edecektir (Hawthorne, 2014: 45). Hawthorne'a göre, denklik ilkesi kadar çekici olan bir ilke daha vardır:

Dağıtım: Eğer bir kişi, P ve Q'nun tümel evetlemesini biliyorsa, o halde bir kişi, P sonucunu çıkartabildiği sürece P'yi bilmek için bir pozisyondadır (ve bir kişi, Q sonucunu çıkartabildiği sürece Q'yu bilmek için bir pozisyondadır) (Hawthorne, 2014: 45).

Dağıtım inanılmaz derecede akla yatkın gözüküyor. Bir kişi, nasıl $P \wedge Q$ 'yu bilir, ancak sonuç çıkarma ile Q'yu bilmek için bir pozisyonda olamaz? (Hawthorne, 2014: 45). Bu açıkça Keith DeRose (1995)'un abominable conjunction (mahzurlu tümel evetleme) adını verdiği durumu ortaya çıkarır: İki elim olduğunu biliyorum ama elsiz bir BIV olmadığımı bilmiyorum. Hawthorne'a göre, kapanışı motive eden ikinci bir argüman daha vardır.

Argüman (B): Bilgi ve İddia

Hawthorne'a göre, bilgi ve iddia pratiğinin arasında temel bir bağ olduğu Unger (1975), DeRose (1996), Williamson (2000) gibi epistemolojiciler arasında artan bir popüleriteye sahip bir fikirdir. Tabi ki biz, bazen bilmediğimizi iddia ederiz. Ancak biz, bir iddiada bulunduğumuzda açıktır ki, bilme olarak kendimizi temsil ederiz. Bu yüzden Williamson'a göre, iddia etmenin temel normu, bir kişinin bilmediği şeyi iddia etmemesidir. Bir kişi, bildiği bir şeyi ise iddia etmelidir. Ancak Hawthorne'a göre, bu durumu Dretske'nin tezi ile düşündüğümüzde bazı tuhafliklar ortaya çıkar. Şöyle ki, Q'nun P'nin "oldukça ağır" bir gerektirmesi ve S'nin P'yi ve her zaman P'nin Q'yu gerektirdiğini bildiğini varsayalım. Şimdi S'ye soralım: P'yi kabul ediyor musun? S, "evet" der, kabul ettiğini iddia eder. Sonra Q'nun P'yi takip ettiğinin farkında olup olmadığını soralım: S, "evet" der, farkında olduğunu iddia eder. Sonra Q'yu kabul edip etmediğini soralım: S, "hayır" der, kabul etmediğini iddia eder. O halde şimdi şu soruyu sormalıyız: İlk iddianı geri mi çekmek istiyorsun? S, "hayır" der, "Ben P iddiamı ve P Q'yu gerektirir iddiamı tutuyorum. Ben sadece Q'yu iddia etmek istemiyorum". Hawthorne'a göre, bizim muhatabımız şu an bir *modus ponens* argümanının öncüllerini kabul etmek isteyen ancak sonucunu kabul etmek istemeyen bir kişiyi, Lewis Carroll'un kaplumbağasını mükemmel bir şekilde temsil eder (bkz: Carroll, 1895). Eğer biz,

bilginin iddia etmenin bir normu olduğunu kabul edersek, o halde Dretske'nin kapanış pozisyonu Carroll'un kaplumbağasının modus ponensdeki pozisyonunun bir kopyasına dönüşecektir (Hawthorne, 2014: 46).

Hawthorne, makalenin geri kalanında, oldukça ağır gerektirmelerin bilinemeyeceğine dair eleştirilerini yükseltir. Dretske, bu durumun yapmış olduğu bilgi açıklamasının doğal bir sonucu olduğunu söyler. Şöyle ki, biz P gibi bir önermeye kesin nedenler temelinde inanırız ve P'yi bilir hale geliriz. Ancak P'nin oldukça ağır bir gerektirmesi olan Q gibi bir önermeye kesin bir neden temelinde inanamayız. Bu yüzden Dretske'ye göre, P kesin nedenlere sahipken, oldukça ağır bir gerektirmesi olan Q kesin nedenlere sahip değildir. Bilginin zorunlu koşulu yüzünden, biz P'yi bilirken, P'nin oldukça ağır bir gerektirmesi olan Q'yu bilemeyebiliriz. Bu yüzden kapanış hatalıdır. Hawthorne'a göre ise, kesin nedenlere sahip oldukça ağır gerektirmeler de vardır. Ayrıca açıkça ağır gerektirme olmayan ancak kesin nedenlerden yoksun önermeler de vardır. Bu yüzden Hawthorne'a göre, Dretske'nin kapanış üzerinde yaptığı kısıtlama hatalıdır.

Dretske (2014b: 56-59) yazmış olduğu oldukça kısa bir çalışmada, John Hawthorne'un kapanışın reddi ile ilgili "maliyetleri" takdire şayan bir şekilde ortaya koyduğunu söyler. Ayrıca Dretske, bu maliyetleri kabul ettiğini ve bu maliyetlerin çok önemli olduğunu söyler. Ancak Dretske'ye göre, radikal şüphecilığe karşı "daha az maliyetli" bir alternatif yoktur. Bu yüzden Dretske, bu maliyeti ödemeyi kabul ettiğini söyler. Çünkü Dretske, bizim sadece iki seçeneğimiz olduğu konusunda oldukça nettir: Ya şüphecilik kabul edilecek ya da kapanış reddedilecektir. Evet, kapanışın reddedilmesi epistemolojicinin ödemesi gereken bir takım önemli "maliyetler" ortaya çıkarır, ancak bu "maliyetler" Dretske'ye göre, şüphecilik kadar çok kötü değildir. Ona göre, zaten felsefe yapmak bize bu maliyetlerle yaşamayı öğretir. "Felsefe, kişinin kendi bahçesinde, cılız kahverengi çimenlerle yaşamayı öğrendiği bir iştir, çünkü komşu bahçeler daha da kötü durumdadır. Oturduğum yerden, çitin diğer tarafındaki çim, benimkinden daha kötü görünüyor" (Dretske, 2014b: 56-57).

İKİNCİ BÖLÜM

RADİKAL ŞÜPHECİLİK VE DUNCAN PRITCHARD'IN BÜTÜNLEŞİK (BİSCOPIC) ÇÖZÜM DENEMESİ

Radikal şüpheli paradokslara bir tepki vermeye çalışan düşünürlerden biri de Duncan Pritchard'dır. Duncan Pritchard için, hem eksik-belirlenim ilkesine dayanan radikal şüpheli argüman da hem de kapanış prensibine dayanan radikal şüpheli argüman da aynı sonuca ulaşılır. Ancak Pritchard bu ilkelerin (mantıksal olarak) birbirinden oldukça farklı olduğunu düşünür. Bu yüzden Pritchard'a göre, eğer radikal şüpheli paradokslara bir tepki vermek istiyorsak, bu paradoksları ayrı ayrı tartışmalıyız. Çünkü her iki paradoksta öncül konumunda kullanılan ilkelerin, bir epistemolojiciden talep ettiği şeyler farklıdır. Pritchard bu durumu şöyle dile getirir:

Radikal şüpheli paradoksun bu iki formülasyonu oldukça benzerdir. En sonunda şüpheli sorun aynı durumda ortaya çıkar. Ayrıca, her ikisi de radikal şüpheli hipotezlere başvurarak özsel olarak çözmeyi dener. Ancak bu argümanda rol oynayan iki ilke tarafından uygulanan epistemik talepler arasında çok önemli mantıksal farklılıklar vardır. Kapanış prensibi efektif olarak, bir kişinin şüpheli hipotezlerin inkarının rasyonel olarak temellendirilmiş bilgisini, dış dünya hakkındaki rasyonel olarak temellendirilmiş bilgisinden türetebilmesini talep eder. Bunun aksine, eksik belirlenim ilkesi sadece bir kişinin şüpheli alternatiflere karşı, inançları lehine rasyonel desteklerini dış dünya hakkındaki günlük inançlarının sonuçlarından türetebilmesini talep eder (Pritchard, 2016: 75).

Başka bir yerde ise şöyle yazar:

Benzer şekilde, şüpheli sonuç aynı olsa bile biz şüphelilik için iki ayrı motivasyonu yansıtan şüpheli problemin iki formülasyonu arasındaki farkı belirtmeliyiz. Kapanış prensibine dayanan şüphelilik, rasyonel değerlendirmenin evrenselliği olarak açıklayabileceğimiz bir taahhütten yükselir. Bu taahhüt, odak noktamızı yerel rasyonel değerlendirmelerden ziyade, radikal şüpheli hipotezlerin inkarının rasyonel temeli sorgusunda olduğu gibi evrensel rasyonel değerlendirmelere kaydırabileceğimizi gördüğümüz kapanış prensibine dayanan çıkarımlarda meydana çıkar. Bunun aksine, eksik belirlenim ilkesine dayanan şüphelilik, sahip olduğumuz inançlarımızın rasyonel desteği, en iyi durumda olsak bile öngörülen karşılıklarından elde ettiğimiz rasyonel destekten daha iyi olmayabilir iddiası olan nedenlerin yetersizliği olarak adlandırabileceğimiz ile ilgilidir (Pritchard, 2018: 25).

Bu pasajlarda açıkça vurgulandığı gibi, Pritchard'a göre şüpheli argümanlarda ulaşılan sonuç aynı olsa da, bu argümanlarda kullanılan ilkelerin talepleri birbirinden oldukça farklı olduğu için, bu argümanlar aslında (mantıksal olarak) birbirinden farklıdır. Kapanış prensibine dayanan şüpheli argüman, rasyonel değerlendirmenin evrenselliği tezi tarafından motive edilirken, eksik belirlenim ilkesine dayanan şüpheli argüman ise nedenlerin yetersizliği üzerine inşaa edilir; dahası, bu iki farklı tezin talep ettikleri birbirinden oldukça farklıdır. Pritchard, bu talepleri basitleştirerek, bu durumu

daha iyi anlayabileceğimizi belirtir. Biçimsel olarak, basitleştirilmiş kapanış prensibine dayanan talepler şöyle ifade edilir:

Eğer S dış dünya hakkındaki inançlarının rasyonel olarak temellendirilmiş bilgisine sahipse, o halde S bir BIV olmadığını rasyonel olarak temellendirilmiş bilgisine sahiptir.

Diğer taraftan, basitleştirilmiş eksik belirlenim ilkesine dayanan talep ise şudur:

Eğer S dış dünya hakkındaki inançlarının rasyonel olarak temellendirilmiş bilgisine sahipse, o halde S bir BIV'dir alternatifine karşı, dış dünya hakkındaki inançları lehine rasyonel bir desteğe sahiptir (Pritchard, 2018: 24).

Pritchard burada, Pironcu şüphecilik ile Kartezyen şüphecilik arasındaki farkı ortaya koyar. Şöyle ki, Pironcu şüphecilik, sahip olduğumuz p önermemiz lehine bu önermemiz ile karşıt olduğunu bildiğimiz q gibi önermeye karşı daha iyi rasyonel temellere sahip olamayacağımızı iddia eder. Diğer taraftan, Kartezyen şüphecilik, p önermemiz ile karşıt olduğunu bildiğimiz q gibi önermenin yanlış olduğunu bilemeyeceğimizi iddia eder (Klein, 2010: 714-715). Böylece Pironcu şüphecilik bir epistemolojiciden q önermesine karşı p önermesi lehine daha iyi rasyonel temeller talep ederken, Kartezyen şüphecilik q önermesinin yanlış olduğunu bildiğimize dair bir açıklama talep eder. Çalışmamızın birinci bölümünde tartışmış olduğumuz tepkilerden de bu farkı kolaylıkla anlayabiliriz. Örneğin, Moore bir rüyada olduğundan ziyade uyanık olduğuna dair kesin nedenlere sahip olduğunu, ancak bunun bir rüyanın içinde olmadığını bildiği anlamına gelmediğini belirtir. Dretske ve Nozick ise yapmış oldukları bilgi tanımları ile iki elimizin olduğuna dair kesin nedenlere sahip olabileceğimizi, ancak bir şüpheli senaryonun kurbanı olmadığımızı bilemeyeceğimizi belirtirler.

Bu nedenle Pritchard'a göre "radikal şüphecilik tartışmasının bu iki yolu arasındaki mantıksal farklılıklardan dolayı, şüpheli problemin bir formülasyonuna verilen cevabı diğer formülasyonuna bir cevap olarak alamayız. Aslında biz, eksik belirlenim ilkesine dayanan şüpheli paradoksa verilen yeterli bir cevabı, kapanış prensibine dayanan şüpheli paradoksa yeterli bir cevap olarak alamayız" (Pritchard, 2016: 75). Çünkü eksik belirlenim ilkesinin talep ettiği sadece sahip olduğumuz p önermemiz ile tutarsız olduğunu bildiğimiz q önermesine karşı daha iyi bir rasyonel temel iken, kapanış prensibi ise q alternatifinin yanlış olduğunu nasıl bildiğimize dair bir açıklama talep eder. Bizler q alternatifinin yanlış olduğunu bilmeden de q alternatifine karşı daha iyi rasyonel temellere sahip olduğumuzu iddia edebiliriz. Ancak

q alternatifine karşı daha iyi rasyonel temele sahip olsak bile, bu temel q alternatifinin yanlış olduğunu bildiğimize dair bir temel olamaz (Pritchard, 2016: 75). Eksik belirlenim ilkesine dayanan şüpheli paradoksa verilen yeterli bir cevabın, kapanış prensibine dayanan şüpheli paradoksa verilen yeterli bir cevap olmayacağından dolayı, Pritchard, radikal şüpheliçilik problemine bütünlük (biscopic) bir çözüm denemesi sunar. Bu bütünlük çözüm denemesi, iki farklı ancak birbirini destekleyen anti-şüpheliçi tezi bir araya getirir. Bu tezler rasyonel değerlendirme Wittgensteinci açıklaması ve epistemolojik ayrımsalcılıktır (disjunctivism). Pritchard, rasyonel değerlendirme yapısının Wittgensteinci açıklaması ile kapanış prensibine dayanan şüpheli paradoksun üstesinden gelmeye, epistemolojik ayrımsalcılık ile ise eksik belirlenim ilkesine dayanan şüpheli paradoksun üstesinden gelmeye çalışır. En sonunda, bu iki farklı tez birbirini destekler ve bu sayede Pritchard, radikal şüpheliçilik problemine bütünlük bir çözüm sunmuş olur. Şimdi bunu detaylandırmaya çalışalım.

2.1. Epistemolojik Ayrımsalcılık (Disjunctivism)

Epistemolojik Ayrımsalcılığın çekirdek tezi şudur:

Bir özne, S, algıya dayalı bilginin paradigmatik durumlarında, hem doğruya götüren (yani R'nin edinilmesi p'yi gerektirir) hem de p inancı için S'ye erişilebilir olan rasyonel desteğin R yoluyla p'nin algısal bilgisine sahip olur (Pritchard, 2012: 13).

Pritchard'ın amacı, epistemolojik ayrımsalcılığın algısal bilgi durumlarında, epistemolojik dışsalcılık ve epistemolojik içselcilik arasındaki ayrımı uzlaştırdığını göstermektir. Daha spesifik olarak, o, bir kişinin dış dünya hakkındaki bir inancını gerekçelendirebilmesi için, nesnel bir bağlantıyı gerektiren epistemolojik dışsalcı pozisyon ile inancını gerekçelendirebilmesi için reflektif olarak erişilebilir olmayı gerektiren epistemolojik içselci pozisyonu uzlaştırmayı amaçlar (Pritchard, 2012: 1-3).

Pritchard'a göre, "... bir kişi, p'nin doğruya götüren (factive) olduğunu gördüğünde ve p'yi gördüğünde, p, bir kişiye reflektif olarak erişilebilir olduğunda, bir kişi, p'nin görüşüne sahip olma yoluyla algısal bilgisine sahip olur" (Pritchard, 2018: 15). Daha spesifik olarak, epistemolojik ayrımsalcılığa göre, "bir kişinin p'yi bilmesi için p'yi gördüğünde, p'nin hem reflektif olarak erişilebilir hem de rasyonel desteğin p'yi gerektirdiğini bilmesi gerekir" (Pritchard, 2016: 84). Bunu örneklendirecek olursak: S, normal bir çevrede (nesnel koşullar iyidir ve aldatmalar meydana gelmez) ve öznel koşullar iyi olduğunda (S, bir aldatıcının farkında değildir) önündeki bir ağacı

gerçeğe uygun bir şekilde deneyimler. Bu gibi gerçeğe uygun bir durumda, S'nin rasyonel desteğinin hem doğruya götüren hem de reflektif olarak erişilebilir olduğunu Pritchard iddia eder (Pritchard, 2012: 2-3). Bunun aksine, Pritchard'ın yaklaşımı için, S'nin beyninin taşınmış olduğu (nesnel koşullar iyi değildir) kötü bir durumda, S'ye yalnızca görüyor gibi görünür ve masum bir şekilde p'ye inanır ve böylece, p'nin bilgisinden yoksun olur. Çünkü kötü bir durumda, S, doğruya götüren nedene reflektif olarak erişilebilir değildir.

Pritchard için, iyi nesnel koşulları barındıran durumlarda, S, x'i (yani bir nesneyi) gerçeğe uygun bir şekilde deneyimler. Öyleyse S, p'yi görür. Ek olarak, eğer iyi öznel koşullar (S herhangi bir aldaticının farkında değildir) varsa, o halde S, doğruya götüren nedenine sahip olarak, p'ye inanmak için doğruya götüren nedenine reflektif olarak erişebilir ve böylece p'yi bilir hale gelir. Pritchard, bunu iyi durum (good), daha iyi durum (good+) olarak adlandırır.

Pritchard'ın kötü durum-iyi durum ayırımına ek olarak, iyi durum-daha iyi durum ayırımını yapması oldukça önemlidir. İyi durumu düşünecek olursak "... Nesnel olarak iyi bir epistemik senaryonun karakteristiği, öznenin algısal inançlarını inanç oluşturma süreçlerine uygun bir şekilde, elverişli ortamlarda, kaçınılmaz olarak doğru olacak şekilde güvenilir bir şekilde oluşturması ve böylece, öznenin sadece böyle bir çevrede olacağı şeklindedir" (Pritchard, 2012: 29-30). İyi nesnel koşullarda, çevre normaldir ve öznenin bilişsel yetileri doğru dürüst çalışır. Böylece varsayalım ki, S, önündeki bir ağacı gerçeğe uygun bir şekilde deneyimler ve nesnel koşullar iyidir. Bu varsayım gerektirir ki, etrafta sahte ağaçlar yoktur. Bu gibi nesnel koşulların iyi olduğu iyi durumlarda S, p'yi (ağacı) görür. Ancak eğer bir kişi, p'yi görür (nesnel koşullar iyidir) ve buna ek olarak, öznel koşullar iyi ise (S, bir aldaticının farkında değildir) p'yi bilir hale gelebilir. Bu gibi durumlar –yani nesnel ve öznel koşulların iyi olduğu- daha iyi durumlardır ve S, p (ağacı gördüğünü)'yi bilir hale gelir.

Pritchard, S'nin bir ağacı gerçeğe uygun bir şekilde deneyimlediği ve nesnel koşulların iyi olduğu ancak öznel koşulların kötü olduğu sadece iyi bir durumda, S'nin hala ağacı göreceğini iddia eder (Pritchard, 2012: 25-34). Pritchard'a göre, sadece iyi bir durumda, S p'yi bilmek için bir pozisyonadadır ancak öznel koşullar kötü olduğu için –S, bir aldaticının farkındadır- S, aldaticıyı bozguna uğratamadığı için p'yi görmesine reflektif olarak erişebilir değildir ve p'ye inanmak için yetkin bir temelden yoksundur. Pritchard'ın sadece nesnel koşulların iyi olduğu bir iyi durumda, S, bilmek için bir

pozisyonudur açıklaması önemlidir. Buna göre, nesnel koşulların iyi olduğu bir durumda, S, p'yi görür ve p'yi bilmek için bir pozisyon kazanır. Ancak S'nin p'yi bilebilmesi için nesnel koşulların yanında öznel koşulların da iyi olması gerekir.

Bu durumu daha iyi anlamak için McDowellci¹⁰ “p'yi görme” açıklaması ile Pritchardcı “p'yi görme” açıklaması arasındaki farka bakmalıyız. Varsayalım ki, S, bir arkadaşını ziyarete gitmiştir. S, arkadaşının evinde masanın üzerindeki bir vazoyu gerçeğe uygun bir şekilde deneyimler ve nesnel koşullar iyidir (etrafta sahte vazolar yoktur, ışık iyidir v.b.), ancak sonra S'nin arkadaşı odaya gelir ve yakın zamanda, hologramlar yaratan yeni bir makine aldığını ve onun baktığı vazonun inandırıcı bir şekilde hologram olduğunu söyler. Şimdi, S'nin arkadaşının S'ye sadece şaka yaptığını ve vazonun gerçek bir vazo olduğunu söylediğini varsayalım. Böyle bir durumda, Pritchard için S, iyi nesnel koşullarda olduğu için ve vazoyu gerçeğe uygun bir şekilde deneyimlediği için masanın üzerinde bir vazo olduğunu görür ve masanın üzerinde bir vazo olduğunu bilmek için bir pozisyon kazanır. Pritchard için “p'yi görmek” ve “p'yi bilmek için bir pozisyonda olmak” mevcut bir aldatıcı olmadığı bilgisini gerektirmez. Çünkü Pritchard için “p'yi görmek” ve “p'yi bilmek için bir pozisyonda olmak” için sadece nesnel koşulların iyi olması yeterlidir. Ancak McDowell için bu durum çok açık değildir. Şöyle ki, McDowell için mevcut bir aldatıcının olması demek, S'nin ya p'yi görme durumunda olmadığı ve p'yi bilmek için bir pozisyonda olmadığı ya da S'nin p'yi gördüğünün farkında olmadığı anlamına gelir. Ayrıca McDowell'a göre, eğer S, p'yi görür ise sadece p'yi görmez aynı zamanda p'yi gördüğünün farkında olur ve aldatıcıyı ortadan kaldırmak için bağımsız nedenlere sahip olur. Biz bu noktada, Pritchard'ın “p'yi görme” açıklamasının McDowell'ın “p'yi görme” açıklamasından nasıl farklı olduğunu görebiliriz. McDowell'ın aksine, Pritchard'ın “p'yi görme” açıklaması ve “p'yi bilmek için bir pozisyonda olmak” mevcut bir aldatıcıya sahip olma ile uyumludur. Çünkü Pritchard'a göre, “p'yi görme” savunulamayan bir neden, hatta p'ye inanmak için kesin bir neden sağlamaz¹¹. Ancak gördüğümüz gibi McDowell'a göre, S, yanıltan (mevcut durumda, S, arkadaşının şaka yaptığını öğrenir) bir aldatıcının farkına vardığında, S, p'yi gerçekten gördüğünü öğrenme durumuna gelir. Ancak bu durum “p'yi görme”nin gerektirdikleri ile uyumsuzdur. Çünkü eğer “p'yi görme”

¹⁰ John McDowell, epistemolojik ayrımsalcılığı metafiziksel ayrımsalcılıktan ayırmaya çalışanların başında gelir. Çalışmamızın kapsamını aştığından dolayı görüşlerine yer vermeyeceğiz ama Pritchard'ın epistemolojik ayrımsalcı pozisyonu ile önemli farklılıkları olduğunu belirtmek önemlidir.

¹¹ Pritchard'ın epistemolojik pozisyonunun McDowell'ın epistemolojik ayrımsalcı pozisyonundan en önemli farkı budur ve Pritchard'a göre, kendi “p'yi görme” açıklaması temel (basis) problemini çözer.

savunulamayan bir neden, hatta kesin bir neden sağlıyorsa, mevcut bir aldatıcı ortaya çıktığında, bu nedenlere nasıl sahip olabiliriz? Pritchard, p'yi görmenin savunulamayan bir neden ya da p'ye inanmak için kesin bir neden sağladığını iddia etmez. Daha ziyade, Pritchard'ın p'yi görme açıklaması, p'ye inanmak için bağımsız temelin daha zayıf bir pozisyonunu sağlar. Böylece Pritchard'a göre, sadece iyi durumlarda, S p'yi görür ve p'ye inanmak için yetkin bir nedene sahip olmasa bile p'yi bilmek için bir pozisyon kazanır. Bu anlamda Pritchard için, “p'yi görme” açıklaması şudur: O, iyi durumlardaki algısal durumun çok iyi bir türüdür. Bir kişinin inancı için bir temel sağlar, ancak aldatıcılar için bir temel sağlayamaz. Bu yüzden S ek olarak, iyi öznel koşullara yani reflektif olarak erişilebilir nedenlere sahip olmalıdır. Pritchard'ın “p'yi görme” açıklaması, p'ye inanmak için zayıf bir bağımsız temel sağlar ve bu temel p'yi bilmek için yeterli değildir. Pritchard, başka epistemolojik koşulların S'nin p'yi bilmesi için, aldatıcı olmadığı bilgisinin sağlanması gerektiğini düşünür.

Özetle; Pritchard, bir kişinin “bilgi elde etmek için bir pozisyonda olması” durumundan “garantilenmiş bilgi” durumunun farklılığını ortaya koymak zorunda olduğumuzu iddia eder (Pritchard, 2012: 26). Ona göre, p'yi görmek, “çok daha güçlü olan McDowellci anlamdan ziyade, ikinci anlamdaki gibi epistemolojik olarak güçlüdür” (Pritchard, 2012: 26). İkinci olarak, o, p'yi görmenin p'yi bilmenin aksine p'ye inanmayı içermediğini ortaya koyar (Pritchard, 2012: 26).

Pritchard'a göre, iyi durum ve daha iyi durum dışında kalan diğer bütün durumlar kötü epistemik koşullardır ve S, p'yi görmez. Bu tür durumlarda, nesnel koşullar iyi olmadığı için, S doğruya götüren nedenden yoksundur ve bu yüzden p'yi bilmek için bir pozisyon kazanamaz, yani S p'yi göremez. Bu çalışmanın kapsamını açtığından dolayı, Pritchard'ın tartıştığı diğer kötü durumları (kötü, kötü+, kötü++) tartışmayacağız.

Tüm bu açıkladıklarımızdan sonra, Pritchard'ın epistemolojik ayrımsalcılığı radikal şüpheciliğe nasıl bir cevap verir? Şimdi, Pritchard'ın epistemolojik ayrımsalcı görüş ile radikal şüpheciliğe nasıl bir cevap verdiğine bakalım.

2.2. Yeni Kötü Yaratık Problemi ve Epistemolojik Ayrımsalcılık

Duncan Pritchard, epistemolojik ayrımsalcılık görüşü ile eksik belirlenim ilkesine dayanan şüphecî paradoksun üstesinden gelmeye çalışır. Daha önce belirtildiği

gibi, (1) nolu öncül yeni kötü yaratık problemi üzerinden haklılandırılır. Yeni kötü yaratık problemine göre, özne için iki durum vardır. Bunlardan ilki normal koşulların olduğu iyi durumdur. İkinci durum ise ilk durumun –iyi durumun- karşılığı olan ancak radikal bir şüpheli hipotezin kurbanı olduğumuz kötü durumdur. Normal koşulların olduğu iyi durumlardaki deneyimler ile radikal bir şüpheli hipotezin kurbanı olduğumuz kötü durumdaki deneyimler ayırt edilemezdir. Bu yüzden, yeni kötü yaratık problemi tarafından desteklenen şüpheliğe göre, dış dünya hakkındaki bir inancımız lehine daha iyi rasyonel temellere sahip değildir.

Epistemolojik içselciliği epistemolojik dışsalcılığa karşı en çok motive eden de bu problemidir. Epistemolojik içselciliğe göre, radikal bir şüpheli hipotezin kurbanı olduğumuz durum ile gerçeğe uygun bir durumda dış dünyayı aynı şekilde deneyimleriz. Özne, gerçeğe uygun bir durumdaki gibi radikal bir şüpheli hipotezin kurbanı olduğu durumda da algılamaya devam eder. Ancak aslında özne radikal bir şüpheli hipotezin kurbanıdır. Bu yüzden, epistemolojik içselcilik için, özneye dışsal olan koşullar bir inancı gerekçelendiremez. Bundan dolayı, gerekçelendirme için dışsal unsurlar gerekli değildir.

Pritchard'ın epistemolojik ayrımsalci görüşünün en özgün yanlarından biri bu durumda ortaya çıkar. Bu görüşe göre, bir gerekçelendirme için hem içsel hem de dışsal unsurlar gereklidir. Hatırlayacak olursak, epistemolojik ayrımsalciğe göre, algıya dayalı bilgi durumlarında, hem nesnel hem de öznel koşulların iyi olması gereklidir. Nesnel koşulların iyi olduğu iyi bir durumda özne, p'yi bilmek için bir pozisyondadır. Buna ek olarak, öznel koşulların da iyi olduğu daha iyi bir durumda özne, p'yi bilir hale gelir. Kötü yaratık problemini kendisine motivasyon olarak alan epistemolojik içselciliğe göre, bir inancı dışsal koşullar değil içsel koşullar gerekçelendirecektir. Bunu aksine, epistemolojik dışsalcılığa göre ise nesnel koşulların iyi olmasına ek olarak, herhangi bir içsel unsur gerekli değildir. Pritchard için, hem epistemolojik içselcilik hem de epistemolojik dışsalcılık hatalıdır. Çünkü epistemolojik içselcilik, dışsal unsurları devre dışı bırakarak, doğruya götüren nedeni devre dışı bırakmaktadır. Oysa, öznenin her şeyden önce, p'yi bilmek için bir pozisyonda olması için doğruya götüren nedene –yani, p'yi görmesine- ihtiyacı vardır. Epistemolojik dışsalcılık ise içsel unsurları devre dışı bırakmaktadır. Oysa, öznenin sahip olduğu doğruya götüren nedeni –yani, p'yi görmesi- sadece p'yi bilmek için bir pozisyon sağlar. Ancak p'yi bilmek için doğruya götüren nedene reflektif olarak erişilebilir olması gerekir. Duncan Pritchard'a

göre, epistemolojik ayrımsalcılık görüşü ile birlikte epistemolojideki Gordion düğümünü çözebiliriz:

Epistemolojik ayrımsalcılık, bir kişi, algısal bilgi durumlarında, hem reflektif olarak erişilebilir olan hem de doğruya götüren epistemik desteğe sahip olması gerektiği düşüncesi ile Gordion düğümünün önünü kesmek için direk bir yol sunuyor gibi gözüküyor. Bunun anlamı şudur: epistemolojik içselcilerin savundukları gibi epistemolojik destek, rasyonel olarak anlaşılmaz (muğlak) olmamalıdır. Ayrıca, epistemolojik dışsalcıların savundukları gibi epistemolojik destek, her zaman dış dünya (çünkü dünya hakkında gerçekleri gerektirir) üzerinden direk epistemik kavrama ile bize sunulmalıdır (Pritchard, 2018: 17).

Ancak eğer yeni kötü yaratık argümanı makul ise, epistemolojik ayrımsalcılık yanlış olmak zorundadır. Çünkü özne, gerçeğe uygun ve radikal bir şüpheli hipotezin kurbanı olduğu durumda aynı şekilde deneyimler. Ayrıca, özne gerçeğe uygun bir durum ile radikal bir şüpheli hipotezin kurbanı olduğu durumu ayırt edemeyeceği için, gerçeğe uygun bir durumdaki rasyonel desteği, radikal bir şüpheli hipotezin kurbanı olduğu durumdaki rasyonel desteğinden daha iyi olmayacaktır. Bu yüzden, bir kişi, kötü durumda doğruya götüren ve reflektif olarak erişilebilir rasyonel desteğe sahip olmadığı için, iyi bir durumda doğruya götüren ve reflektif olarak erişilebilir rasyonel desteğe sahip olmayacaktır. Böylece, epistemolojik ayrımsalcılık hatalıdır.

Bu argümana göre, bir kişi, normal (şüpheli olmayan) durumlar ve radikal bir şekilde aldatılmış olduğu (yani, brain-in-a-vat kısaca BIV) paralel şüpheli senaryoları birbirinden ayırt edemediği için bir kişinin önceki senaryoda (“iyi durumdaki”) erişilebilir olduğu rasyonel desteği, sonraki senaryoda (“kötü durumdaki”) erişilebilir olduğu rasyonel destekten daha iyi değildir. Eğer bu doğruysa, o halde bir kişi kötü durumda reflektif olarak erişilebilir doğruya götüren algısal nedenlere sahip değildir. Bu yüzden, epistemolojik ayrımsalcılık hatalı olmalıdır (Pritchard, 2018: 16).

Epistemolojik ayrımsalcılığın yüz yüze kaldığı problem, p’yi görmek ile p’yi görür gibi görmek arasındaki fenomenolojik ayırt edilemezlik problemidir. Eğer S, iyi bir durum ile kötü bir durumu ayırt edemiyorsa, o halde S, p’ye bir illüzyon ya da halüsinasyon temelinde inanacaktır. Bu problemi daha iyi anlamak için, Pritchard’ın daha iyi durum ile karşılığı olan epistemolojik kötü durum açıklamalarına bakmak önemlidir. Epistemolojik ayrımsalcılığa göre, daha iyi durumda, S, p’ye inanmak için doğruya götüren bir nedenine reflektif erişime sahiptir. Peki, p’ye inanmak için doğruya götüren nedene reflektif olarak erişilebilir olduğumuz daha iyi durum ile doğruya götüren bir nedenin olmadığı kötü durumu, bu iki durum fenomenolojik olarak ayırt edilemez olduğu için nasıl uzlaştıracamız?

Açıkça gördüğümüz gibi yeni kötü yaratık problemi, ayırt edilemezlik problemine başvurarak, radikal şüpheli senaryolara karşı, dış dünya hakkındaki günlük

inançlarımız lehine nedenlerimizin yetersiz olduğunu göstererek, radikal şüpheli senaryolara karşı, günlük inançlarımız lehine daha iyi rasyonel desteğimizin olmadığını gösterir.

Bu probleme Pritchard'ın bir cevabı ya da bir çözümü var mıdır? Pritchard, bu probleme bir çözüm sunmalıdır; çünkü aksi halde, radikal şüphecilik devam eder ve Pritchard'ın savunmuş olduğu epistemolojik ayrımsalcılık savunulamaz. Peki, Pritchard bu duruma nasıl yaklaşır? Pritchard, yeni kötü yaratık argümanını doğrudan reddeder. Ona göre, etrafımız ayırt edilemezlik hipotezi tarafından kuşatılmış olsa bile, bizim iyi bir durumda, kötü durumdan daha iyi rasyonel desteğimiz vardır. Daha spesifik olarak, "... iyi durumdaki bir öznenin reflektif olarak erişilebilir olan rasyonel desteğinin kapsamını, kötü bir durumda ulaşılabilir olan reflektif olarak erişilebilir rasyonel destek tarafından sınırlandırılmış olarak değerlendirmeyebiliriz. Bu yüzden, yeni kötü yaratık problemi gitmek zorundadır" (Pritchard, 2018: 16). Pritchard'a göre, epistemolojik ayrımsalcılığın çok çekici bir pozisyon olmasının nedeni de budur: "Eğer biz reflektif olarak erişilebilir doğruya götüren algısal nedenlere sahip olabiliyorsak, bu, yeni kötü yaratık problemini reddetmek için mükemmel bir rasyonel temele sahip olabiliriz anlamına gelmez mi?" (Pritchard, 2018: 17).

2.3. Ayırt Edilebilirlik Problemi, Dretske'nin "Zebra" Örneği ve Epistemolojik Ayrımsalcılık

Pritchard, fenomenolojik olarak ayırt edilemezliği dile getiren *ayırt edilebilirlik* problemini açıklamak ve epistemolojik ayrımsalcılığın bu problemin üstesinden nasıl geldiğini açıklamak için Dretske'nin ünlü "zebra" örneğine başvurur.

Pritchard'a göre, ayırt edilebilirlik problemini motive eden şey 'ayırt etme' ilkesidir.

Ayırt Etme İlkesi

Eğer S, p'nin algısal bilgisine sahipse ve S, bir diğer (tutarsız olarak bilinen) q alternatifinin elde edilmediğini biliyorsa, o halde S, p durumundaki bir nesneyi algısal olarak ayırt edebilmek zorundadır (Pritchard, 2012:73).

Zula'nın hayvanat bahçesini ziyaret ettiğini ve zebraların olduğu kafeste bir zebra gördüğünü varsayalım. Bu durumda, tüm koşulların normal olduğunu ve Zula'nın bilişsel yetilerinin normal olarak çalıştığını söyleyelim. Zula, onun bir zebra olduğunu bilir mi? Biz, bu durumda, Zulanın onun zebra olduğunu bildiğini şart koşabiliriz. Eğer Zula onun zebra olduğunu biliyorsa, o halde bu bilgi, Zula'nın onun zekice gizlenmiş

bir katır olmadığını bildiği anlamına gelir. Zula, “o zekice gizlenmiş bir katır değildir” önermesini türetebilir. Böylece Zula, onun zekice gizlenmiş bir katır olmadığını bilir. Pritchard’a göre, Dretske, burada bir endişeye düşer. Çünkü Zula, onun zekice gizlenmiş bir katır olmadığını bilirse, o halde ayırt etme ilkesinin öncüllüğünde, Zula, bir zebra ile zekice gizlenmiş bir katırı algısal olarak ayırt etmek zorundadır. Zula, onun zekice gizlenmiş bir katırdan ziyade, bir zebra olduğuna dair ayırt edici bir kanıtı sahip olmak zorundadır. Ancak Zula, böyle bir kanıttan yoksundur. Zula, “o zekice gizlenmiş bir katırdır” şeklindeki bir muhtemel hata ihtimalini reddetmek için ayırt edici bir kanıtı sahip değildir. Dretske, işte bu yüzden, kapanış prensibini reddedip, ayırt edilebilirlik problemini çözmek ister. Ancak Pritchard’a göre, kapanış prensibini reddederek ilerleyen bir anti-şüpheli stratejiyi sarp bir yokuş yukarı görev bekler (Pritchard, 2016: 72, 2018: 19).

Pritchard için, bu durum ile ilgili bir problem, Zula’nın kendisine sunduğu tek ilgili kanıtın ayırt edici kanıtlar olduğunu varsaymaktır. Ancak bir kişinin sahip olduğu tek ilgili kanıtın, ayırt edici kanıt olduğunu neden kabul ediyoruz? Pritchard’a göre, eğer Zula onun bir zebra olduğunu biliyorsa, o halde Zula onun zebra olmadığı durumdan ziyade onun bir zebra olduğu inancını “destekleyici” daha iyi kanıtlara sahip olmak zorundadır. Ayırt edici bir kanıttan ziyade destekleyici kanıtı sahip olmanın önemi ayırt edilebilirlik problemini düşündüğümüzde dikkat çeker. Epistemolojik bakımdan iyi bir durumda, Zula zebraı görür ve onun bir zebra olduğunu bilmek için bir pozisyon kazanır. Ancak bu noktada, Zula için bir muhtemel hata ihtimali yükselir. Zula, işte bu noktada, gördüğü şeyin zekice gizlenmiş bir katır olduğuna inanmak için empirik temellerin olmadığını fark eder ve kanıtlarının, gördüğü şeyin zebra olduğu yönündeki inancını desteklediğini fark eder. Zula, inancı için destekleyici olan destekleyici kanıtına reflektif olarak erişebilir olduğu bir pozisyon yoluyla bu hata-ihtimalini ortadan kaldırır. Destekleyici bir kanıtın olduğu bir pozisyon yoluyla Zula, ayırt edici kanıtı sahip olmaksızın daha iyi durum ile kötü bir durumu reflektif olarak ayırt edebilir. Pritchard ayırt edici kanıtı sahip olmaksızın Zula’nın yine de bilebileceğini şöyle açıklar:

Ayırt edilebilirlik probleminin nihai sonucu... sadece, öznenin daha iyi bir durum ile karşılığı olan kötü bir durumu reflektif olarak ayırt edebilmesini talep eder. Ancak bir kişi, bu talebi, sadece destekleyici epistemolojik desteğin bir pozisyonunda olma ile ve ilgili geçerli bir dedüksiyon yapma ile ikna edebilir. Bir kişi, bu iki durumu algısal olarak ayırt edemese bile kötü durumdan ziyade daha iyi bir durumda olduğunu yalnızca iç gözlem ve *a priori* düşünme yoluyla bilebilecektir... (Pritchard, 2012: 96).

Devamında ise şöyle yazar:

Daha spesifik olarak, fikir şudur ki; eğer S, p bilgisini destekleyen doğruya götüren, reflektif olarak erişilebilir rasyonel desteğin bir pozisyonunda ise onun için sahip olduğu temeller

erişilebilirdir ve geçerli bir dedüksiyonun herhangi bir yoluyla desteklendiğinde, daha iyi durumda olduğunu bilebilmesini sağlar... (Pritchard, 2012 :96-7).

Bu pasajlardan çıkan sonuç şudur: Zula, zebraı görür ve zebra gördüğünü bilmek için bir pozisyon kazanır (yani, nesnel koşullar iyidir). Ancak bu noktada, Zula için bir muhtemel hata-ihtimali (hayvanlar zekice gizlenmiş katırdır) ortaya çıkar (öznel koşullar iyi değildir, çünkü S, bir muhtemel hata-ihtimalinin farkındadır). Ayırt etme ilkesi bize, hayvanların zebra olduğunu bilebilmemiz için zebralar ile zekice gizlenmiş katırları algısal olarak ayırt etmek zorunda olduğumuzu söyler. Pritchard'a göre, ayırt etme ilkesinin talebini sadece destekleyici kanıtlarımıza başvurarak karşılayabiliriz. Zula, destekleyici kanıtlarına başvurur ve ayırt edici kanıtlara sahip olmaksızın, muhtemel hata-ihtimali için empirik temellerin olmadığını, kanıtlarının bu muhtemel hata-ihtimalini desteklemeyip kendi inancını desteklediğini fark eder ve muhtemel hata-ihtimalini yok sayarak, geçerli bir dedüksiyon aracılığı ile daha iyi durumda olduğunu *a priori* bilir hale gelir.

Ancak başka bir durumda, S'nin destekleyici kanıtı, muhtemel hata-ihtimalini ortadan kaldırmak için yeterli olmayabilir. Böyle bir durumda, S sadece iyi durumda olacaktır. O, şöyle yazar: "S, p inancı için bir aldaticının pozisyonundadır, böylece, p inancı garantilendirilmemiştir" (Pritchard, 2012: 99). S, epistemolojik daha iyi durumda uzun süre kalamaz (çünkü öznel koşullar kötüdür) ve böylece, S, p'yi gördüğünü bilir hale gelemmez. Sadece iyi durum ile ilgili Pritchard şunu dile getirir:

Öznenin p'yi görmesi sadece iyi durumda doğru olmaya devam etmesine rağmen, (p)'yi görmek özne için erişilebilirdir iddiası, epistemolojik ayrımsalcılık tezinin bir parçası değildir. Benzer şekilde, bir kişi öznenin daha iyi durumda olduğunu belirtmeksizin ayırt edilebilirlik probleminden kaçamaz çünkü özne, problemin çözümü için gerekli olan doğruya götüren nedene reflektif erişime sadece bu durumda sahip olur (Pritchard, 2012: 99).

Bu pasaja göre, sadece iyi bir durumda, özne, p'yi görmesine rağmen (nesnel koşullar iyi olmasına rağmen), muhtemel hata ihtimalini yok saymadığı için (öznel koşullar iyi değildir) S, p'yi gördüğünü bilmek için bir pozisyonda değildir. Bu yüzden, özne, ayırt edilebilirlik probleminden kaçınmak istiyorsa, muhtemel hata ihtimalini rasyonel olarak yok sayabildiği daha iyi durumda olmak zorundadır.

Tüm bunlar düşünüldüğünde, Pritchard'ın, epistemolojik olarak daha iyi durumda, S'nin reflektif olarak erişilebilir doğruya götüren nedene sahip olabileceğini, karşılığı olan epistemolojik kötü bir durumda ise S'nin reflektif olarak erişilebilir doğruya götüren nedene sahip olamayacağını göstererek, ayırt edilebilirlik probleminin çözümünün bir yolunu önerdiğini söyleyebiliriz. Bunun gibi rasyonel desteğin

pozisyonu, epistemolojik ayrımsalcılığa göre, epistemolojik daha iyi durum ile karşılığı olan kötü bir durum arasındaki epistemolojik farkı zorunlu olarak sağlar. Eğer mevcut bir aldatici varsa, bu aldatici yok sayabileceğimiz, bir kişinin doğruya götüren destekleyici kanıtı için reflektif erişime sahip olması zorunlu bir epistemolojik fark sağlar ve bir kişi, p'yi gördüğüne dair inancı için daha iyi nedenlere sahip olur ve daha iyi durumda olduğunu türetebilir.

Son olarak, eğer bir hata ihtimali ortaya çıkarsa, bu gibi hata ihtimallerinin Zula'nın epistemolojik pozisyonuna nasıl etkileri olacağını anlamak zorundayız. Zula için bir muhtemel hata-ihtimali ya sadece ortaya çıkmıştır ya da Zula muhtemel hata ihtimalini ciddi bir şekilde alır (Pritchard, 2012: 94). “Sadece ortaya çıkan” Pritchard'a göre, şu anlama gelir: “Hesaba katılabilecek bu hata ihtimalini düşünmek için iyi bir epistemolojik temel yoktur” (Pritchard, 2012: 94). Eğer Zula hata ihtimalini ciddi olarak alırsa, o halde bu hata ihtimalini varsaymak için iyi epistemolojik temeller var demektir (Pritchard, 2012: 98). Pritchard'a göre, hata-ihtimali “sadece ortaya çıkan” ise o halde Zula destekleyici kanıtına başvurmaya gerek duymaz. Zula basitçe, reflektif olarak erişilebilir doğruya götüren nedenine başvurabilir ve bu hata ihtimalini dışlamak için yeterlidir (Pritchard, 2012: 125). Eğer hata-ihtimali motive edilirse ve Zula bu hata ihtimalini ciddi olarak alırsa ne olur? Zula, işte bu noktada, destekleyici kanıtına başvurur. Zula, hata-ihtimalini yok sayacak, doğruya götüren destekleyici kanıtı sahipse, o halde bu, p'yi gördüğüne inanmak için Zula için yeterli olacaktır. O, aldatılmadığının algısal garantilerine sahiptir. Böylece, Zula geçerli bir dedüksiyon aracılığı ile daha iyi durumda olduğunu türetebilir ve p'yi gördüğünü bilir hale gelir. Eğer Zula hata-ihtimalini yok saymıyorsa, o halde Zula, hata-ihtimalini yok saymak için yetkin bir doğruya götüren destekleyici kanıtı sahip değildir. Böylece, Zula aldatılmadığının algısal garantisi için reflektif erişime sahip değildir. Çünkü o, daha iyi durumda uzun süre kalamaz.

2.4. Eksik Belirlenim İlkesine Dayanan Radikal Şüpheli Argüman ve Epistemolojik Ayrımsalcılık

Epistemolojik ayrımsalcılığa göre, S algısal bilgi durumlarında, hem doğruya götüren hem de reflektif olarak erişilebilir olan nedene sahip olursa, p'nin bilgisine sahip olur. S, sadece iyi durumda, p'yi görür ve p'yi gördüğünü bilmek için bir

pozisyon kazanır. S p'yi görmesine ek olarak, doğruya götüren nedenine reflektif olarak erişebilir ise daha iyi durumda olur ve p'yi gördüğünü bilir hale gelir. Ancak yeni kötü yaratık problemi ile birlikte bir sorun ortaya çıkar. Şöyle ki, yeni kötü yaratık problemine göre, normal durumlar ile radikal bir şüpheli hipotezin kurbanı olduğumuz durumlar ayırt edilemezdir. Normal durumlar ile radikal bir şüpheli hipotezin kurbanı olduğumuz durumlar ayırt edilemez olduğundan, normal durumlardaki inançlarımız için sahip olduğumuz rasyonel temeller, radikal bir şüpheli hipotezin kurbanı olduğumuz durumlardaki inançlarımızın rasyonel temelinden daha iyi değildir. Bu yüzden, normal durumdaki inançlarımız için nedenlerimiz yetersizdir.

Epistemolojik ayrımsalcılık için, nedenlerimiz yetersiz değildir. Çünkü nedenlerimizin yetersizliği, ayırt edici kanıtlarımızın yoksunluğundan kaynaklanır. Ancak epistemolojik ayrımsalcılığa göre, bizim sahip olduğumuz tek kanıt ayırt edici kanıtlar değildir. Biz, ayrıca, destekleyici kanıtlara da sahip olabiliriz ve bu kanıtlar bir hata ihtimalini değil sahip olduğumuz inançlarımızı destekleyebilir. Bu yüzden, fenomenolojik olarak, bir hata ihtimali ile normal durumlarımızı ayırt edemesek bile destekleyici kanıtlarımıza başvurarak, hata ihtimalinin sadece ortaya çıkan olduğunu fark edebiliriz. Böylece, sadece ortaya çıkan hata ihtimalini yok sayarak, geçerli bir dedüksiyon aracılığıyla, daha iyi bir durumda olduğumuzu bilebiliriz. Bu yüzden, hata ihtimalini yok sayıp, daha iyi durumda olduğumuzu *a priori* olarak bildiğimiz daha iyi durum ile karşılığı olan kötü bir durum arasında zorunlu bir epistemolojik fark vardır. Daha iyi durumda sahip olduğumuz nedenler, kötü bir durumda sahip olduğumuz nedenlerden daha iyidir. Bu yüzden, yeni kötü yaratık problemi ve nedenlerin yetersizliği tezi hatalıdır ve dolayısıyla terkedilmelidir. Çünkü epistemolojik ayrımsalcılık için, yeni kötü yaratık problemi'nin iddia ettiği gibi şüpheli hipotezlere karşı, dış dünya hakkındaki günlük inançlarımız lehine nedenlerimiz yetersiz değildir.

Duncan Pritchard, böylece epistemolojik ayrımsalcılığın eksik belirlenim ilkesine dayanan paradoksu etkisiz kıldığını iddia eder. Çünkü artık (1) nolu öncül destek alamaz. (1) nolu iddia nedenlerin yetersizliği tezi üzerinden desteklenen, yeni kötü yaratık problemi tarafından güç almaktadır. Ancak, (1) artık motive edilebilir değildir. Çünkü epistemolojik ayrımsalcılığa göre, daha iyi durum ile kötü bir durum arasında zorunlu bir epistemolojik fark vardır ve daha iyi durumda sahip olduğumuz nedenler, kötü bir durumda sahip olduğumuz nedenlerden daha iyidir. Böylece eksik belirlenim ilkesine dayanan radikal şüpheli argümanın aslında güvenilir olmadığı ve paradoksal bir yapıya sahip olmadığı gösterilmiş olur.

Duncan Pritchard için, epistemolojik ayrımsalcılık, hem epistemolojik içselcilik ile epistemolojik dışsalcılık arasındaki tartışmayı sonlandırdığı için hem de algısal bilgi durumlarında, şüpheli probleme etkili bir tepki ortaya koyduğu için epistemolojinin adeta bir kutsal kasesi (holy grail) gibidir. Ancak zebra durumunun aksine radikal şüpheli hipotezlere geldiğimizde, doğruya götüren destekleyici kanıtla bir endişenin yükseleceğini Pritchard kabul eder. Pritchard'a göre, zebra durumunun aksine radikal şüphelilikteki problem şudur: Eğer S bir BIV ise, o halde S'nin tüm kanıtları (ayrıt edici ve destekleyici) sorgulanır. Bir başka deyişle, radikal şüpheli durumda, S'nin inancı için rasyonel temellerinin hepsi birden sorgulanır (Pritchard, 2012: 123). Eğer S bir BIV ise, o halde bir BIV olmadığı inancı için desteklerinin tüm kanıtlarından yoksundur. Bu durum, zebra durumunun aksinedir. Çünkü zebra durumunda, Pritchard'ın belirttiği gibi zekice gizlenmiş katır hata ihtimali belirli algısal inancın bir örneğidir ve böylece Zula, “gördüğü şeyin zekice gizlenmiş bir katır olmadığı inancı için desteğinde, bağımsız temellere başvurabilir, temeller zekice gizlenmiş katır hipotezi tarafından sorgulanmaz” (Pritchard, 2012: 123).

Radikal şüphelilik ile ilgili bir endişenin olabileceğinin görünmesine rağmen, Pritchard, reflektif olarak erişilebilir doğruya götüren rasyonel desteğine başvurarak, epistemolojik ayrımsalcılığın radikal şüpheliliğe bir cevap verebileceğini iddia eder. Ancak epistemolojik ayrımsalcılığın bunu yapabilmesi için bir desteğe ihtiyacı vardır. Şöyle ki, tıpkı zebra durumunda olduğu gibi, BIV hata ihtimalini varsaymak için epistemolojik temellerin olmadığı gösterilmesi ve böylece BIV hata ihtimalinin sadece ortaya çıkan olduğunun gösterilmesi gerekir. Pritchard, BIV hata ihtimalinin sadece ortaya çıkan olduğunu gösterebilmek için, Wittgenstein'in son not defteri olan *Kesinlik Üzerine*'de ortaya koyduğu “menteşe epistemolojisine” başvurur.

2.5. Mentşe Epistemolojisi

Wittgenstein, *Kesinlik Üzerine* adlı eserinde, açıkça G.E.Moore'un kesinlik anlayışı ile bir yüzleşme içine girer¹². Moore, sağduyu felsefesi temelinde, kendisi için doğruluğu kesin olarak bilinen gerçeklikleri bir bir sayarak şüpheli probleme bir cevap verir. Böylece, Moore'a göre, kendisi için en kesin olan bu şeyler, daha az kesin olan şeyleri bilmek için bir epistemolojik temel olarak kullanılabilir. Örneğin, Moore için

¹² Duncan Pritchard Wittgenstein'in görüşlerini bir çok makalesinde neredeyse aynı şekilde sunar. Bu makaleler için bakınız: (2012b), (2016), (2017), (2018).

“iki ele sahibim” önermesi kesin olarak bilinir ve bu önerme, daha az kesin olan “dış dünya vardır” önermesinin bilinmesi için bir temel oluşturur. Çünkü iki ele sahip olmak, her şeyden önce, dış dünyada bir yer kaplamayı gerektirir. “Wittgenstein bile bu şartlı iddiayı desteklerdi” (Pritchard, 2017: 564). Çünkü o, *Kesinlik Üzerine*’nin başında şöyle yazar:

Burada bir el olduğunu biliyorsan, geri kalan her şeyi sana bağışlayacağız (Wittgenstein, 2017: &1).

Ancak Wittgenstein’a göre, bu şartlı iddiada bir problem vardır. Moore’a göre, kendisi için en kesin olan şeyler, daha az kesin olan şeyler için bir epistemolojik temel sağlar. Wittgenstein ise bunun tam aksini iddia eder. “Bu Moorecu kesinlikler, doğaları gereği, optimal olarak kesin oldukları için tutarlı bir şekilde, rasyonel olarak temellendirilemezler. Yani, Wittgenstein, en emin olduğumuz şeyin, doğası gereği, rasyonel olarak temelsiz olması gerektiğini iddia eder” (Pritchard, 2017: 564).

İki elimin olduğu, normal koşullarda, bunun için kanıt olarak gösterebileceğim herhangi bir şey kadar kesindir.

Elimi görmemi bunun için kanıt saymak durumunda olmamamın sebebi budur (Wittgenstein, 2017: &250).

İki elimin olduğu inancı, iki elim olduğuna dair inancım için kanıt olarak gösterebileceğim herhangi bir şey kadar kesindir. Bu yüzden, Wittgenstein’a göre, Moore’un yaptığı gibi görme yoluyla, iki elimin olduğu inancını temellendirmeye çalışmam oldukça tuhaf olacaktır. Çünkü;

Kör biri bana “iki elin var mı?” diye soracak olsaydı, bakarak emin olmaya çalışmazdım. Bundan kuşkuya düşecek olursam, o zaman gözlerime niçin güvenmem gerektiğini de bilmem. Zira, iki elimi görüp görmeyeceğimi anlamak için baktığımda niçin gözlerimi sınımış olmayayım? Ne neyle sınıanacaktır? (Neyin sabit kalacağına kim karar verecektir?) (Wittgenstein, 2017: &125).

“Normal koşullarda, bir kişinin “iki ele sahibimi” bakarak kontrol etmeye ihtiyacı yoktur; gerçekte bakıp kontrol etmenin bir anlamı olmazdı” (Pritchard, 2017: 565). Çünkü kontrol ettiği iki ele sahibim önermesi, kontrol etme aracı olan bakma, görme kadar kesindir. Kendisi kadar kesin olan bir şeyi o şeyle kontrol etmek oldukça tuhaftır. Bu pasajdan çıkan ikinci durum ise şudur: En kesin olduğumuz

önermeler nasıl rasyonel bir temelden yoksun ise –çünkü bu önermelerden daha kesin başka bir şey yoktur- ayrıca en kesin olan önermeler rasyonel bir şüpheden de etkilenmezler. Çünkü şüphe duymak için sahip olduğumuz temellerin, şüphe duyduğumuz şeyden daha kesin olması gerekir. Ancak iki eli olduğundan başka hiçbir şey daha kesin olamayacağından, bu önermede hiç kimse şüphesi için bir temele sahip olamaz. Çünkü eğer şüphelenecek olursa, şüphesi için sahip olduğu temel, şüphelendiği hedef önerme kadar şüpheli olacaktır. Örneğin; iki ele sahip olduğumdan şüphelenirsem, görme yetisinin bana söylediklerine inanamazdım, çünkü görme yetim, şüphe içinde olduğum iki ele sahibimden daha kesin değildir.

Burada ortaya çıkan oldukça çarpıcı bir iddiadır. Çünkü Moorecu kesinlikler, sadece zorunlu olarak rasyonel olarak temelsiz değil, ayrıca, onlar rasyonel bir şüpheden etkilenmeyenlerdir. Moorecu kesinlikten şüphelenmek için rasyonel temelimiz, optimal olarak kesin olan Moorecu kesinlikten daha az kesin olurdu ve bu yüzden, bir kişi, Moorecu kesinliğin kendisinden ziyade Moorecu kesinliğe şüphe etmek için verilen temellere şüphe etmek için daha fazla nedene sahip olacaktır (Pritchard, 2017: 565).

Böylece, Wittgenstein'a göre, kesinliğinden en emin olduğumuz önermelerin ne rasyonel bir temeli vardır ne de bu önermelere bir rasyonel şüphe getirebiliriz. İster, Moorecu anlamda pozitif olsun, ister şüpheci anlamda negatif olsun, bu gibi önermeler rasyonel bir değerlendirmeden muaf tutulur. Wittgenstein, bu gibi önermelere “menteşe” önermeleri der.

2.6. Wittgenstein'in Yerel Rasyonel Değerlendirme Fikri

Wittgenstein, menteşe önermelerini baştan varsaydığı bir rasyonel değerlendirme fikrini iddia eder. Menteşe önermelerinin rasyonel bir değerlendirmesinin mümkün olmaması gibi aynı şekilde, menteşe önermelerinin rasyonel bir şüphesi de mümkün değildir. Çünkü “burada bir kuşku her şeyi kendisiyle birlikte sürükler ve kaosa sokardı” (Wittgenstein, 2017: &613). Menteşe önermesinden başka daha kesin bir şey olmadığı için en kesin olandan kuşkulanan, her şeyden kuşkulanan anlamına gelir. Bu yüzden, Wittgenstein şunu dile getirir:

Her şeyden kuşkulanmaya çalıştığımızda herhangi bir şeyden kuşkulanan kadar ilerleyemezsiniz.

Kuşku oyununun kendisi kesinliği varsayar (KÜ, &115).

Her şeyden kuşkulanan bir kuşku, kuşku olmazdı (KÜ, &450).

Bu yüzden, Wittgenstein'a göre, rasyonel değerlendirmemizde, bazı şeylerin sabit kalması gerekir. Yani, bazı önermelerimiz, rasyonel değerlendirmeden etkilenmemelidir. Ancak rasyonel değerlendirmenin olabilmesi için rasyonel değerlendirmeden etkilenmeyen, sabit kalan temelimizin olması gerekir. "İşte, bu noktada, Wittgenstein'ın yerel rasyonel değerlendirme fikrini yakalarız: Bir rasyonel değerlendirme, kendisi rasyonel değerlendirmeden etkilenmeyen, ancak bir rasyonel değerlendirme için gerekli olan temel önermelere göre gerçekleşir" (Pritchard, 2017: 566).

Wittgenstein, ünlü bir pasajda bunu şöyle belirtir:

... sorduğumuz sorular ve kuşkularımız, bazı önermelerin kuşkudan muaf olmasına bağlıdır; bu önermeler soru ve kuşkularımızın üstünde döndüğü menteşelere benzer... Yani, bazı şeylerden fiiliyatta kuşkulandırılmaması, bilimsel araştırmalarımızın mantığına aittir... Ama bu şöyle bir şey değildir: Her şeyi araştıramayız, bu yüzden varsayımla yetinmek zorunda kalırız. Kapının dönmesini istiyorsam, menteşeler sabit kalmalıdır (Wittgenstein, 2017: &341-3).

Wittgenstein için, "bu tür önermelerden kaçınmayı başarabilen bir inanç sisteminin olabileceği ihtimali yoktur; bir kapının dönmek için menteşelere ihtiyacı olduğu gibi rasyonel değerlendirmenin mümkün olabilmesi için bu menteşe önermelerine ihtiyacı vardır" (Pritchard, 2012b: 257). Wittgenstein'ın bu iddiası gösterir ki, "kesinliğinden emin olduğumuz tüm önermelerin rasyonel olarak desteklenmediği, daha ziyade diğer önermelerin rasyonel değerlendirmesi –ve bu yüzden "testi"-menteşeye göredir" (Pritchard, 2012b: 257). Ancak bu epistemolojik çabalarımızın bir tesadüfün sonucu olduğu anlamına gelmez. Wittgenstein'a göre, bizim nedenlerimiz bir sona ulaşır ancak bu son, daha ileri bir neden değil, rasyonel değerlendirmeden etkilenmeyen, doğasında tamamen içgüdüsel –ya da "hayvani"- olan menteşe önermelerimizdir (Wittgenstein, 2017: &359). Böylece, evrensel bir şüpheden söz edemeyiz çünkü doğasında "içgüdüsel" ya da "hayvani" olan menteşe önermelerinden kaçınabilen bir inanç sistemi yoktur. Her inanç sistemi menteşe önermelerini varsaymak zorundadır. Çünkü rasyonel değerlendirme ya da önermelerin testi menteşe önermelerine göredir.

2.7. Kapanış Prensibine Dayanan Radikal Şüpheli Paradoks ve Menteşe Epistemolojisi

Duncan Pritchard, menteşe epistemolojisinin kapanış prensibine dayanan radikal şüpheli paradoksun önünü kestiğini iddia eder. Çünkü birbiriyle uyumsuz bir trilemma olarak sunulan paradoks, aslında bir paradoks değildir. Bu paradoksta dile getirilen üç iddia birbiriyle uyumludur. Bu paradoksa göre, eğer biz bir BIV olmadığımızın bilgisine sahip değilsek, kapanış prensibinin öncülüğünde, dış dünyanın bilgine sahip olamayız. Bu yüzden, (1), (2) ve (3) birbiriyle uyumsuzdur ve bu nedenle bir paradoks ortaya çıkar. Ancak Pritchard, bu üç iddianın aslında birbiriyle uyumlu olduğunu iddia eder. Biz, bir BIV olmadığımızın bilgisine sahip olmayabiliriz. Ayrıca, kapanış prensibi de oldukça makul olabilir. Ancak bu iki iddia, bizim dış dünya hakkında bilgiye sahip olamayacağımız anlamına gelmez. Çünkü –iki elim vardır, dış dünya vardır- gibi menteşe önermeleri, rasyonel bir değerlendirmeden ve rasyonel bir şüpheden muafır. Bu yüzden, biz bu menteşe önermelerimize hem evrensel bir şüphe getiremeyiz hem de bir rasyonel değerlendirmeye tabi tutamayız. Hatırlayacak olursak, kapanış prensibi rasyonel değerlendirmenin paradigmatik bir örneğidir. Ancak bizim menteşe önermelerimiz, rasyonel olarak temelsizdirler. Bu nedenle, menteşe önermelerimiz kapanış prensibinin kapsamı dışındadırlar. Bu üç iddia birbiriyle uyumlu olduğu için, bir paradoks ortaya çıkmaz. Böylece, Pritchard, BIV hata ihtimali ortaya çıkabilir ancak Wittgenstein’in yerel rasyonel değerlendirme fikri ışığında, BIV hata ihtimalini ciddi bir şekilde almamıza gerek olmadığını düşünür. BIV hata ihtimali sadece ortaya çıkan olarak alınabilir.

2.8. Radikal Şüpheliçilik ve Duncan Pritchard’ın Bütünleşik Çözüm Denemesi

Duncan Pritchard, radikal şüpheliçiliğin iki kaynağı olduğunu öne sürmektedir. Bunlar, eksik belirlenim ilkesine dayanan radikal şüpheli argüman ve kapanış prensibine dayanan radikal şüpheli argümandır. Duncan Pritchard için, bu iki argüman oldukça benzer olmasına rağmen, bu argümanlarda rol oynayan iki ilkenin farklı

taleplerinden dolayı, bu iki argüman aslında (mantıksal olarak) farklıdır. İki argümanın sahip olduğu bu mantıksal farklılıktan dolayı, bu argümanlara ayrı ayrı cevap vermemiz gerekir. Bu yüzden, Duncan Pritchard, epistemolojik ayrımsalcılık görüşü ile eksik belirlenim ilkesine dayanan radikal şüpheci paradoksa cevap verirken, menteşe epistemolojisi ile kapanış prensibine dayanan radikal şüpheci paradoksa cevap verir.

Duncan Pritchard, epistemolojik ayrımsalcılık temelinde, iddia (1)'i reddeder. Bu iddiayı nedenlerin yetersizliği tezi bağlamında öne sürülen yeni kötü yaratık problemi tarafından motive eder. Yeni kötü yaratık problemine göre, bir kişinin iyi durumda sahip olduğu nedenler, kötü bir durumda sahip olduğu nedenlerden daha iyi değildir. Epistemolojik ayrımsalcılık, bu görüşe karşı çıkar. Epistemolojik ayrımsalcılık için, yeni kötü yaratık probleminin iddiasının aksine, iyi durum ile kötü durum arasında zorunlu bir fark vardır. Bu yüzden, bir kişi, iyi durumda, kötü durumda sahip olduğu nedenlerden daha iyi nedenlere sahiptir.

Duncan Pritchard menteşe epistemolojisi temelinde ise kapanış prensibine dayanan radikal şüpheci paradoksa bir tepki koyar. Radikal şüpheci, BIV olmadığımızı bilmiyoruz, kapanış prensibi ve dış dünyanın bilgisine büyük oranda sahibiz iddialarının arasında bir gerilim olduğunu dile getirir. Ancak Wittgenstein'in yerel rasyonel değerlendirme fikri ışığında, Pritchard için bu gerilim ortadan kalkar. Çünkü bir BIV olmadığımızı bilmememiz, kapanış prensibi ve dış dünyanın bilgisine büyük oranda sahip olmamız birbiri ile uyumludur. Dış dünya vardır, iki elim vardır gibi önermeler rasyonel olarak temelsizdirler ve bu yüzden, rasyonel değerlendirmenin paradigmatik bir örneği olan kapanış prensibinin kapsama alanı dışındadırlar.

Epistemolojik ayrımsalcılık, algısal bilgi durumlarında, epistemolojinin adeta kutsal kasesi gibidir. Ancak radikal şüpheci senaryolara geldiğimizde, epistemolojik ayrımsalcılığa bir endişe yükselir. İşte, bu noktada, bütünleşik çözüm denemesinin ikinci anti-şüpheci tezi devreye girer ve bu endişeyi ortadan kaldırır. Ayrıca, Duncan Pritchard'a göre, bu iki anti-şüpheci tez birbirini destekler niteliktedir. Bizim bazı önermelerimizin rasyonel değerlendirmeden muaf olması, epistemolojik ayrımsalcılığa bir zarar vermez; aksine yerel rasyonel değerlendirme fikri epistemolojik ayrımsalcılığı destekler. Diğer taraftan, doğruya götüren, reflektif olarak erişilebilir nedene sahip olmamız da yerel rasyonel değerlendirme fikrine bir zarar vermez. Tersine, doğruya götüren, reflektif olarak erişilebilir olan nedenimiz yerel rasyonel değerlendirme fikrini destekler.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DUNCAN PRITCHARD'IN ÇÖZÜMÜNE ELEŞTİRİLER

3.1. Epistemolojik Ayrımsalcılık ve Eleştirileri

Zalabardo (2015: 615-627)'ya göre, Pritchard radikal şüpheciliğe karşı anti-şüpheci argümanını şöyle inşaa eder:

A. Eğer E, H1 için dedüktif bir kanıt sağlarsa ve H1 H2'yi gerektirir ise, o halde E, H2 için dedüktif kanıt sağlar.

Ve bu ilke yoluyla EA (Epistemolojik Ayrımsalcılık) şunu gerektirir:

B. Ellere sahip olduğunu görmek, “Sen kap içinde bir beyin değilsin” önermesi için dedüktif kanıt sağlar.

Eğer bu, kanıtsallık problemine bir çözüm olarak sayılırsa, biz şu sonucu türetebiliriz:

C. Ellere sahip olduğunu görmek, “kap içinde bir beyin değilsin” bilgin için kanıtsal temel oluşturabilir.

Bu sonuç, aşağıdaki ilkenin varlığında bir problem ortaya çıkarmaz:

D. Eğer S, p'yi ve p'nin q'yu gerektirdiğini bilirse, o halde p S'nin q bilgisi için kanıtsal temel oluşturabilir.

Zalabardo, bu argümanda (D)'nin yanlış olduğunu iddia eder ve bunu göstermek için Dretske'nin zebra örneğine başvurur. Zula'nın bir hayvanat bahçesine gittiğini ve “zebralar”ın olduğu bir kafeste “zebralar”ı gördüğünü düşünelim. Şimdi, bu hayvanların “zebra” olduğunu bilebilmek için Zula'nın bu hayvanların “zekice gizlenmiş bir katır” olmadığını bilmesi gerekir. Ancak Zula'nın “zebralar”ı görmesi, onların “zekice gizlenmiş bir katır” olmadıklarına dair bir kanıtsal temel oluşturamaz. Çünkü “zebralar” ile “zekice gizlenmiş bir katır” çok benzer olup, Zula, algısal kapasiteleri ile “zebra” ve “zekice gizlenmiş bir katır” ayırt edebilir değildir. Bu yüzden, p'yi (zebraları) bilebilsek ve p'nin q'yu (hayvanlar zekice gizlenmiş bir katır değildir) gerektirdiğini bilsek bile, p bilgimiz (zebraları görmemiz) q için (hayvanlar zekice gizlenmiş bir katır değildir) bir kanıtsal temel oluşturamaz. O halde Zalabardo'ya göre, (D) yanlıştır ve Duncan Pritchard'ın anti-şüpheci tezi savunulamazdır.

Ancak Duncan Pritchard (2015: 627-637), Zalabardo'nun bu itirazında haksız olduğunu iddia eder. Çünkü Duncan Pritchard'a göre, savunmuş olduğu anti-şüpheli tezde, (D) gibi bir iddiayı savunduğu bir yer yoktur ve ayrıca, kendisi (D) gibi bir iddiayı açıkça reddetmektedir. Duncan Pritchard için, Zalabardo, kendisinin yapmış olduğu ayırt edici ve destekleyici epistemik destek arasındaki ayrımı göz ardı etmektedir. Ancak Pritchard'a göre, ayırt edici ve destekleyici epistemik destek arasında yapmış olduğu ayırım, (D) gibi bir iddiayı reddettiğini anlamak için oldukça önemlidir. Bu ayırım, bize aslında Pritchard'ın bilginin bir dedüksiyon altında kapalı olduğunu reddetmese bile, (D) gibi bir iddiayı neden reddetmiş olduğunu gösterir. Duncan Pritchard, Zula'nın "zebralar" ile "hayvanlar zekice gizlenmiş bir katırdır" hata ihtimalini ayırt edemese bile, hayvanların "zebralar" olduğunu bilebileceğini iddia eder. Bu bilgi için Zula, ek bir epistemik desteğe ihtiyaç duyar. Bu destek ise "destekleyici" kanıtlardır. Duncan Pritchard için, Zula'nın sahip olacağı bu "destekleyici" kanıtlar, "hayvanlar zekice gizlenmiş bir katırdır" muhtemel hata ihtimalini dışlamak için yeterlidir. Hatırlayacak olursak, epistemolojik ayrımsalcılığa göre, Zula, "zebra"yı görür ve hayvanların zebra olduğunu bilmek için bir pozisyon kazanır, yani nesnel koşullar iyidir. Ancak bu durumda, Zula için bir muhtemel hata ihtimali ortaya çıkar. Bu noktada, Zula, ayırt edici kanıtlara sahip olmasa bile, destekleyici kanıtlarına başvurabilir. Zula, destekleyici kanıtlarına başvurarak, muhtemel hata ihtimali için empirik bir temelin olmadığını, kanıtlarının muhtemel hata ihtimalini desteklemeyip kendi inancını desteklediğini fark eder ve geçerli bir dedüksiyon aracılığıyla, daha iyi durumda olduğunu *a priori* olarak bilir hale gelir. Bu düşünme şekli Pritchard'a göre, Zalabardo'nun ortaya koyduğu (D) gibi bir iddia ile tamamen karşıttır. Çünkü Duncan Pritchard, Zula'nın "zebralar"ı bilmek için sahip olduğu kanıtsal/rasyonel temelinin, "hayvanlar zekice gizlenmiş bir katır değildir" önermesini bilmek için yeterlidir gibi bir iddiada bulunmadığını söyler. Duncan Pritchard, sadece, destekleyici kanıtına başvurarak, Zula'nın "zebralar"ı "zekice gizlenmiş bir katır"dan ayırt edemese bile, kanıtların kendi inancını desteklediğini fark edebileceğini ve yetkin bir dedüksiyon aracılığı ile daha iyi durumda olduğunu *a priori* olarak bilir hale gelebileceğini iddia eder.

Ayrıca, Pritchard (2015: 631)'e göre, Zalabardo, ortaya koyduğu argümanda (A)'dan (C)'ye geçişlilikte de bir hata yapmıştır. Çünkü p'yi görmenin, bir kişinin şüpheli bir hipotezin kurbanı olmadığını bilmesi için yeterli bir rasyonel/kanıtsal temeli olabileceğini iddia etmek, epistemolojik ayrımsalcılığın bir iddiası değildir. Pritchard,

bir kişinin şüpheli bir hipotezin kurbanı olmadığını bilmesi için p'yi görmesine ek olarak iki koşulun daha elde edilmesi gerektiğini söyler. Şüpheli bir hipotezin kurbanı değilim inancı, rasyonel olarak temellendirilmiş bir bilgiden (doğruya götüren neden tarafından desteklenmiş rasyonel olarak temellendirilmiş bilgi) yetkin bir dedüksiyon aracılığıyla temellendirilmiş olmalıdır ve öznenin burada rol oynayan şüpheli muhtemel hata-ihtimalinin rasyonel olarak motive edilmiş olmadığını, sadece ortaya çıkan olduğunu düşünmesine ihtiyacı vardır. Yukarıda da açıkladığımız gibi, Duncan Pritchard için, S'nin p'yi görmesi, S'ye p'yi bilmek için bir pozisyon sağlar. Ancak Pritchard için, p'yi görmek ve p'yi bilmek için bir pozisyonda olmak mevcut bir aldatıcı yoktur bilgisini gerektirmez, sadece iyi nesnel koşulların olması yeterlidir. Pritchard'a göre, p'yi görmek savunulamayan bir garanti ya da p'ye inanmak için kesin bir garanti sağlamaz. Pritchard için, p'yi görmek p'ye inanmak için zayıf bir temel sağlar. P'yi görmek bir kişinin inancı için bir temel sağlar ancak p'yi görmek aldatıcılar için bir temel sağlamaz. Bu yüzden, Pritchard'a göre, başka epistemik koşulların S'nin p'yi bilmesi için aldatıcı yoktur bilgisini sağlaması gerekir. Bunun yolu ise muhtemel hata ihtimalinin empirik temelini olmadığını, yani muhtemel hata ihtimalinin sadece ortaya çıkan olduğunun fark edilmesi ve yetkin bir dedüksiyon ile daha iyi durumda olduğunun *a priori* olarak bilinir hale gelmesidir. Böylece S, p'yi gördüğünü – doğruya götüren nedene sahip olduğunu- meşru bir şekilde –S, ciddiye alınacak muhtemel hata-ihtimalinin olmadığını, muhtemel hata-ihtimalinin sadece ortaya çıkan olduğunun farkına varır. Yani, S, doğruya götüren nedenine reflektif olarak erişebilir-iddia edebilir. Bu yüzden, Zalabardo, (A)'dan (C)'ye ulaşmada bir hata içindedir. Çünkü Duncan Pritchard, p'yi görmenin şüpheli bir hipotezin kurbanı olmadığını şeklindeki bir bilgi için kanıtsal/ rasyonel bir temel sağladığını iddia etmez.

Ancak bu nokta Pritchard'ın dile getirmiş olduğu epistemolojik ayrımsalci pozisyonu ile örtüşmemektedir. Çünkü p'yi görme, “şüpheli hipotezlerin kurbanı değilim” şeklindeki bir önerme için kanıtsal/rasyonel bir temel sağlamaz. Öyleyse algıya dayalı bir bilgi durumunda, hem içsel hem de dışsal unsurlardan ziyade, reflektif olarak erişilebilir gibi, içsel unsurlar gereklidir. Çünkü dışsal unsurlar bilimiz için bir kanıtsal/rasyonel temel sağlayamaz. O halde Pritchard bir çelişki içerisindedir. Öne sürdüğü tezde, algıya dayalı bilgi durumlarında, teorik olarak hem epistemolojik içselci hem de epistemolojik dışsalci pozisyonun önemli olduğunu iddia eder. Ancak pratiğe geldiğimizde ise, algıya dayalı bilgi durumlarında, epistemolojik dışsalcılıktan ziyade epistemolojik içselci pozisyon önemli hale gelir.

Ayrıca Pritchard, ayırt edici kanıtlara sahip olmasak bile destekleyici kanıtlara sahip olabileceğimizi iddia eder. Ancak bu iddia problemlidir. Çünkü eğer p gibi bir önermemizi empirik olarak destekleyebiliyorsak, p gibi önermemizi bu önermemize alternatif olan q gibi bir önermeden ayırt edebilmemiz gerekir. Çünkü p gibi önermemizi q alternatifinden ayırt edemiyorsak, p önermemizi empirik olarak destekleyemeyiz. Pritchard p önermemizi q alternatifinden empirik olarak ayırt edemesek dahi p önermemizin empirik olarak desteklendiğini reflektif olarak farkedebileceğimizi öne sürer. Peki, reflektif olarak erişilebilir ne demektir? Sürpriz bir şekilde, Pritchard, çok az detay verir. Reflektif olarak erişilebilirlik hakkında o şöyle söyler: “Bu genellikle şu anlama gelir ki; özne bu rasyonel desteğin durumunda olduğunu yalnızca refleksiyon yoluyla bilir hale gelir” (Pritchard, 2012: 14). Ve Pritchard, erişimin gerektirdiklerinin ne olduğunun açıklamasının detayları için direk olarak Chisholm (1977) ve Bonjour (1985)’u referans gösterir. Önümüzde bir ağaç gördüğümüzü varsayalım ve bu temel üzerinden önümüzde bir ağaç olduğuna inandığımızı düşünelim. Epistemolojik ayrımsalcılığa göre, önümüzde bir ağaç görmemiz, bizi önümüzde bir ağaç olduğunu bilmek için bir pozisyona sokar. Ek olarak, eğer bu neden bize reflektif olarak erişilebilir olursa, biz önümüzde bir ağaç gördüğümüzü bilir hale geliriz. Bu da şu anlama gelir: biz önümüzde bir ağaç gördüğümüzü sadece iç gözlem yoluyla bilebiliriz. Açıkça, Pritchard’a göre, nedenimizin “doğruya götüren neden” olduğunu reflektif olarak fark edebilmemiz gerekir ve geçerli bir dedüksiyon ile “daha iyi bir durumda” olduğumuzu türetmemiz gerekir. Ancak bu durum belki de epistemolojik ayrımsalcılık görüşünün en çok problemlili olduğu durumu ortaya çıkarır. Çünkü dış dünya üzerinden edindiğimiz bir nedenimizin doğru olduğunu sadece reflektif olarak fark edebilmemiz pek mümkün gözüküyor. En azından şunu söyleyebiliriz: Bir gerekçelendirme için, dışsal unsurların da öznelere yardımcı olması gerekir.

3.2. Mentеше Epistemolojisi ve Eleştiriler

Duncan Pritchard, kapanış prensibine dayanan radikal şüpheli paradoksa Wittgenstein’in yerel rasyonel değerlendirme fikri ile bir tepki vermeye çalışır. Ancak Wittgenstein’in yerel rasyonel değerlendirme fikri kavranılması oldukça zor olduğu gibi hiç de makul gözükmeyen bir fikirdir. Çünkü tüm rasyonel değerlendirme sürecimizin

sabit temeli olan menteşe önermelerinin rasyonel olarak desteklenemeyeceğini, hatta bu önermelerin “hayvani” ya da “içgüdüsel” olduğunu söylemek, şüpheliğin bir türü gibi görünmektedir.

Ayrıca, menteşe önermeleri ile menteşe olmayan önermeler arasındaki ilişkiyi düşündüğümüzde zor problemler ortaya çıkar. Menteşe olmayan önermeler bir takım nedenler tarafından desteklenmek ister. Menteşe önermeleri ise, bir takım nedenler ile desteklenemezler, çünkü menteşe önermeleri rasyonel bir değerlendirmeden muaf tutulur. Bu problemi Wittgenstein’in vermiş olduğu bir örnek ile daha iyi anlayabiliriz (Wittgenstein, 2017: &183). Wittgenstein’a göre, bir kişi, Napolyon’un Avusturya kalesini 1805’te fethettiği tarihsel iddiasını rasyonel olarak destekleyebilmektedir. Çünkü güvenilir tarihsel tanıklar tarafından bu iddia desteklenmiştir. Ancak bir kişi, “dünya 5 dakika önce ortaya çıkmamıştır” şeklindeki menteşe önermesini rasyonel olarak destekleyemeyecektir. Çünkü menteşe önermeleri rasyonel olarak temellendirilemezler. Ancak biz, Napolyon’un 1805’te bir kaleyi fethettiğini rasyonel olarak destekleyebiliyorsak, bizi bu bilginin bir mantıksal gerektirmesi olan “dünya 5 dakika önce ortaya çıkmamıştır” önermesinin rasyonel bir desteğinden alıkoyan nedir? Diğer taraftan, eğer dünyanın 5 dakika önce ortaya çıkmadığını rasyonel olarak destekleyemiyorsak, Napolyon’un 1805’te kaleyi fethettiği tarihsel bilgisini nasıl rasyonel olarak destekleyebiliyoruz? (Pritchard, 2017: 568-569). Bir kişi, “Napolyon 1805’te Avusturya kalesini fethetmiştir” önermesini rasyonel olarak destekleyebiliyorsa, bir kişi “Dünya 5 dakika önce ortaya çıkmamıştır” önermesini rasyonel olarak desteklemiş olur. Çünkü Napolyon’un 1805’te bir kaleyi fethetmesi, dünyanın 5 dakika önce ortaya çıkmamış olduğunu gerektirir. Böylece bir kişi, kapanış prensibi aracılığıyla, “dünya 5 dakika önce ortaya çıkmamıştır” gerektirme önermesini rasyonel olarak destekleyebilir. Ancak Wittgenstein’a göre, böyle bir menteşe önermesinin rasyonel olarak desteklenmesi mümkün değildir. Bu nasıl mümkün olur? “Geçerli bir dedüksiyon ile türettiğimiz gerektirme önermesi, nasıl orijinal önermeden daha az rasyonel olarak desteklenmiş olur?” (Pritchard, 2017: 569). Bu problem menteşe epistemolojisi için kapanış problemidir.

Çağdaş literatürde, kapanış probleminin önüne geçmeye çalışan, iki ana başlık (epistemik ve epistemik olmayan) altında toplanabilecek, toplam dört Wittgensteinci yerel rasyonel değerlendirme okuması (dışsalıcı okuma, içselci okuma, önermesel olmayan okuma, inançsal olmayan okuma) vardır. Pritchard ise Wittgensteinci yerel rasyonel değerlendirme fikrinin epistemik olmayan okuması ile kapanış probleminin

önünü kesmeye çalışır. Bu okumanın oldukça radikal olan fikri şudur: Mentşe önermeleri basitçe bilginin pazarında değildir.

Epistemik olmayan okumaların ilkinde (önermesel olmayan okuma) göre, biz, Wittgenstein'in doğasında tamamen "içgüdüsel" ya da "hayvani" olan olarak bahsettiği bu önermelerden nasıl söz ettiğini ciddi bir şekilde ele almalıyız. Wittgensteinci yerel rasyonel değerlendirmenin önermesel olmayan okumasına göre, biz, bu önermeleri önermesel tutumun bir türü olarak ele almamalıyız. Mentşe önermeleri, belirli bir tür önermesel tutumdan ziyade bir eylem tarzını temsil ederler (Pritchard, 2017: 575).

Aşağıdaki pasajları düşünelim:

Ama temellendirme, kanıtları gerekçelendirme bir sona ulaşır; - ne var ki bu son, belli önermelerin bize dolaysızca doğru görünmesi değildir; bu son, dil oyununun temelinde yatan, bizim eylemimizdir (Wittgenstein, 2017: &204).

O önermenin sınanması sayılan şey nedir? – "Ama bu uygun bir sınama mı? Ve eğer öyle ise, uygun bir sınama olarak mantıkta tanınabilir olması gerekmez mi? – Sanki temellendirme bir süre sonra bir sona varmamış gibi. Ama bu son, temellendirilmemiş bir varsayım değil, temellendirilmemiş bir eylem tarzıdır (Wittgenstein, 2017: &110).

Sandalyeden kalkmak istediğimde, niçin iki ayağım olup olmadığını yoklamam? Niçini yok. Öyle yapmam işte. Böyle hareket ederim (Wittgenstein, 2017: &148).

"Bu olguların her birinden kuşkulabiliriz, ama hepsinden kuşkulanamayız."

Şunu söylemek daha doğru olmaz mıydı: "hepsinden kuşkulanamayız."

Hepsinden kuşkulanamamız, bizim yargı verme, dolayısıyla da eylemde bulunma tarzımızdır işte (Wittgenstein, 2017: &232).

Bu görüşe göre, Wittgenstein'dan yaptığımız bu alıntılar, mentşe önermelerinin bilgisine neden sahip olmadığımızın oldukça güzel bir açıklamasını bize verir: Rasyonel değerlendirmemizin sabit temeli olan bu mentşe önermeleri, bilginin pazarında bulunan önermesel tutumla uyumlu değildir (Pritchard, 2017: 575). Bu yüzden, biz mentşe önermelerimizi, bilginin pazarında olan mentşe olmayan önermeler gibi ifade edemeyiz. Böylece, Wittgensteinci yerel rasyonel değerlendirme fikri için kapanış problemi ortadan kalkar. Çünkü kapanış, rasyonel sürecin paradigmatik bir örneğidir, ancak mentşe önermelerimiz bilginin pazarında olmayan, önermesel bir şekilde ifade

edebileceğimiz türde olmayan, rasyonel olmayan, epistemik olmayan, bir eylem tarzı olduğu için kapanış prensibinin kapsama alanı dışındadır.

Duncan Pritchard, önermesel olmayan okuma gibi menteşe önermelerimizin bilginin pazarında olmadığı görüşüne katılır. Ona göre, Wittgenstein, bu önermelerin “içgüdüsel” olan ile ilişkisini açık bir şekilde belirtmiştir. Bu yüzden, menteşe önermelerimiz normal, epistemolojik bir yolda edindiğimiz inançlar değildir. Yani, menteşe önermeleri rasyonel bir sürecin sonunda edinilmediği için ve onların doğası rasyonel değerlendirmeye tepkisiz olduğu için onlar inanç olmak için makul adaylar değildir. Çünkü inançlar, doğaları gereği rasyonel düşüncelere cevap verirler. (Pritchard, 2017: 576). Pritchard, menteşe önermelerinin inançsal olmamasına rağmen, yine de doğruluk ve yanlışlık değeri alabilecekleri görüşü ile önermesel olmayan okumadan ayrılır. Ancak bu iki okuma, menteşe önermeleri söz konusu olduğunda, epistemik okumanın iddiası olan, rasyonel olarak desteklenmiş bilgiye sahip olmasak bile onların bilgisine sahip olabiliriz mümkünlüğünün önüne geçer. Pritchard’a göre, eğer, menteşe önermelerinde, inanç söz konusu değilse, a fortiori¹³ rasyonel olarak desteklenmiş ya da bir başka bilgi de söz konusu değildir (Pritchard, 2017: 576).

Duncan Pritchard’a göre, inançsal olmayan okuma kapanış probleminin önünü keser. Ona göre, kapanış prensibini oldukça dikkatli okumalıyız. Pritchard’a göre, kapanış prensibinin kilit noktası şudur: Geçerli bir dedüksiyonun rasyonel üretimi yoluyla, yeni bir inancı türetmenin tanımlanmasıdır (Pritchard, 2017:577). Yani, Pritchard’a göre, kapanış prensibi ile yapılan en temel iş, rasyonel olarak sahip olduğumuz bir inançtan, yeni bir inancı türetmektir. (Zaten kapanış prensibinin arkasındaki temel düşünce de, sahip olduğumuz bilgi stoğumuzu, geçerli bir dedüksiyon ile genişletmektir). Ancak eğer biz, inançsal olmayan okumayı elimizde tutarsak, menteşe önermelerimiz için söz konusu olan kapanış probleminin önünü kesebiliriz. Çünkü bu prensibin sahip olduğu özellikler tesadüfi değildir. Daha doğrusu, eğer bu elementler olmazsa, kapanış prensibi, öncül durumunda olan önermeden, gerektirme önermesine öncülük edemez ve bir geçerli dedüksiyon olarak rasyonel bir süreç olarak değerlendirilemez (Pritchard, 2017: 577). Bu yüzden, menteşe önermelerimiz söz konusu olduğunda, kapanış prensibi kendisini rasyonel bir sürecin paradigmatic örneği yapan elementlerden yoksun kalır. Şöyle ki, “Dünya 5 dakika önce ortaya çıkmamıştır” gibi bir menteşe önermesi, benim epistemik yollarla elde ettiğim bir inanç örneği

¹³ Eğer bir nitelik, aslında bulunması daha olası olan yerde yoksa, bulunması daha az olası olan yerde hiç yoktur.

değildir. O adeta bir eylem tarzıdır. Bu yüzden, biz rasyonel bir sürecin paradigmatic bir örneği olan kapanış prensibi ile bu menteşe önermesine ulaşamayız. Kapanış prensibi sahip olduğu temel özellikleri (rasyonel bir sürecin sonunda yeni bir inanç üretme) menteşe önermem üzerine uygulayamaz. Benim menteşe önermem, kapanış prensibinin kapsama alanı dışındadır. Bu yüzden, kapanış problemi ortadan kalkar. Çünkü artık, “Napolyon 1805’te Avusturya kalesini fethetmiştir” menteşe olmayan önerme ile “Dünya 5 dakika önce ortaya çıkmamıştır” menteşe önermesi arasındaki gerilim giderilmiştir. “Dünya 5 dakika önce ortaya çıkmamıştır” menteşe önermesi, rasyonel bir sürecin sonunda elde edilebilecek bir önerme olmadığı için, rasyonel bir sürecin bir örneği olan kapanış prensibi, bu menteşe önermem üzerine uygulanamaz.

Duncan Pritchard, Wittgensteinci yerel rasyonel değerlendirme fikrinin inançsal olmayan okuması ile kapanış problemini ortadan kaldırdığını iddia eder. Ancak ben, Duncan Pritchard’ın problemi ortadan kaldırmak için önerdiği görüşün, bizi bir dilemma ile karşı karşıya bıraktığını düşünüyorum.

Eğer radikal şüpheciliğe karşı bir anti-şüpheci teze sahip olduğumuzu iddia ediyorsak, sahip olduğumuz bu anti-şüpheci tez, radikal şüphecilikten çok daha makul olmalıdır. Ancak tüm rasyonel değerlendirme sürecimizin sabit temeli olduğunu iddia ettiğimiz önermelerin rasyonel olarak temelsiz, hatta doğalarında “içgüdüsel” ve “hayvani” olan bir eylem tarzı olduğunu ve basitçe bilginin pazarında olmadığını söylemek, nasıl oluyor da radikal şüphecilikten çok daha makul oluyor? Bu yüzden, ben, Duncan Pritchard’ın önerisi ile birlikte bir dilemma ile karşı karşıya kaldığımızı iddia ediyorum. Bu dilemma şudur:

Eğer radikal şüpheciliğe karşı bir anti-şüpheci tez geliştiriyorsak, anti-şüpheci tezimiz radikal şüphecilikten çok daha makul olmalıdır. Ancak radikal şüpheciliğin mi yoksa sahip olduğumuz anti-şüpheci tezin mi çok daha makul olduğuna karar veremiyoruz.

Duncan Pritchard için, uzun bir felsefe geleneği boyunca paradokslara tepki olarak, baltalayıcı (overriding) strateji kullanılmıştır. Bu stratejiye göre, biz bir paradoksu geçersiz kılmak istiyorsak, birbiriyle uyumsuz olarak ortaya konulan iddialardan en az birini reddetmemiz gerekir. Örneğin, kapanış prensibine dayanan radikal şüpheci argüman, BIV olmadığımızı bilmiyoruz, kapanış prensibi ve dış dünya hakkında geniş bir bilgi birikimimiz vardır iddialarının birbiriyle uyumsuz olduğunu gösterir. Baltalayıcı strateji bir epistemolojiden bu üç iddiadan birini reddetmesini talep

eder. Duncan Pritchard için, üç iddiadan en azından birini reddetmeyi bekleyen baltalayıcı strateji, bu paradoksta dile getirilen çelişkiyi kabul edicidir. Yani, baltalayıcı strateji, radikal şüphecinin ortaya koyduğu, en temel epistemik kavramsal çerçevemizde bir gerilim olduğunu kabul eder. Bu yüzden, Duncan Pritchard'a göre, baltalayıcı strateji aslında revizyonisttir. Çünkü baltalayıcı strateji, en temel epistemik kavramsal çerçevemizde bir gerilim olduğunu kabul ettiği için ve paradoksu geçersiz kılmak istediği için en temel epistemik kavramsal çerçevemizi revize etmeye çalışır¹⁴.

Duncan Pritchard'a göre, felsefi paradokslar söz konusu olduğunda, şimdiye kadar baltalayıcı strateji düşünülmüştür. Ancak Duncan Pritchard'a göre, paradokslara karşı bir tepki ortaya koymada bizim sahip olduğumuz bir strateji daha vardır. Bu strateji, çürütücü (undercutting) stratejidir. Bu strateji, şüphecinin ortaya koyduğu, en temel epistemik kavramsal çerçevemizde bir gerilim olduğunu kabul etmez. Bu yüzden, çürütücü strateji için, paradokslar aslında yanılıcıdır, çünkü onların iddia ettiği gibi bizim en temel kavramsal çerçevemizde bir gerilim yoktur¹⁵. Duncan Pritchard, Wittgensteinci yerel rasyonel değerlendirme fikrinin, çürütücü stratejinin bir örneği olduğunu düşünür ve Wittgensteinci yerel rasyonel değerlendirme fikri ile kapanış prensibine dayanan radikal şüpheciliğin üstesinden geldiğini düşünür. Çünkü radikal şüphecinin iddia ettiği gibi, en temel epistemik kavramsal çerçevemizde bir gerilim yoktur. Şüphecinin bir gerilim olduğunu düşünmesi, sahip oldukları yanlış bir epistemik kavramsal çerçeveden kaynaklanır.

Radikal şüpheci, rasyonel değerlendirme söz konusu olduğunda, toptan bir (evrensel) rasyonel değerlendirmenin olduğu görüşüne sahiptir. Ancak Wittgenstein'a göre, bu görüş hatalıdır. Çünkü ona göre, hatırlayacağımız üzere, rasyonel değerlendirmemizin sabit temeli olan önermeler, rasyonel olarak temelsizdirler. Bu önermeler optimal olarak kesin oldukları için rasyonel olarak temellendirilemezler. Ayrıca, rasyonel değerlendirmemizin sabit temeli olan önermeler, rasyonel bir şüpheden de etkilenmezler. Çünkü bu gibi önermelerden şüphelenmek demek, Wittgenstein'a göre, her şeyden şüphelenmeye benzer. Oysa, Wittgenstein'a göre, kuşku oyununun

¹⁴ Baltalayıcı stratejiye en somut örnek Dretske ve Nozick'in ortaya koydukları kapanışın reddi tepkisidir. Dretske ve Nozick, bir şüpheci senaryonun kurbanı olmadığımızı rasyonel olarak bilmiyoruz, kapanış prensibi ve dış dünya hakkında geniş bilgi birikimimiz vardır iddiaları arasında bir gerilim olduğunu kabul ederler. Bu yüzden, Dretske ve Nozick çareyi, en temel epistemik kavramsal çerçevelerimizden biri olan kapanış prensibini revize etmekte bulurlar. Böylece, kapanış prensibini reddederek, paradoksu geçersiz kılmaya çalışırlar.

¹⁵ Baltalayıcı strateji ve çürütücü stratejinin benzer bir sunumu için bkz: (Pritchard, 2020).

kendisi kesinliği varsayar. Bu yüzden, biz, dış dünya vardır, iki elim vardır gibi menteşe önermelerimizi ne rasyonel olarak temellendirebiliriz, ne de bu menteşe önermelerimize rasyonel bir şüphe çekebiliriz. O halde, bir trilemma olarak sunulan problem, aslında bir paradoks ortaya çıkarmaz. Çünkü biz, bir BIV olmadığımızı bilmiyor olabiliriz ve kapanış prensibi de oldukça makul olabilir. Ancak bu iki iddia, dış dünya hakkında geniş bilgi birikimimiz vardır iddiası ile de uyumludur. Çünkü radikal şüphecinin iddia ettiği gibi menteşe önermelerimize rasyonel bir şüphe çekemeyiz. Böylece, bir BIV olmadığımızı bilmiyoruz, kapanış prensibi ve dış dünya hakkında geniş bir bilgi birikimimiz vardır iddiaları birbirleriyle uyumludur.

Böylece, biz kapanış prensibine dayanan radikal şüpheciliği baltalayamasak bile (üç iddiadan birini reddetmesek bile), çürütücü strateji ile (bu üç iddianın aslında birbirleriyle uyumlu olduğunu göstererek) kapanış prensibine dayanan radikal şüpheciliğin üstesinden gelebiliriz.

Paradoksta dile getirilen üç iddiadan en azından birini reddedemesek bile, Duncan Pritchard'ın önerdiği strateji yoluyla, bu paradoksun üstesinden geldiğimiz doğru mudur? Eğer bu strateji ile paradoksun üstesinden geldiğimiz doğru ise, o halde şu iddiayı kabul etmiş oluruz: Rasyonel değerlendirme sürecimizin sabit temeli olan menteşe önermeleri rasyonel olarak temelsizdirler. Ancak bu iddiayı, epistemolojinin kadim problemlerinden olan sonsuz gerileme (regress) problemi ile birlikte düşündüğümüzde, çözülmesi zor problemler ortaya çıkar. Hali hazırda, zaten temelci epistemolojinin yüz yüze kaldığı oldukça zor bir soru vardır: Kendiliğinden gerekçeli temel inançlarımız var mıdır? Menteşe epistemolojisi ise oldukça zor olan bu soruyu daha da çetrefilli hale getirir: Rasyonel değerlendirme sürecimiz, rasyonel olmayan ve sadece bir eylem tarzı olan bir temel üzerinden yükselebilir mi? Bu sorunun cevabı hayır olacaktır. Çünkü bu soruya evet cevabını vermek, hiç de makul bir cevap olmayacaktır. Neden makul olmadığını detaylandırmaya çalışalım.

Epistemolojide tartıştığımız problemlerden biri de, bilginin yapısı hakkındadır. Şöyle ki, biz sahip olduğumuz inançlara bir takım nedenler temelinde inanırız. Ve bu inancımızın bilgi statüsü kazanabilmesi için bu inancımıza dair nedenlerimizin temellendirilmesi gerekir. Ancak bu nedenlerin nedenlerini aramak anlamına gelir ki, bu durum da bizi nedenlerin sonsuz gerilemesi problemi ile karşı karşıya bırakır. Peki, nedenlerin sonsuz gerilemesi nasıl durdurulabilir? Ya da şöyle sorabiliriz: “Eldeki bir inanca bilgi ya da gerekçelendirme statüsü kazandıracak nedenler zinciri ne tür bir yapıya sahiptir?” (Öztürk, 2014: 44).

Nedenlerin sonsuz gerilemesinin nasıl durdurulacağına ve böylece, nedenler zincirinin nasıl bir yapıya sahip olduğuna dair geliştirilen yaklaşımlardan biri temelci epistemolojidir. Temelci epistemolojinin çekirdek tezi, nedenler zincirinin mutlaka belirli bir noktada durması gerektiğidir. Bu yüzden, bu yaklaşıma göre, inançlarımızı temel ve temel olmayan inançlar olarak ikiye ayırmalı ve çıkarımsal olmayan gerekçelendirmenin de mümkün olduğunu benimsemeliyiz (Öztürk, 2014: 48). Temel inançlarımızın en temel özelliği şudur: "... temel inançların gerekçelendirilmeleri veya bilgi statüsü elde etmeleri için başka inançların desteğine ihtiyaçları yoktur" (Öztürk, 2014: 49). Bu inançlara sadece sahip olmamız bu inançların bilgi statüsü kazanması ve onları bilebilmemiz için yeterlidir. Çünkü onlar oldukça imtiyazlı bir epistemik statüye sahiptirler ve oldukça imtiyazlı epistemik statüden dolayı kendiliğinden gerekçelidirler.

Wittgensteinci yerel rasyonel değerlendirme fikri de, açıkça temelci epistemolojinin bir temsilcisidir. Wittgenstein'a göre de, nedenlerimiz bir sona ulaşmalıdır. Rasyonel değerlendirmemizin olabilmesi için sabit temelimizin olması gerekir. Ancak Duncan Pritchard'ın Wittgensteinci yerel rasyonel değerlendirme fikrinin inançsal olmayan okuması, temelci epistemolojinin oldukça radikal bir versiyonudur. Çünkü bu görüşe göre, nedenlerimizin ulaşacağı son; oldukça imtiyazlı epistemik statüye sahip inançlar değil, nedenlerimizin ulaşacağı son; ilkel bir güvenin örneği olan, doğasında "içgüdüsel" veya "hayvani" olan, inançsal olmayan ve bu yüzden bilginin pazarında bulunmayan, sadece bir eylem tarzı olacaktır.

Temelci epistemoloji, zaten tartışmalı bir görüştür. Ancak Duncan Pritchard'ın Wittgensteinci yerel rasyonel değerlendirme fikrinin inançsal olmayan okuması ile birlikte bu tartışma, çözümü olmayacak bir tartışmaya doğru sürüklenmiştir. Çünkü bu tartışma artık, kendiliğinden gerekçeli temel inançlar var mıdır sorusuna ek olarak, tüm rasyonel değerlendirmemizin temeli, basitçe bilginin pazarında olmayan bir eylem tarzı olabilir mi sorusuna da bir cevap bulmak zorundadır.

SONUÇ: ZOR PROBLEM KAPANIŞ

Bu çalışmada, radikal şüpheciliği ve radikal şüpheciliğe verilmiş olan çağdaş tepkileri ele aldık. Radikal şüpheciliğin kaynaklarından biri eksik belirlenim ilkesine dayanan radikal şüpheci argümandır.

G.E. Moore, kendisinin doğru olduğunu kesin olarak bildiği bilinen gerçeklikleri tek tek sayar. Bu gerçekliklerin en önemlileri, iki ele sahibim, dünya doğumumdan uzun bir süre önce ortaya çıkmıştır, dünyadan başka bir gezegende bulunmadım gibi gerçekliklerdir. Ayrıca Moore, “Proof of An External World” adlı çalışmasında, fiziksel gerçekliklerin “mekanda karşılaşmış olduğumuz şeyler” olduğunu söyler ve bu fiziksel gerçekliklerin “zihnimize dışsal şeyler” olduğunu söyler. Bu yüzden, ona göre, “En az bir fiziksel gerçeklik vardır” önermesini, sadece “mekanda karşılaşmış olduğumuz şeyler” önermesi değil, ayrıca “zihnimize en az bir dışsal şey vardır” önermesi takip eder. Moore, iki elini kaldırarak, dışsal şeylerin varlığını kanıtladığını söyler ve eksik belirlenim ilkesine dayanan paradoksu geçersiz kılmış olur. Çünkü artık iddia (1) yanlışlanmış olur. Öyleyse, şüpheci senaryolara karşı, dış dünya hakkındaki günlük inançlarımız lehine daha iyi rasyonel temeller vardır.

Yanılabilircilik görüşü, direk olarak eksik belirlenim ilkesine dayanan şüpheci paradoksa bir tepki ortaya koymaz. Ancak yanılabilircilik görüşü, dış dünya hakkında bir bilgi ortaya koymaya çalışan bilgi teorilerini, şüpheciliğe karşı, oldukça iyi bir şekilde destekler.

Bağlamcılık görüşü ise, kavranılması oldukça güç bir tepkidir. Çünkü bağlamcılık görüşünün önerdiği sadece şudur: Düşük-standartlı bir bağlamda, şüpheci senaryoların farkında olmadığımız ve “bilemiyoruz” sonucuna ulaştıracak olan oldukça makul bir epistemik ilkeyi bilmediğimiz için günlük bilgi atıflarını haklı bir şekilde yapabiliriz. Ancak bilgi standartının yükseldiği bir yüksek-standartlı bağlamda, kendimizi şüpheci paradokslarla anlaşılmış buluruz ve bu yüzden, günlük bilgi atıflarını haklı bir şekilde yapamayız.

Dretske ve Nozick, yapmış oldukları bilgi tanımları ile eksik-belirlenim ilkesine dayanan şüpheci argümana bir tepki ortaya koyarlar. Dretske’ye göre, S öznesinin p önermesini bilmesi için şu iki şartın sağlanması gerekir: (1) S, p’ye kesin bir neden, N, temelinde inanır; ama (2) p doğru olmamış olsaydı, N’de doğru olmayacaktı. N, inancımız için kesin bir nedendir çünkü eğer, p yanlış olsaydı, N’ye sahip olmazdık. Böylece, N’ye sahip olmamızın yolu ikinci koşulun sağlanmasına bağlıdır. Nozick’e

göre ise S öznesinin p önermesini bilmesi için şu dört şartın sağlanması gerekir: S öznesi, ö önermesine inanır; ö doğrudur; eğer, ö doğru olmamış olsaydı, S öznesi, ö'ye inanmıyor olacaktı ve eğer, ö doğru olsaydı, S öznesi, ö'ye inanıyor olacaktı. Böylece, bilgiye sahip olmamızın yolu duyarlılık şartının sağlanmasına bağlıdır. Ayrıca, şu noktayı belirtmek oldukça önemlidir. Dretske ve Nozick, bilgiyi, bizim sahip olduğumuz nedenlerin, olgusalılıkta mevcut olmayan olası olgusal durumlarda vereceği sonuçlar üzerinden çözümlenmeye çalışır. Şöyle ki, eğer siz iki eliniz olduğunu görmeseydiniz iki eliniz olduğuna dair duyu deneyimine sahip olmazdınız. Sizin iki eliniz olduğunu bilmenize dair nedenleriniz bu duyu deneyimleridir. Sizin iki eliniz olduğunu bilmeniz için gerek şart olan kesin nedenleri ya da doğruyu izleme koşulunu sağlayan işte bu duyu deneyimlerinizdir. Eğer, iki eliniz olgusalılıkta mevcut olmasaydı, siz iki eliniz olduğuna dair duyu deneyimlerine sahip olmazdınız. Sizin iki eliniz olgusalılıkta mevcut olduğu için siz, kesin neden ya da doğruyu izleme koşuluna sahip oldunuz ve bu yüzden, iki eliniz olduğunu biliyorsunuz.

Böylece, Dretske ve Nozick, eksik belirlenim ilkesine dayanan radikal şüpheci paradoksun ilk iddiasını reddederek, bu paradoksu etkisiz kılarlar. Çünkü onlara göre, eğer biz bilgi için gerek şart olan koşulları –kesin neden ve doğruyu izleme-sağladıysak, şüpheci bir senaryonun kurbanı değilizdir. Bu yüzden, şüpheci senaryolara karşı, dış dünya hakkındaki günlük iddialarımız lehine daha iyi rasyonel temele sahibizdir.

Duncan Pritchard, eksik belirlenim ilkesine dayanan radikal şüpheci paradoksa epistemolojik ayrımsalcılık görüşü ile bir tepki ortaya koyar. Epistemolojik ayrımsalcılığa göre, paradigmatik algısal bilgi durumlarında, S hem doğruya götüren, hem de reflektif olarak erişilebilir nedenlere sahip olursa, p'nin algısal bilgisine sahip olur. S, nesnel koşulların iyi olduğu sadece iyi bir durumda, p'yi görür ve p'yi bilmek için bir pozisyon kazanır. S, ayrıca doğruya götüren nedenine reflektif bir erişime sahip olursa, daha iyi bir durumda olur ve p'nin bilgisine sahip olur. Ancak yeni kötü yaratık argümanı söz konusu olduğunda, epistemolojik ayrımsalcılık için bir endişe yükselir. Çünkü eğer S, iyi bir durum ile kötü bir durumu ayırt edemiyorsa, iyi bir durumda sahip olduğu nedenler, nasıl kötü bir durumda sahip olduğu nedenlerden daha iyi olacaktır. Duncan Pritchard, bu noktada, S'nin ayırt edici kanıtlara sahip olamasa dahi destekleyici kanıtlara başvurabileceğini belirtir. Böylece, S, destekleyici kanıtlarına başvurarak, kanıtlarının muhtemel hata-ihtimalini desteklemeyip, sahip olduğu inancını desteklediğini fark edebilir. Böylece S, geçerli bir dedüksiyon yoluyla, muhtemel hata-

ihtimalini ortadan kaldırarak, daha iyi durumda olduğunu bilir hale gelebilir. Bu yüzden, epistemolojik ayrımsalcılığa göre, doğruya götüren, destekleyici, reflektif olarak erişilebilir nedene sahip olduğumuz daha iyi durum ile bu nedenlere sahip olmadığımız kötü bir durum arasında zorunlu bir epistemolojik fark vardır. O halde, yeni kötü yaratık argümanının iddia ettiği gibi nedenlerimiz yetersiz değildir. Böylece, Duncan Pritchard, eksik belirlenim ilkesine dayanan radikal şüphecî paradoksun ilk iddiasını reddederek, şüphecî paradoksu alt etmeye çalışır. Çünkü biz, şüphecî senaryolara karşı, dış dünya hakkındaki günlük iddialarımız lehine daha iyi rasyonel temellere sahip olabiliriz.

Tüm bu söylediklerimizden sonra, ortaya koyduğumuz tepkilerin eksik belirlenim ilkesine dayanan radikal şüphecî paradoksa etkili bir tepki ortaya koyduklarını kabul etmek yerinde olacaktır. Çünkü bu tepkiler, ortaya koydukları algısal bilgi açıklamaları (bu açıklamalar tartışmalı olsa bile) ile şunu iddia edebilmektedirler: Biz, şüphecî senaryolara karşı, dış dünya hakkındaki günlük bilgi iddialarımız lehine daha iyi rasyonel temellere sahip olabiliriz.

Kapanış prensibine dayanan radikal şüphecî paradoksa geldiğimizde ise bu olumlu tablo ne yazık ki tersine döner. Çünkü kapanış prensibine dayanan radikal şüphecî argüman çok daha zorlu bir talepte bulunur: Bir şüphecî senaryonun kurbanı olmadığımızı nasıl bildiğimizin bir açıklamasını talep eder.

Moore, iki eli olduğuna, uyanık olduğuna dair kesin kanıtlara sahip olduğunu, ancak bunun bir rüya içinde olmadığını kanıtlamaktan çok uzak olduğunu söyler. Ancak Moore'a göre, kendisinin ortaya koyduğu argüman, şüphecî argüman kadar iyi bir argümandır. Şöyle ki, şüphecî, argümanını *modus ponens* mantıksal çıkarımına göre şu şekilde ortaya koyar: (1) Rüyada olmadığını bilmediğim için iki elim olduğunu bilemem, (2) rüyada olmadığını bilmiyorum, (3) o halde, iki elim olduğunu bilmiyorum. Moore ise argümanını *modus tollens* mantıksal çıkarımına göre şu şekilde ortaya koyar: (1) Rüyada olmadığını bilmediğim için iki elim olduğunu bilemem, (2) iki elim olduğunu biliyorum, (3) o halde, rüyada olmadığını biliyorum. Ancak Moore, bu argümanda açıkça question begging hatası yapmıştır.

Yanılabircilik görüşüne göre, biz, şüphecî senaryoların kurbanı olmadığımızı, rasyonel olarak bilemesek bile, şüphecî senaryoların kurbanı olmadığımızın arka-plan bilgilerine sahip olabiliriz. Böylece, bu görüşe göre, biz bir şüphecî senaryonun kurbanı olmadığımızı tartışmalı bir şekilde de olsa bilebiliriz. Ayrıca, böyle bir tartışmalı bir bilgiye biz sadece, olağan bilgi kavramını kabul ettiğimizde ulaşabiliriz. Ancak radikal

şüpheci, açıkça Kartezyen bilgi anlayışını kabul eder. O halde, Kartezyen bilgi anlayışına göre kurulan radikal şüpheci argüman hem geçerli hem de güvenilir olacaktır. Ancak yanılabilirliğe göre, Kartezyen bilgi anlayışını kabul eden çağdaş epistemolojici olmadığı için bu argüman dikkate değer değildir. Ancak çoğu çağdaş epistemolojicinin kabul etmediği bir bilgi anlayışını kullandığı için radikal şüpheci argümanın dikkate değer olmadığını söylemek, radikal şüphencilığe etkili bir tepki değildir

Dretske ve Nozick ise radikal şüphecinin, kapanış prensibine dayanan radikal şüpheci argümanda talep ettiği şeyi –bir şüpheci senaryonun kurbanı olmadığımızı rasyonel olarak nasıl biliyoruz – açıkça karşılayamayacağımızı kabul eder. Dretske ve Nozick’e göre, biz, bir şüpheci senaryonun kurbanı olmadığımızı rasyonel olarak bilemeyiz. Ancak Dretske ve Nozick, bir şüpheci senaryonun kurbanı olmadığımızı bilemesek bile, dış dünya hakkındaki günlük bilgilerimize sahip olabileceğimizi iddia ederler. Çünkü onlara göre, şüpheci senaryonun kurbanı olmadığımızı rasyonel olarak bilmiyorsak, o halde, dış dünya hakkındaki günlük iddiaları “bilmiyoruz” sonucuna ulaştıran epistemik ilke (kapanış) hatalıdır. Ancak kapanış prensibi oldukça makul bir ilkedir ve kapanış prensibini reddetmenin oldukça ağır maliyetleri vardır. Bu maliyetlerden belki de en önemlisi şu mahzurlu tümel evetlemeyi kabul etmektir: İki elim olduğunu biliyorum, ama elsiz bir BIV olmadığını bilmiyorum.

Duncan Pritchard da radikal şüphecinin talebini karşılayamayacağımızı kabul eder. Ancak ona göre, kapanış prensibini reddederek de bir anti-şüpheci tez ortaya koyamayız. Çünkü kapanış prensibi oldukça makul bir ilkedir ve reddedilmesi hiç de kolay değildir. İddia (3) ise bir epistemolojicinin reddedebileceği bir iddia değildir. O halde, Duncan Pritchard, kapanış prensibine dayanan radikal şüpheci paradoksa karşı teslimiyetçi midir? Hayır. Duncan Pritchard’a göre, biz bu üç iddiayı reddedemeyebiliriz ama yine de bu paradoksun üstesinden gelebiliriz. Çünkü paradokslara karşı bir tepki koymak için bizim bir stratejimiz daha vardır. Bu strateji çürütücü stratejidir. Bu stratejiye göre, ortaya konan paradoks yanıltıcıdır. Çünkü birbiriyle uyumsuz olarak ortaya konulan üç iddia, aslında birbiriyle uyumludur. Bu yüzden, bir şüpheci senaryonun kurbanı olmadığımızı bilmiyoruz, kapanış prensibi ve dış dünya hakkında geniş bir bilgi birikimimiz vardır iddiaları birbiriyle uyumludur. Ancak Duncan Pritchard’ın stratejisini kabul etmek, makullüğü oldukça tartışmalı olan bir takım iddiaları kabul etmeyi gerektirir. Eğer bu stratejiyi kabul edersek, şu iddiayı kabul etmiş oluruz: Tüm rasyonel değerlendirme sürecimizin temeli, rasyonel olarak

temelsiz, epistemik olmayan, basitçe bilginin pazarında olmayan bir eylem tarzıdır. Radikal şüpheciliğe karşı bir anti-şüpheci tez olarak sunulan bu iddiaları kabul etmek, radikal şüpheci argümandan çok daha makul değildir.

Aşağıdaki nedenlerden dolayı, kapanışın epistemolojinin zor problemi olduğunu iddia ediyorum.

1. Radikal şüphecin, bir şüpheci senaryonun kurbanı olmadığımızı nasıl bildiğimiz sorusuna bir cevap verme talebini yerine getiremiyoruz. (Moore, bilgi örneklerini sayarak bu talebi karşılamaya çalışır. Ancak bu açıkça question begging hatası yapmaktır. Yanılabilircilik ise rasyonel olarak bilemeyeceğimizi ancak tartışmalı bir şekilde bilebileceğimizi iddia eder. Ancak bu tepki sadece olağan bilgi açıklamasını kabul edersek etkili bir tepkidir.)
2. Kapanış prensibini reddedemiyoruz. (Dretske ve Nozick, oldukça makul gözükken bu ilkenin aslında problemlili bir ilke olduğunu göstermeye çalışır. Ancak kapanış prensibini reddetmenin oldukça ağır maliyetleri vardır. Bu maliyetlerin en önemlisi, iki elim olduğunu biliyorum ama elsiz bir BIV olmadığımı bilmiyorum şeklindeki mahzurlu tümel evetlemeye yol açmasıdır.)
3. Dış dünya hakkında geniş bir bilgi birikimimiz olduğu iddiası, bir epistemolojicinin reddedebileceği bir iddia değildir.

Ancak Duncan Pritchard'a göre, bu üç iddiadan herhangi birini kolaylıkla reddedemesek bile, bu üç iddianın aslında uyumlu olduklarını göstererek, hala bu paradoksun üstesinden gelebiliriz. Ancak bu strateji de çok önemli problemleri içinde barındırır.

4. Bu üç iddianın aslında birbiriyle uyumlu olduğunu gösteremiyoruz.

Çünkü her şeyden önce, kapanış prensibine dayanan radikal şüpheci argümanın talebi, yerine getirilebilir bir talep (çoğu filozof böyle düşünür, hatta Moore ve Steup bile) gibi görünmüyor. Bu yüzden, radikal şüpheciliğe tepkiler, tepkilerini şu şekilde ortaya koyarlar: Bir şüpheci senaryonun kurbanı olmadığımızı bilemiyoruz, ancak yine de dış dünya hakkında geniş bir bilgi birikimine sahip olabiliriz. Ancak bu sonucu ortaya koymak için başvurdukları yollar ya radikal şüphecilikten daha makul değildir ya da bu yollar epistemolojici için çok ağır maliyetler ortaya çıkarır. Belki de Dretske

haklıdır; felsefe bize cılız, kahverengi çimenlerle yaşamayı öğretiyordur, çünkü başımızı kaldırıp çitin öte tarafına baktığımızda, komşu (şüpheli) bahçenin çok daha kötü durumda olduğunu görürüz.

KAYNAKLAR

- Bonjour, Laurence. (1985). *The Structure of Empirical Knowledge*, Harvard University Press, Cambridge.
- Brueckner, Anthony. (2010). "Scepticism and Closure", *A Companion to Epistemology*, second edition, Wiley-Blackwell, s. 3-12.
- Carroll, Lewis. (1895). "What the Tortoise said to Achilles", *Mind*, 4, s. 278-280.
- Chisholm, Roderick. (1977). *Theory of Knowledge*, Prentice-Hall, New Jersey.
- Cohen, Stewart. (1999). "Contextualism, Skepticism, and the Structure of Reasons", *Philosophical Perspectives*, 13, s. 57-89.
- Cohen, Stewart. (2005). "Contextualism Defended", *Contemporary Debates in Epistemology*, Wiley-Blackwell, s. 56-62.
- Cottingham, John. (2010). "Rene Descartes", *A Companion to Epistemology*, second edition, Wiley-Blackwell, s. 306-310.
- Davies, Martin. (1998). "Externalism, architecturalism, and epistemic warrant", *Knowing Our Own Minds*, Oxford University Press, Oxford, s. 321-361.
- Davies, Martin. (2000). "Externalism and Armchair Knowledge", *New Essays on the A priori*, Oxford University Press, Oxford, s. 384-414.
- DeRose, Keith. (1995). "Solving the Skeptical Problem", *Philosophical Review*, 104, s. 1-52.
- DeRose, Keith. (1996). "Knowledge, assertion and lobbies", *Australasian Journal of Philosophy*, 84, s. 568-580.
- DeRose, Keith. (1999). "Contextualism: An Explanation and Defense", *The Blackwell Guide to Epistemology*, Wiley-Blackwell, s. 187-205.
- Descartes, Rene. (2017). *Meditasyonlar: Metafizik Üzerine Düşünceler*, (çev. Çiğdem Dürüşken), Alfa, İstanbul.
- Dretske, Fred. (1969). *Seeing And Knowing*, University of Chicago Press, Chicago.
- Dretske, Fred. (1970). "Epistemic Operators", *The Journal of Philosophy*, 67(24), s. 1007-1023.
- Dretske, Fred. (1978). "Conclusive Reasons", *Essays on Knowledge and Justification*, Cornell University Press, s. 41-60.

- Dretske, Fred. (2014). "The Case Against Closure", *Contemporary Debates in Epistemology*, second edition, Wiley-Blackwell, s. 27-40.
- Dretske, Fred. (2014b). "Reply to Hawthorne", *Contemporary Debates in Epistemology*, second edition, Wiley-Blackwell, s. 56-59.
- Empiricus, Sextus. (2017). *Kuşkuculuk*, (çev. Mustafa Kaya Sütçüoğlu), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Fumerton, Richard. (2010). "Argument From Illusion", *A Companion to Epistemology*, second edition, Wiley-Blackwell, s. 236-240.
- Hawthorne, John. (2014). "The Case for Closure", *Contemporary Debates in Epistemology*, second edition, Wiley-Blackwell, s. 40-56.
- Hookway, Christopher. (2010). "Underdetermination of theory", *A Companion to Epistemology*, second edition, Wiley-Blackwell, s. 779.
- Klein, Peter D. (2010). "Scepticism", *A Companion to Epistemology*, second edition, Wiley-Blackwell, s. 714-715.
- Kripke, Saul. (1979). "A Puzzle about Belief", *Meaning and Use*, D. Reidel, s. 239-283.
- Lewis, David. (1996). "Elusive Knowledge", *Australasian Journal of Philosophy*, 74, s. 549-567.
- Moore, G.E. (1959). "A Defense of Common Sense", *Philosophical Papers*, Collier Books, s. 32-59.
- Moore, G.E. (2013). "Proof Of An External World", *G.E. Moore: Selected Writings*, Routledge, s. 147-170.
- Nozick, Robert. (1981). *Philosophical Explanation*, Harvard University Press, Cambridge.
- Öztürk, Fatih. (2008). "Gettier Problemi, Dışsalıcı Çözümler ve Yanılmazcılık", *Felsefe Tartışmaları*, 41, s. 85-111.
- Öztürk, Fatih. , Sarı, Mehmet Ali. (2013). "BIV şüpheli Argümanı ve Çağdaş Tepkiler", *Kaygı*, sayı 21, s. 127-142.
- Öztürk, Fatih. (2014). "Temelcilik, Uyumculuk ve Sonsuz Gerileme Problemi", *Felsefe Dünyası*, sayı 60, s. 44-66.
- Pritchard, Duncan. (2006). *What is This Thing Called Knowledge*, Routledge, Abingdon.
- Pritchard, Duncan. (2012). *Epistemological Disjunctivism*, Oxford University Press, Oxford.

- Pritchard, Duncan. (2012b). "Wittgenstein and the groundlessness of our believing", *Synthese*, 189, s. 255-272.
- Pritchard, Duncan. (2015). "Epistemological Disjunctivism: Responses to my Critics", *Analysis*, 75(4), s. 627-637.
- Pritchard, Duncan. (2016). "Epistemic Angst", *Philosophy and Phenomenological Research*, 96(1), s. 70-90.
- Pritchard, Duncan. (2017). "Wittgenstein On Skepticism", *A Companion to Wittgenstein*, Wiley-Blackwell, s. 563-575.
- Pritchard, Duncan. (2018). "Epistemological Disjunctivism and the Biscopic Treatment of Radical Scepticism", *The Factive Turn in Epistemology*, Cambridge University Press, Cambridge, s. 15-31.
- Pritchard, Duncan. (2020). "Epistemic Vertigo", *The Philosophy and Psychology of Ambivalence*, e book published, Routledge, New York and London, s. 110-129.
- Putnam, Hilary. (1981). *Reason, Truth and History*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Steup, Matthias. (2008). "Epistemology in the Twentieth Century", *The Routledge Companion to Twentieth Century Philosophy*, Routledge, New York, s. 469-521.
- Unger, Peter. (1975). *Ignorance: A Case for Scepticism*, Oxford University Press, Oxford.
- Williamson, Timothy. (2000). *Knowledge and its Limits*, Oxford University Press, Oxford.
- Wittgenstein, Ludwig. (2017). *Kesinlik Üstüne + Kültür ve Değer*, (çev. Doğan Şahiner), Metis Felsefe, İstanbul.
- Wright, Crispin. (2003). "Some reflections on the acquisition of warrant by inference", *New Essays on Semantic Externalism, Scepticism, and Self Knowledge*, MA: MIT Press, Cambridge.
- Zalabardo, Jose. (2015). "Epistemic Disjunctivism and the Evidential Problem", *Analysis*, 75(4), s. 615-627.

ÖZGEÇMİŞ

KİMLİK BİLGİLERİ

ADI: AHMET
SOYADI: SARIHAN
DOĞUM YERİ: DENİZLİ
DOĞUM TARİHİ: 14.05.1994
E-POSTA: aslonan020@gmail.com

EĞİTİM BİLGİLERİ

LİSE: GÜNEY ÇOK PROGRAMLI LİSESİ
LİSANS: PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
YABANCI DİL VE DÜZEYİ: İNGİLİZCE / ORTA